

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ରିଗ୍ ବେଦ

(ରିଗ୍ ବେଦ)
Rig Veda

ଶାକଲ ସଂହିତା
Shakala Samhita

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ
Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା,

ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

astrosant@gmail.com

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ପ୍ରଧାନ

niladrihere@gmail.com

ପୂର୍ବାଭାଷ

ମାତାପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟାଂ ଗୁରୁଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟେ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟାଂ ଦେବେଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୨୫, ମାର୍ଚ୍ଚ, ୨୦୨୦, କୋଭିଡ-୧୯ ପାଇଁ ଭାରତ ବନ୍ଦ ଘୋଷଣା କରାଗଲା । ସବୁକିଛି ବନ୍ଦ, ଘରେ ବସିବା ଛଡ଼ା କିଛି ରାସ୍ତା ନାହିଁ । ତେବେ କ'ଣ କରିବା ? ଖାଲି ବସିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଚିନ୍ତା କଲି ଯେ 'ବେଦ' ଉପରେ କିଛି କାମ କରିବି ବୋଲି । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ବେଦର କୌଣସି ଡିଜିଟାଲ୍ ଦସ୍ତାବିଜ ନଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ବେଦର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ସମୟକୁ ବେଦର ରୂପାନ୍ତର କରିବାରେ ବିନିଯୋଗ କରିବି ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲି । ଯଦିଓ ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ ବହୁତ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ସମୟର ଅଭାବରୁ ଏହା କରିପାରିନଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାକଲି ପ୍ରଥମେ "ଋକ୍ ବେଦ"ରୁ ଅରମ୍ଭ କରିବି ଓ ଏହାପରେ ଅନ୍ୟ ବେଦ ମାନଙ୍କ ଉପରେ କାମ କରିବି ।

ଗତ ୭ ବର୍ଷ ହେବ ଯେତେବେଳେ ସମୟ ମିଳୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବେଦ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିଆସୁଥିଲି । ଏ ସମୟରେ ଅନେକ ପୁରୁଣା ଓ ଅସାଧ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ହାସଲ ହେଲା, ଓ କିଛି ପୁସ୍ତକ ଓ ଡିଭିଡି ଦେଶ ବା ବିଦେଶ ରୁ କିଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ି ଆସୁଅଛି । ମୋ ପାଇଁ ଋଚିର ବିଷୟ ଥିଲା, ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଯେ କେମିତି ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ, ଯେଉଁ ମାନଙ୍କୁ ଆଜିର ବିଜ୍ଞାନ ଅନୁସରଣ କରିଆସୁଅଛି ।

ଏବେ ମନରେ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିପାରେ, ବେଦର ରୂପାନ୍ତର କ'ଣ ଦରକାର ? ଆମେମାନେ ଯେତେବେଳେ ସ୍କୁଲରେ ସଂସ୍କୃତ ପଢୁଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ଲେଖୁଥିଲୁ ବା ପଢୁଥିଲୁ । ତେଣୁ ଯଦିଓ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଂସ୍କୃତ ଜଣାଥିଲା କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ସଂସ୍କୃତ ଲିପି ପଢିବାରେ ପ୍ରବୀଣ ନ ଥିଲେ । କାରଣ ଆମେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ପଢିଥିଲେ ବା ଲେଖିଥିଲେ । ତେଣୁ ବେଦର ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତାହା ଛଡା ଯେଉଁମାନେ ସଂସ୍କୃତ ଲିପି ପଢିବା ଜାଣିନାହାଁନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ବେଦ ମନ୍ତ୍ର ବା ଶ୍ଳୋକ ଜାଣିବାରେ ଇଚ୍ଛା ଅଛି, ଏହା ସେମାନଙ୍କର ସହାୟକ ହେବ । ଏହାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଆଗକୁ ଆଗେଇଲି, କିନ୍ତୁ ଏକୂଟିଆ ଏ ସବୁ କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ବେଦର ରୂପାନ୍ତର ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ଜଣା ଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି ଓ କିଛି 'ଫେସବୁକ' ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି । ସମସ୍ତେ ମତ ଦେଲା ପରେ ଆଗକୁ ବଢିଲି ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କଠିନତା ତ ନିଶ୍ଚିତ ଆସେ, ସେହିପରି ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ କଠିନତା ଆସିଥିଲା । ସୁଖଦ ବିଷୟ, ମୋ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଇନ୍‌ଫର୍ମେସନ ଟେକନୋଲୋଜି ସଂଗରେ ଯୋଡା ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହି କାମରେ ସଫ୍ଟୱେୟର ବ୍ୟବହାର କଲି । ଏହା କିଛି ମାତ୍ରାରେ ସହାୟକ ହେଲା । ପ୍ରାୟ ୮୦ ଭାଗ କାମ କରିସାରିବା ପରେ ଦେଖିଲି ଯେ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର ଗୁଡିକର ସଠିକ ରୂପାନ୍ତର ହୋଇପାରୁନି । ଏହା ବଡ଼ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ଥିଲା । କାରଣ ମନ୍ତ୍ରରେ ଆକାର, ହର୍ଷ-ଇକାର, ଦୀର୍ଘ-ଇକାର, ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର ଇତ୍ୟାଦି ଭୁଲ ହେଲେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ବା ଶ୍ଳୋକର ଅର୍ଥ, ଶକ୍ତି ଓ ଫଳ ବଦଳିଯିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ - 'ସୁର' ଓ 'ସୂର' ; 'କର୍ମ' ଓ 'କ୍ରମ'; 'ସଂବାଦ' ଓ 'ସମ୍ବାଦ'; 'ସ୍ୱଷ୍ଟ' ଓ 'ସ୍ୱଷ୍ଟ' ଇତ୍ୟାଦି, ଯଦିଓ ଏ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚାରଣ ଏକ ପ୍ରକାରର, କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ ଅଲଗା ଅଲଗା । ଆଉ ଏକ ବଡ଼ ତର ଥିଲା ଯେ - ଯେଉଁ ବେଦ ୫୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଯେମିତି ଥିଲା, ଏବେ ବି ସେହିପରି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅଛି, ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର ଠିକ ସେହିପରି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିବା ଦରକାର, ନଚେତ ଏ କାମର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିବନାହିଁ । କିଛି ଦିନପରେ ଏହାର ସମାଧାନ ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ତେଣୁ ପୁଣି ଥରେ ମୂଳରୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡିଲା । ଶେଷରେ ସଫଳତା ମିଳିଲା ।

"ଋକ୍ ବେଦ" ବିଶ୍ୱର ସବୁଠୁ ପୁରୁଣା ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ, ଯାହାକି ୫୦୦୦ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ସେଥିରେ ୧୦ଟି ମଣ୍ଡଳ (ପୁସ୍ତକ) ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ୧,୦୨୮ ଟି "ସୁକ୍ତ", ସମୁଦାୟ ୧୦,୫୫୨ଟି "ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ର", ୨୧,୦୩୫ଟି "ପଦ" (ଲାଈନ୍), ୩୯,୮୩୯ଟି "ପାଦ", ୧,୨୩,୫୫୭ଟି "ଶବ୍ଦ", ଓ ୩,୮୪,୧୨୭ଟି "ଅକ୍ଷର" ଅଛି । ଏହାର ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କାମ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୦ ମାସ ସମୟ ଲାଗିଗଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣ୍ଡଳର (ପୁସ୍ତକ) 'ସୁକ୍ତ', 'ମନ୍ତ୍ର', 'ପଦ', 'ପାଦ', 'ଶବ୍ଦ' ଓ ଅକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

	ମଣ୍ଡଳ ୧	ମଣ୍ଡଳ ୨	ମଣ୍ଡଳ ୩	ମଣ୍ଡଳ ୪	ମଣ୍ଡଳ ୫	ମଣ୍ଡଳ ୬	ମଣ୍ଡଳ ୭	ମଣ୍ଡଳ ୮	ମଣ୍ଡଳ ୯	ମଣ୍ଡଳ ୧୦	ସମୁଦାୟ
ସୁକ୍ତ	୧୯୧	୪୩	୬୨	୫୮	୮୭	୭୫	୧୦୪	୧୦୩	୧୧୪	୧୯୧	୧,୦୨୮
ମନ୍ତ୍ର	୨୦୦୭	୪୨୯	୬୧୭	୫୮୯	୭୨୭	୭୨୫	୮୪୧	୧୭୧୭	୧୧୦୮	୧୭୫୪	୧୦,୫୫୨
ପଦ	୪୦୪୦	୮୫୯	୧୨୩୪	୧୧୭୮	୧୪୪୭	୧୫୨୬	୧୬୪୨	୩୪୧୯	୨୧୯୨	୩୪୯୮	୨୧,୦୩୫
ପାଦ	୭୭୪୫	୧୭୯୪	୨୩୫୭	୨୨୪୯	୨୮୬୦	୨୯୧୯	୩୧୯୦	୬୦୭୧	୬୦୭୧	୬୯୯୬	୩୯,୮୩୯
ଶବ୍ଦ	୩୨୨୬୩	୭୬୯୮	୯୮୯୯	୯୬୭୩	୧୧୫୩୭	୧୨୫୨୯	୧୪୧୭୮	୨୧୮୧୭	୧୪୦୭୬	୨୯୮୮୭	୧,୨୩,୫୫୭
ଅକ୍ଷର	୭୫୭୪୯	୧୭୯୨୬	୨୩୯୫୧	୨୨୫୨୯	୨୭୨୭୩	୨୯୦୧୦	୩୨୯୩୯	୫୦୭୯୪	୩୪୦୫୭	୭୦୦୩୯	୩,୮୪,୧୨୭

ଏହି ରୂପାନ୍ତରିତ ରେ ବେଦର 'ସ୍ୱର' (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ସେ ପ୍ରକାର ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ଜାରି ରହିଛି, ହୋଇପାରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । 'ଞ୍ଜେବ ସାଇଟ' ରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର 'ସ୍ୱରାବୃତ୍ତି' ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

ଏହି 'ଋକ୍ ବେଦ' ର ରୂପାନ୍ତର ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସୂତ୍ର ଉପରେ ଅଧାରିତ । କେଉଁ କେଉଁ ସୂତ୍ର ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି, ତାହାର ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି । ଏଥି

ମଧ୍ୟରୁ 'ଜର୍ମାନୀ' ର ସଂସ୍କୃତ ବିଷୟର "ମାକ୍ସ ଏଫ୍ ମୁଲ୍ଲେର" ଓ "ଡେଟଲେଫ୍ ଏଇଚଲେର୍" ଜ୍ଞର ମୂଳ ଦସ୍ତାବିଜ ଏହାର ଆଧାର । 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର' ଭାରତକୁ ବେଦ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବାପାଇଁ ୧୮୫୦ ମସିହାରେ ଆସିଥିଲେ । 'ରକ୍ ବେଦ' ର ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଏହିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ୧୦ ବର୍ଷ ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ୧୮୭୦ ମସିହା ରେ 'ରକ୍ ବେଦ' ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ "ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ ଇଉନିଭରସିଟି" ରେ ଜମା କରିଥିଲେ । ସେହି ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ରୂପାନ୍ତର ର ଆଧାର । ଏହା ସହିତ ଅନ୍ୟ ସୂତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ବି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

'ରକ୍ ବେଦ' ର ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପୁଞ୍ଜ-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବିଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଦସ୍ତାବିଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୫ ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାମରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର", ଓ "ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ " ମୁଖ୍ୟରୂପେ କାମ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଶ, ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରକ୍ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୩୦.୧୨. ୨୦୨୦

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,
ସଂପାଦକ,

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରିକ୍ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ
ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରିକ୍ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି
ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି
ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ
ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ବେଦ ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ,
ବେଦ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ, ତେଣୁ ସଂପାଦକଙ୍କ ଆଉ ଏକ ପୁସ୍ତକ “ ବେଦ
ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ - ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ ” ପଠନ କରିପାରିବେ ।

ସଂପାଦକ,

କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା

ଏହି ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର
ସହିତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ ବା ତ୍ରୁଟି ରହିଥାଇ ପାରେ, ସେଥିପାଇଁ
ପାଠକ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅଗ୍ରୀମ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ଯଦି କିଛି ଭୁଲ ତ୍ରୁଟି
ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ।

କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ, ସଂପାଦକ ।

ଯଦକ୍ଷରପଦବ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
 ତତ୍-ସର୍ବ ଶମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥
 ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
 ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି ଶମସ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
 ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
 ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	• Sir F MAX MULLER — 1st edition research paper on year 1860 submitted to Oxford University for publication • Sir DETLEF EICHLER • Ralph T H Griffith • www.sanskritdocuments.org • www.archive.org • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • www.docs.google.com • www.sanskritweb.net/rigveda/ • Vedanta Spiritual Library — www.celextel.org • www.wikipedia.org • www.vedicheritage.gov.in
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ଜେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି ‘ଦସ୍ତାବିଜ ବା ପୁସ୍ତକ’ ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଡିଜିଟାଲ୍
 ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

'ଋକ୍ ବେଦ' - ମଣ୍ଡଳ (ପୁସ୍ତକ) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା

'ଋକ୍ ବେଦ' ରଚନାରେ ୪୦୦ ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷି ମାନଙ୍କର ଯୋଗଦାନ ରହିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୦ ଜଣ ନାରୀ ଋଷି ବା ଋଷିକା ଥିଲେ । ଏହି ଋଷି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ୧୦ଟି ମୁଖ୍ୟ ଋଷିକୁଳର ଥିଲେ । ଋଷିକୁଳ କହିଲେ, ସେଥିରେ ମୁଖ୍ୟଋଷି, ଋଷିଗଣ, ସେମାନଙ୍କର ବଂଶ, ପରିବାର, ଓ ଶିଷ୍ୟ ଋଷିଗଣ କୁ ବୁଝାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଋଷିକୁଳ ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ବ, ଯଥା ଆରାଧ୍ୟ, ସାଧନା, ତପ ଓ ବିଷୟ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହି ୧୦ଟି ଋଷିକୁଳ 'ଦଶତ୍ରୟୀ' ନାମରେ ଜଣା ଓ ତାଙ୍କ ପାଖରେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ୯୫ ଭାଗ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । ଆଉ ୫ ଭାଗ ଅନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷି ମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ସମୂହ ଥିଲା । ଏମାନେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ରଚୟିତା ଭାବରେ ଜଣା । ଅର୍ଥାତ ସେମାନଙ୍କୁ 'ଋକ୍ ବେଦ' ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ 'ରଚୟିତା' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟିଏ ଋଷି ଦ୍ବାରା, ଗୋଟିଏ ଛନ୍ଦରେ ଓ ଗୋଟିଏ ଦେବତା ବା ଯୁଗ୍ମ ଦେବତା ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଛନ୍ଦ ଓ ଦେବତା ରହିଥାଏ । ଆଗକୁ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବୁଝିବା ପୂର୍ବରୁ, ଋଷି, ଛନ୍ଦ ଓ ଦେବତା ବିଷୟର କିଛି ତଥ୍ୟ ବୁଝିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ 'ସର୍ବାନୁକ୍ରମଣୀ' ଓ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଯକ୍ଷଙ୍କ 'ନିରୁକ୍ତ'ରେ, ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଏଠି ଋଷିର ସଂଜ୍ଞା କହିଲେ –

- ସେ, ଜଣେ ନାରୀ ବା ପୁରୁଷ, ଜଣେ ବିବାହିତ ବା ଅବିବାହିତ, ଓ ଜଣେ ଗୃହସ୍ଥ ବା ବନସ୍ଥ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେ, କୌଣସି ଋଷିଙ୍କର ପୁତ୍ର, ବା ପୌତ୍ର, ବା କନ୍ୟା ବା ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେ, କୌଣସି ଗୋତ୍ର, ବା ବଂଶ, ବା କୁଳ, ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟନ୍ତି । ତଥା ସେ, ମଧ୍ୟ କଥାପକଥନ ବା ଉକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ର ଦେବତା ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।

- ଅନେକ ସମୟରେ ମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ଋଷିଙ୍କର ଦୁଇଟି ନାମ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଏହା କ'ଣ ଦୁଇଟି ଋଷିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି ? ଏହାର ଉତ୍ତର, ନାଁ, ଏହା କେବଳ ଗୋଟିଏ ଋଷି ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତେବେ ୨ୟ ନାମ କ'ଣ ପାଇଁ ? ଏହାର ଉତ୍ତର, ୨ୟ ନାମ ତାଙ୍କର ପିତାଃ, ବା ଗୁରୁ, ବା ସ୍ଵାମୀ, ବା ଗୋତ୍ର, ବା କୁଳ, ବା ବଂଶ, ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ବା ଉକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ଦେବତା ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରରେ ଋଷିଙ୍କର ଦୁଇଟି ନାମରୁ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଜଣା ପଡିଥାଏ, ଯଥା ସେ କାହା ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା, କେଉଁ ଋଷିକୁଳର, କେଉଁ ଗୋତ୍ରର ଇତ୍ୟାଦି ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ –

- 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ପ୍ରଥମ ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା - (ଋ.ବେ ୧.୧) - ମଧୁଛନ୍ଦାଃ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷି ହେଉଛନ୍ତି ମଧୁଛନ୍ଦା, ସେ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର/ ଶିଷ୍ୟ ।
- ସେହିପରି - (ଋ.ବେ - ୩.୬୨.୧୦) ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷି ହେଉଛନ୍ତି ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର, ଓ ସେ ଗାଧିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଟନ୍ତି ।
- ଅନ୍ୟଏକ, (ଋ.ବେ - ୧୦.୩୯) ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା ଘୋଷା କକ୍ଷିବତୀ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷିକା ହେଉଛନ୍ତି ଘୋଷା ଓ ସେ କକ୍ଷିବନ ଋଷିଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି ।
- ଆଉ ଏକ, (ଋ.ବେ ୧.୧୭୦) ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା ଇନ୍ଦ୍ରଃ, ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ, । ଏଠି ଏହି ସୁକ୍ତର ପ୍ରକୃତ ରଚୟିତା ଋଷି ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ-ପ୍ରଭୃକ୍ତର ଦେବତା ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ମିତ୍ର-ବରୁଣ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସୁକ୍ତର ଋଷି ବୋଲି ମାନାଯାଏ ।

'ଋକ୍ ବେଦ'ର ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିଷୟରେ "ବେଦ ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ - ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ" ପୁସ୍ତକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଛନ୍ଦରୁ ମନ୍ତ୍ରର ଭାବ ଜଣାପଡିଥାଏ ଓ ଦେବତାରୁ ମନ୍ତ୍ରର ଶକ୍ତି ଓ ବିଷୟ ଜଣାପଡିଥାଏ ।

ଏବେ ଆମେ, ମଣ୍ଡଳ ପ୍ରବନ୍ଧନକୁ ଆଧାର କରି, 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ, ରଚୟିତା, ଦେବତା, ଛନ୍ଦ ଓ ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ ଜାଣିବା ।

ମଣ୍ଡଳ - ୧, (ପୁସ୍ତକ - ୧)

“ମଣ୍ଡଳ-୧” କୁ ‘ଶତରଚିନଃ’ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ, ଅର୍ଥାତ ଯେଉଁ ରକ୍ଷିମାନେ ୧୦୦ରୁ ଅଧିକ ମନ୍ତ୍ର ‘ରକ୍ ବେଦ’କୁ ଯୋଗଦାନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ମଣ୍ଡଳ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୧୯୧ଟି ସୁକ୍ତ ବା ସମୁଦାୟ ୨୦୦୬ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୭ଟି ରକ୍ଷିକୂଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ସେହି ରକ୍ଷିକୂଳ ଗୁଡିକ ହେଲେ - କଶ୍ଵ (୨୭ ସୁକ୍ତ, ୩୨୧ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୯୬ ସୁକ୍ତ, ୧୦୪୭ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୨୭ ସୁକ୍ତ, ୨୩୯ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର (୧୮ ସୁକ୍ତ, ୨୩୯ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୯ ସୁକ୍ତ, ୯୧ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧ ମନ୍ତ୍ର), ଓ ଭରତ (୧୩ ସୁକ୍ତ, ୧୦୦ ମନ୍ତ୍ର) ଥିଲା ।

ଏଥିରୁ ପ୍ରଥମ ସୁକ୍ତ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଛି, ଓ ତାଙ୍କ ନାମ ‘ରକ୍ ବେଦ’ର ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ ଅଟେ । ବାକି ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅଗ୍ନି, ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଏହା ସହିତ ବରୁଣ, ମିତ୍ର, ଅଶ୍ଵିନ,ମରୁତ, ଉଷା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଋତୁ, ରୁଦ୍ର, ବାୟୁ, ବୃହସ୍ପତି, ବିଷ୍ଣୁ, ଦ୍ୟାସ୍ତ୍ୟା, ପୃଥିବୀ, ଓ ବିଶ୍ଵଦେବ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଗାୟତ୍ରୀ, ତ୍ରିଷୁପ୍, ଅନୁଷୁପ୍, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଓ ପଞ୍ଜି ଇତ୍ୟାଦି ଛନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ‘ପ୍ରହେଳିକା ବା କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ଵ’ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା, ଯେଉଁ ଗୁଡିକ ପର ସମୟରେ ‘ଉପନିଷଦ’ ରଚନା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଥିଲା । ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ସୁକ୍ତ ନାମ	ଦେବତା	ରକ୍ଷି	ମନ୍ତ୍ର
୧.୧	ଅଗ୍ନି-ସୁକ୍ତ	ଅଗ୍ନି	ମଧୁକ୍ଷ୍ମାଃ ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ	ଅଗ୍ନିମୀଳେ ପୁରୋହିତଂ...
୧.୨୨	ବିଷ୍ଣୁ-ସୁକ୍ତ	ବିଷ୍ଣୁ	ମେଧାତିଥିଃ କାଶ୍ଵଃ	ଅତୋ ଦେବା ଅବନ୍ଧୁ...
୧.୩୨	ଇନ୍ଦ୍ର-ସୁକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ର	ହିରଣ୍ୟସ୍ତ୍ରୁପଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୁ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି...
୧.୮୯	ଶାନ୍ତି-ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ଵେ ଦେବା	ଗୌତମଃ ରାତ୍ନଗଣଃ	ଆ ନୋ ଭଦ୍ରଃ କ୍ରତବୋ...
୧.୯୦	ମଧୁ-ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ଵେ ଦେବା	ଗୌତମଃ ରାତ୍ନଗଣଃ	ଋତୁନୀତୀ ନୋ ବରୁଣୋ...
୧.୯୯	ଅଗ୍ନି-ଦୁର୍ଗା-ସୁକ୍ତ	ଅଗ୍ନି	କଶ୍ୟପଃ ମାରିତଃ	ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ...
୧.୧୨୨	ଅଶ୍ଵମେଧ-ସୁକ୍ତ	ଅଶ୍ଵଃ	ଦୀର୍ଘତମାଃ ଔରଥ୍ୟଃ	ମା ନୋ ମିତ୍ରୋ ବରୁଣୋ...

ମଣ୍ଡଳ – ୨, (ପୁସ୍ତକ - ୨)

“ମଣ୍ଡଳ-୨”, “ଗୃହମନ୍ତ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ଗୃହମନ୍ତ ଋଷିକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୪୩ଟି ସୂକ୍ତ ବା ୪୨୯ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଗୃହମନ୍ତ ଋଷିକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି ‘ମହର୍ଷି ଗୃହମନ୍ତ ଶୌନହୋତ୍ର’ ଥିଲେ । ଗୃହମନ୍ତ ଅଗ୍ନିଦେବ, ଓ ଗଣେଶଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ ଥିଲେ, ତଥା ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସବୁଠୁ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅନେକ ସୂକ୍ତ ରହିଅଛି, ତଥା ଅଶ୍ୱିନ, ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି, ଆଦିତ୍ୟ, ବରୁଣ, ସବିତା, ରୁଦ୍ର, ମରୁତ, ମିତ୍ରାବରୁଣ, ଓ ବିଶ୍ୱଦେବୀ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସୂକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୨ଟି ଋଷିକୁଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ସେ ଋଷିକୁଳ ମାନେ ହେଲେ - ଗୃହମନ୍ତ (୩୯ ସୂକ୍ତ, ୩୯୮ ମନ୍ତ୍ର) ଓ ଭୃଗୁ (୪ ସୂକ୍ତ, ୩୧ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଜଗତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ସୂକ୍ତ ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୨.୧୨	ସଜନୀୟ-ସୂକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ଘ୍ନୋ ଜାତ ଏବ ପ୍ରଥମୋ...
୨.୨୩.୧	ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି-ଗଣେଶ	ଗଣେଶ	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ଗଣାନାଂ ତ୍ୱା ଗଣପତିଂ...
୨.୪୨	କପିଞ୍ଜଲରୂପୀନ୍ଦ୍ରଃ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	କନିକ୍ରଦଞ୍ଜନୁଷଂ ପ୍ରବୁବାଣ...
୨.୪୩	କପିଞ୍ଜଲରୂପୀନ୍ଦ୍ରଃ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଦତ୍ତି ଗୃଣନ୍ତି...

ମଣ୍ଡଳ – ୩, (ପୁସ୍ତକ - ୩)

“ମଣ୍ଡଳ-୩” କୁ “ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମଣ୍ଡଳ” ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଗୁରୁକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି “ ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର” ଅଟନ୍ତି । ସେ ରାଜର୍ଷିରୁ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ହେଲେ, ଓ ତାଙ୍କର ମହାନତା ପାଇଁ ସେ ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଲେ । ସେ ସବିତା (ସୂର୍ଯ୍ୟ), ଅଗ୍ନି ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବଡ଼ ଉପାସକ ଥିଲେ, ତଥା ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରରେ ଗୋ ମହିମାର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଅଛି । ଏହି ୩ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ସମୁଦାୟ ୬୨ ସୂକ୍ତ ବା ୬୧୭ ମନ୍ତ୍ର ଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ (୬୦ ସୂକ୍ତ, ୫୮୮ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ୱାରା, ଓ ଆଙ୍ଗିରସ, ଭୃଗୁ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୨ ସୂକ୍ତ, ୨୯ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଉଷା, ସବିତା, ମିତ୍ର, ଅଶ୍ୱିନ, ଋତୁ, ପର୍ବତ ଓ ବିଶ୍ୱଦେବ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଜଗତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ ଓ ବୃହତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର, ସବୁଠୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ଓ ତାହା, ଏହି ୩ୟ ମଣ୍ଡଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୩.୬୨.୧୦	ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର	ସବିତା	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ତଦ୍-ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ...
୩.୮	ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ବିଶ୍ୱେଦେବା	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ଅଞ୍ଜନ୍ତି ଦ୍ୱାମଧ୍ୱରେ...
୩.୪	ଆପ୍ତି ସୂକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ସମିସ୍ତମିସ୍ତୁମନା ବୋଧ୍ୟସ୍ତେ...

ମଣ୍ଡଳ – ୪, (ପୁସ୍ତକ - ୪)

“ମଣ୍ଡଳ-୪”, “ବାମଦେବ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ, ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି “ମହର୍ଷି ବାମଦେବ” ଅଟନ୍ତି । ସେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ସବିତା ଜ୍ଞର ଉପାସକ ଥିଲେ । ସେ, ଏହି ୪ର୍ଥ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ଅନେକ ରୂପ ଓ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, ତଥା ବର୍ତ୍ତାଶାସ୍ତ୍ର, କୃଷିଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଆତ୍ମା ସଂବନ୍ଧୀୟ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଝଠଟି ସୂକ୍ତ ବା ଝଠଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳ (ଝଠ ସୂକ୍ତ, ଝଠ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ‘ବାମଦେବ ଗୌତମ’ ନିଜେ ୫୭ଟି ସୂକ୍ତ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଋତୁ, ଦଧିକ୍ରା, ବରୁଣ, ଉଷା, ଅଶ୍ଵିନ, ବାୟୁ, ବୃହସ୍ପତି, ସବିତା, ବିଶ୍ଵଦେବା, ସ୍ଵର୍ଗ-ପୃଥିବୀ, କ୍ଷେତ୍ରପତି, ଘୃତ, ଆତ୍ମା ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଜଗତୀ ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ଆଦି ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ସୂକ୍ତ/ମନ୍ତ୍ର	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୪.୪୦.୫	ସୌରୀ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍‌ସୁରତ୍ତରିକ୍ଷସଜ୍ଞୋତା...
୪.୫୭	କୃଷି ସୂକ୍ତ	କ୍ଷେତ୍ରପତି	ବାମଦେବ ଗୌତମ	କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିନା...
୪.୫୮	ଆଜ୍ୟ ସୂକ୍ତ	ଅଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍- ଗୋଘୃତାନାମନ୍ୟତମଃ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ସମୁଦ୍ରାଦୁର୍ମର୍ମଧୁମାଁ...
୪.୫୮.୩	ପଞ୍ଚଦେବତାପରକ	ଅଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍- ଗୋଘୃତାନାମନ୍ୟତମଃ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ଚତ୍ଵାରି ଶୃଙ୍ଗା ତ୍ରୟୋ ଅସ୍ୟ...

ମଣ୍ଡଳ – ୫, (ପୁସ୍ତକ - ୫)

“ମଣ୍ଡଳ-୫”, “ଆତ୍ରେୟ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳକୁ ‘ଆତ୍ରେୟ ଗୁରୁକୁଳ’କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ “ମହର୍ଷି ଅତ୍ରି” ଅଟନ୍ତି । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଓ ସବିତାଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ, ତଥା ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଙ୍କର କୃପା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ‘ପ୍ରଜାପତି’ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ସେ, ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ସହକର୍ମୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, ତଥା ମାନବ ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ ‘ସ୍ୱସ୍ତି ସୁକ୍ତ’ ଓ କଲ୍ୟାଣ ସୁକ୍ତ ଆଦି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୮୭ଟି ସୁକ୍ତ ବା ୭୭୭ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳର ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ, ୫ଟି ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ହେଲେ, ଆଙ୍ଗିରସ (୩ ସୁକ୍ତ, ୧୯ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୧ ସୁକ୍ତ, ୪ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୨ ସୁକ୍ତ, ୧୯ମନ୍ତ୍ର), ଅତ୍ରି (୭୯ ସୁକ୍ତ, ୬୫୫ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧୫ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମହର୍ଷି ଅତ୍ରି ଓ ମହର୍ଷି କଶ୍ୟପ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧୫ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହିସବୁ ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ, ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଶ୍ୱଦେବା, ମରୁତ, ମିତ୍ରା-ବରୁଣ, ଅଶ୍ୱିନ, ଉଷା, ସବିତା, ପର୍ଜ୍ୟନ୍ୟା, ପୃଥିବୀ ଓ ବରୁଣ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ, ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ପଞ୍ଜି ଓ ଜଗତୀ, ଆଦି ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ଛନ୍ଦ	ମନ୍ତ୍ର
୫.୫	ଆତ୍ରି ସୁକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବସୁଶ୍ରୁତଃ ଆତ୍ରେୟଃ	ଗାୟତ୍ରୀ	ସୁସମିଦାୟ ଶୋଚିଷେ...
୫.୪୭	ସ୍ୱସ୍ତି ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ	ଭୌମଃ ଅତ୍ରିଃ	ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍	ତମୁ ଷ୍ଟୁହି ଯଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟଃ...
୫.୮୭	କଲ୍ୟାଣ ସୁକ୍ତ	ସବିତା	ଶ୍ୟାବାଶ୍ୱଃ ଆତ୍ରେୟଃ	ଗାୟତ୍ରୀ	ତସ୍ରବିତୁର୍ବୃଣୀମହେ ବୟଂ...

ମଣ୍ଡଳ - ୨, (ପୁସ୍ତକ - ୨)

“ମଣ୍ଡଳ-୨”, “ଭରଦ୍ବାଜ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ଆଜିରସ ଗୁରୁକୁଳର ମହର୍ଷି ଭରଦ୍ବାଜଙ୍କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ମହର୍ଷି ଭରଦ୍ବାଜ ଜଣେ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ଋଷି ଥିଲେ । ସେ, ଅନେକ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ଆୟୁର୍ବେଦ, ମହର୍ଷି ତୃଗୁଙ୍କ ଠାରୁ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ତଥା ଶିକ୍ଷାଶାସ୍ତ୍ର, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଧନୁର୍ବେଦ, ଓ ଭୌତିକ ବିଜ୍ଞାନ ଆଦି ଅନେକ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହିସବୁ ବିଦ୍ୟା ପରସମୟରେ ଅନେକ ବେଦ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା କରିବାରେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଅର୍ପଣ କରିଥିଲା । 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ତାଙ୍କର ଭୂମିକା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଓ ସରସ୍ବତୀଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ । ସେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ମାନବ ଅନ୍ତର୍ସ୍ଥିତ ଅଗ୍ନିର ମହତ୍ବ, ବାତ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟବହାର, ସରସ୍ବତୀଙ୍କ ସ୍ମୃତି, ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର ଓ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ଉପଦେଶ ଓ ସ୍ମୃତି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୭୫ଟି ସୁକ୍ତ ବା ୭୭୫ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏ ସମସ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଆଜିରସ ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେଥିରୁ ୫୭ଟି ସୁକ୍ତ ଭରଦ୍ବାଜଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଓ ବାକି ତାଙ୍କ ପରିବାର ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏ ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଗୋ, ବିଶ୍ବଦେବା, ଅଶ୍ବିନ, ପୁଷା, ସରସ୍ବତୀ, ଉଷା, ମିତ୍ର-ବରୁଣ, ମରୁତ, ବିଷ୍ଣୁ, ସବିତା, ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ରୁଦ୍ର, ବୃହସ୍ପତି ଆଦି ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ମୃତି କରାଯାଇଛି । ଏ ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଓ ଉଷ୍ଠିକ୍ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୨.୯.୪	ଅନ୍ତଃଅଗ୍ନି ମନ୍ତ୍ର	ବୈଶ୍ବନରଃ ଅଗ୍ନିଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଅୟଂ ହୋତା ପ୍ରଥମଃ...
୨.୧୪.୨	ଅନ୍ତଃଅଗ୍ନି ମନ୍ତ୍ର	ଅଗ୍ନିଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଅଗ୍ନିରିଦି ପ୍ରଚେତା...
୨.୨୮	ଗୋ ସୁକ୍ତ	ଗାବଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଆ ଗାବୋ ଅଗ୍ନନ୍ତୁ...
୨.୨୨	ସରସ୍ବତୀ ସୁକ୍ତ	ସରସ୍ବତୀ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ସୁଷେ ନରା ଦିବୋ ଅସ୍ୟ...
୨.୨୫	ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର ସୁକ୍ତ	ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର	ପାୟୁଃ ଭାରଦ୍ବାଜଃ	ଜୀମୂତସ୍ୟେବ ଭବତି ପ୍ରତୀକଂ...

ମଣ୍ଡଳ - ୭, (ପୁସ୍ତକ - ୭)

“ମଣ୍ଡଳ-୭”, “ବସିଷ୍ଠ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ‘ବସିଷ୍ଠ ଗୁରୁକୁଳ’କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ‘ମହର୍ଷି ବସିଷ୍ଠ’ ଅଟନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର ସାଧନା, ନିଷ୍ଠା ଓ ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ତାଙ୍କର ବିଚାର ଓ ଉପଦେଶ, ତାଙ୍କର ରଚନାରୁ ମିଳିଥାଏ । ତାଙ୍କ ବିଚାରରେ, ତୁଳନାତ୍ମକକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ଗୁଣାତ୍ମକକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ବରୁଣ ଉଭୟଙ୍କର ପରିପୁରକ, କେହି ବଡ଼ ନୁହଁନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଗୁଣ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ବଡ଼ ଅଟନ୍ତି । ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ତାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରେରଣା ଦାୟକ ଓ ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ବର ପରିଚୟ ଦିଏ, ତାଙ୍କ ମତରେ ମାନବ ନିଜର ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କର୍ମ, ଓ ଧର୍ମ କରିବା ଦରକାର, ତଥା ନିଜର ପ୍ରତିଭା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରି ସମାଜର ମଙ୍ଗଳ କରିବା ଦରକାର । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ‘କାମଧେନୁ’ ଓ ‘ନନ୍ଦିନୀ’ ନାମକ ଗୋ ମାତା ଥିଲେ, ଯାହାକୁ ସେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ମାନୁଥିଲେ, ଏଥିରୁ ଜଣାପଡେ ସେ ଗୋ ମହିମାକୁ କେତେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଉଥିଲେ । ସେ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କାହିଁକି ବରେଣ୍ୟ, ନଦୀର ମହାତ୍ମ୍ୟ, ଜଳର ମହାତ୍ମ୍ୟ, ରୁଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମହାତ୍ମ୍ୟ ଆଦି ଅନେକ ବିଷୟରେ ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଅତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ “ମହାମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ର” ରଚନା କରିଥିଲେ । ସେ, “ଯୋଗ ବସିଷ୍ଠ”, “ବସିଷ୍ଠ ଧର୍ମସୂତ୍ର”, “ବସିଷ୍ଠ ସଂହିତା” ଆଦି ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା କରିଥିଲେ, ଯାହା ପର ସମୟରେ ‘ଯୋଗସୂତ୍ର’, ଓ ‘ବେଦାନ୍ତ’ ଆଦି ରଚନା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରେରଣା କରିଥିଲା । ସେ, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଋଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁ ଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୦୪ଟି ସୂକ୍ତ ବା ୮୪୧ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୂକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ବସିଷ୍ଠ ଗୁରୁକୁଳ (୧୦୨ ସୂକ୍ତ, ୮୩୨ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ବାରା ତଥା ଆଙ୍ଗିରସ ଓ ବସିଷ୍ଠ (୨ ସୂକ୍ତ, ୯ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ, ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ବିଶ୍ବଦେବା, ମରୁତ, ମିତ୍ରା-ବରୁଣ, ଅଶ୍ବିନ, ଉଷା, ଇନ୍ଦ୍ର-ବରୁଣ, ବାୟୁ, ସରସ୍ବତୀ, ଋଦ୍ର, ଆପଃ, ଆଦିତ୍ୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ବୃହସ୍ପତି, ସବିତା, ଭଗ, ଦଧିକ୍ରା, ଋତୁ, ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ପର୍ଜନ୍ୟ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି

ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୭.୨	ଆପ୍ତି ସୁକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଭୁଷସ୍ତୁ ନଃ ସମିଧମଗ୍ନେ...
୭.୪୬	ରଦ୍ର ସୁକ୍ତ	ରଦ୍ରଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଇମା ରୁଦ୍ରାୟ ସ୍ଥିରଧନ୍ୱନେ...
୭.୫୯.୧୨	ମହାମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ର	ରଦ୍ରଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ତ୍ର୍ୟମ୍ବକଂ ଯଜାମହେ ସୁଗନ୍ଧିଂ...
୭.୬୦.୧	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ୟଦଦ୍ୟା ସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରବୋଽନାଗା...
୭.୬୨.୧-୩	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଭଦ୍-ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବୃହଦର୍ଚୀଂଷ୍ୟଶ୍ରେତ୍-ପୁରୁ...
୭.୬୬.୧୪-୧୬	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ୟଦୀମାଶୁର୍ବହତି ଦେବ ଏତଶୋ...
୭.୧୦୦	ବିଷ୍ଣୁ ସୁକ୍ତ	ବିଷ୍ଣୁଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ନୁ ମର୍ତ୍ତୋ ଦୟତେ ସନିଷ୍ୟନ୍ୟୋ...
୭.୧୦୩	ମଣ୍ଡୁକ ସୁକ୍ତ	ମଣ୍ଡୁକାଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ସଂବସ୍ରତଂ ଶଶୟାନା...

ମଣ୍ଡଳ – ୮, (ପୁସ୍ତକ - ୮)

“ମଣ୍ଡଳ-୮”, ଏଥିରେ 'କଣ୍ଠ ଋଷିକୁଳ'ଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର ଥିବାରୁ, ଏହା "କଣ୍ଠ ମଣ୍ଡଳ" ନାମରେ ପରିଚିତ । 'କଣ୍ଠ ଋଷିକୁଳ'ର ମୁଖ୍ୟ ମହର୍ଷି କଣ୍ଠ, ଜଣେ ଅତିଥି ପ୍ରିୟ ଓ ଯାଜ୍ଞିକ ଋଷି ଭାବରେ ବିଖ୍ୟାତ ଥିଲେ । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଭକ୍ତ ଥିଲେ, ତଥା ତାଙ୍କୁ ଅଶ୍ୱିନଙ୍କର କୃପା ପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲା । 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ସୁକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର, ଲୌକିକ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ, ଓ ଅନିଷ୍ଟ ନିବାରଣ ବିଷୟରେ ରଚିତ ହୋଇଛି । ସେ, ଗୋ ମହିମାର ଉପଦେଶ ଓ ପୂଜା ବିଷୟରେ ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୦୩ଟି ସୁକ୍ତ, ବା ୧୭୧୬ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ୧୧ଟି ସୁକ୍ତ (୮.୪୯ - ୫୯) ବାଲଗିଲ୍ୟ ସୁକ୍ତ ନାମରେ ପରିଚିତ ।

ଏହି ମଣ୍ଡଳର ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ୬ଟି ଋଷିକୁଳ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ଯଥା, କଶ୍ଵ (୫୫ ସୁକ୍ତ, ୯୯୩ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୨୫ ସୁକ୍ତ, ୪୬୦ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୧ ସୁକ୍ତ, ୨୧ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି (୭ ସୁକ୍ତ, ୮୮ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୬ ସୁକ୍ତ, ୭୪ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୪ ସୁକ୍ତ, ୪୬ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ଵିତ (୪ ସୁକ୍ତ, ୭୭ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଅଶ୍ଵିନ, ମରୁତ, ଆଦିତ୍ୟ, ବରୁଣ, ମିତ୍ର-ବରୁଣ, ବିଶ୍ଵଦେବା, ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ସୁକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ବୃହତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଉଷ୍ଠିକ୍, ଓ ଜଗତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୮.୬୧.୧୩	ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନ ନିବାରଣ ମନ୍ତ୍ର	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ଭର୍ଗଃ ପ୍ରାଗାଥଃ	ୟତ ଇନ୍ଦ୍ର ଭୟାମହେ...
୮.୯୭.୪	କପୋଳଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ର	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ରେଭଃ କାଶ୍ୟପଃ	ୟଜ୍ଞକ୍ରାସି ପରାବତି...
୮.୧୦୦	ଇନ୍ଦ୍ର-ବାକ୍ ସୁକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ନେମଃ ଭାର୍ଗବଃ	ଅୟଂ ତ ଏମି ତନ୍ମା...
୮.୧୦୧.୧୫-୧୬	ଗୋ ମହିମା ମନ୍ତ୍ର	ଗୌଃ	ଜମଦଗ୍ନିଃ ଭାର୍ଗବଃ	ମାତା ରୁଦ୍ରାଣାଂ ଦୁହିତା ବସୁନାଂ...

ମଣ୍ଡଳ – ୯, (ପୁଷ୍ତକ - ୯)

“ମଣ୍ଡଳ-୯”, “ସୋମ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ କେବଳ ‘ସୋମ ସୁକ୍ତ’ ଗୁଡିକ ଅଛି । ଏହି ‘ସୋମ ସୁକ୍ତ’ ଗୁଡିକ ୩ ପ୍ରକାରରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ, ଯଥା, ୧). ସୋମ ଲତା ବା ଗଛ ବା ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ର ଚରିତ୍ର ବା ଲକ୍ଷଣ ଗୁଡିକ, ୨). କିପରି ‘ସୋମ ରସ’ ବାହାର କରାଯାଏ, ତା’ର ପଦ୍ଧତି ଓ ୩). ‘ସୋମଯଜ୍ଞ’ରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଉଥିବା ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୧୪ଟି ସୁକ୍ତ, ବା ୧୧୦୮ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୁକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ୯ଟି ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ଯଥା, କଶ୍ଵ (୮ ସୁକ୍ତ, ୫୦ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ

(୩୦ ସୂକ୍ତ, ୨୧୭ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୨ ସୂକ୍ତ, ୧୨ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୫ ସୂକ୍ତ, ୪୪ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି
(୨ ସୂକ୍ତ, ୧୬ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୧ ସୂକ୍ତ, ୬ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୩୬ ସୂକ୍ତ, ୩୦୦ ମନ୍ତ୍ର), ଭରତ (୨
ସୂକ୍ତ, ୨୭ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୧୪ ସୂକ୍ତ, ୧୩୬ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ରିତ ଋଷିଗଣ (୬ ସୂକ୍ତ, ୧୯୬ ମନ୍ତ୍ର)
। ଏହି ମଣ୍ଡଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ତ୍ରିଷୁପ୍, ଅନୁଷୁପ୍ ଓ ଉଷ୍ଟିକ୍ ଆଦି
ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ସୂକ୍ତ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୯.୫ ସୂକ୍ତ "ଆପ୍ତି
ସୂକ୍ତ" ଓ ଏହା ଯାଜ୍ଞିକ ଅଟେ ।

ମଣ୍ଡଳ – ୧୦, (ପୁଷ୍ପକ - ୧୦)

'ମଣ୍ଡଳ-୧୦'ରେ, ଯେଉଁ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ୧ମ ରୁ ୯ମ ମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ
ହୋଇପାରୁ ନଥିଲା, ସେ ସବୁ ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମଣ୍ଡଳର
ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରର, ଯଥା ପୌରାଣିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଦର୍ଶନିକ, ସାମାଜିକ, ବିଶ୍ୱ
ନିର୍ମାଣ, ରକ୍ଷା, ଜ୍ଞାନ, ଦାନ, ଧର୍ମ ଓ ନୀତି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି
ମଣ୍ଡଳରେ ୧୯୧ ସୂକ୍ତ ବା ୧୭୫୪ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ୯ଟି ଋଷିକୁଳ ଓ
ଅନେକ ଅନ୍ୟ ଋଷିଗଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, କଶ୍ଵ (୧ ସୂକ୍ତ,
୯ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୫୮ ସୂକ୍ତ, ୪୮୫ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୪ ସୂକ୍ତ, ୪୦ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୧୨
ସୂକ୍ତ, ୯୧ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି (୮ ସୂକ୍ତ, ୧୧୨ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୨୭ ସୂକ୍ତ, ୨୭୭ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୩
ସୂକ୍ତ, ୨୪ ମନ୍ତ୍ର), ଭରତ (୪ ସୂକ୍ତ, ୪୨ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୨୪ ସୂକ୍ତ, ୨୫୫ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ରିତ
ଋଷିଗଣ (୬ ସୂକ୍ତ, ୪୪ ମନ୍ତ୍ର), ଓ ଅଜ୍ଞାତ ଋଷିଗଣ (୪୪ସୂକ୍ତ, ୩୭୧ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର
ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସବିତା, ଉଷା, ପ୍ରଜାପତି, ଓ ଆପଃ ଇତ୍ୟାଦି ଦେବତା,
ତଥା ଅନେକ ଅଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସମସ୍ତ
୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅନେକ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ
ଅନେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ହୋଇଆସୁଅଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୧୦.୧୦	ୟମ-ୟମୀ ଉକ୍ତି	ୟମଃ ଯମୀ	ବୈବସ୍ୱତୀ ଯମୀ ଯମଃ ବୈବସ୍ୱତୋ	ଓ ତିସ୍ରାୟାଂ ସଖ୍ୟା...
୧୦.୧୩	ହବିର୍ଧାନ ସୂକ୍ତ	ହବିର୍ଧାନେ	ବିବସ୍ୱାନ୍ ଆଦିତ୍ୟଃ	ୟୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ...
୧୦.୧୫	ପିତୃ ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ପିତରଃ	ଶଙ୍ଖଃ ଯାମାୟନଃ	ଉଦୀରତାମବର ଉପୁରାସ...
୧୦.୧୮	ପିତୃ ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ପିତୃମେଧଃ	ସଂକୁସୁକଃ ଯାମାୟନଃ	ପରଂ ମୃତ୍ୟୋ ଅନୁ...
୧୦.୩୭	ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୂକ୍ତ	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ଅଭିତପାଃ ସୌର୍ଯ୍ୟଃ	ନମୋ ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ...
୧୦.୪୭	ଇନ୍ଦ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠ	ବୈକୁଣ୍ଠଃ ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ସପ୍ତଗୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଜଗୃହ୍ମା ତେ ଦକ୍ଷିଣମିନ୍ଦ୍ର...
୧୦.୪୮	ଇନ୍ଦ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠ	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ବୈକୁଣ୍ଠଃ ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ଅହଂ ଭୁବଂ ବସୁନଃ...
୧୦.୫୯	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବୟଃ ଶୁତବୟଃ	ପ୍ର ତାର୍ଯ୍ୟୟୁଃ ପ୍ରତରଂ...
୧୦.୬୦.୭-୧୧	ଜୀବ ମନ୍ତ୍ର	ଜୀବଃ	ବିପ୍ରବନ୍ଧୁଃ ଗୌପାୟନଃ	ଅୟଂ ମାତାୟଂ ପିତାୟଂ...
୧୦.୬୦	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ସୁମିତ୍ରଃ ବାଧ୍ର୍ୟଶୁଃ	ଇମାଂ ମେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧଂ...
୧୦.୬୧	ଜ୍ଞାନ ସୂକ୍ତ	ଜ୍ଞାନମ୍	ବୃହସ୍ପତିଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ବୃହସ୍ପତେ ପ୍ରଥମଂ ବାତୋ...
୧୦.୬୫	ନଦୀ ସୂକ୍ତ	ନଦୀଃ	ସିରୁକ୍ଷିତ୍ ପ୍ରେୟମେଧଃ	ପ୍ର ସୁ ବ ଆପୋ...
୧୦.୮୧-୮୨	ବିଶ୍ୱକର୍ମା ସୂକ୍ତ	ବିଶ୍ୱକର୍ମା	ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଭୌବନଃ	ୟ ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି...
୧୦.୮୩	ମନ୍ତ୍ରୀ ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ରୀଃ	ମନ୍ତ୍ରୀଃ ତାପସଃ	ୟସ୍ତେ ମନୋଽବିଧଦୁଜ୍ଜ...
୧୦.୮୫	ବିବାହ ସୂକ୍ତ	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା	ସତ୍ୟେନୋଋତିତା ଭୂମିଃ...
୧୦.୯୦	ପୁରୁଷ ସୂକ୍ତ	ପୁରୁଷଃ	ନାରାୟଣଃ	ସହସ୍ରଶୀର୍ଷା ପୁରୁଷଃ...
୧୦.୯୬	ହରି ସୂକ୍ତ	ହରିଃ	ବରୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ପ୍ର ତେ ମହେ ବିଦଧେ...
୧୦.୯୭	ଔଷଧ ସୂକ୍ତ	ଔଷଧୟଃ	ଆଥର୍ବଣଃ ଭିଷକ୍	ୟ ଔଷଧୀଃ ପୂର୍ବା ଜାତା...
୧୦.୧୦୭	ଦକ୍ଷିଣା ସୂକ୍ତ	ଦକ୍ଷିଣା ଦକ୍ଷିଣାବାତାରଃ	ଦିବ୍ୟଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଜାପତ୍ୟା	ଆବିରଭୁନ୍ନୁହି ମାଘୋନମେଷାଂ...
୧୦.୧୦୮	ସରମା-ପଣି ଉକ୍ତି	ସରମା ପଣୟଃ	ସରମା ପଣୟଃ	କିମିଚ୍ଛନ୍ତୀ ସରମା...
୧୦.୧୧୦	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ଜମଦଗ୍ନିଃ ଭାର୍ଗବଃ ରାମଃ ଜାମଦଗ୍ନୀଃ	ସମିଜ୍ଞୋ ଅଦ୍ୟ ମନୁଷୋ...
୧୦.୧୧୭	ଦାନ ସୂକ୍ତ	ଧନାନୁଦାନଂ	ଭିକ୍ଷୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ନ ବା ଉ ଦେବାଃ...
୧୦.୧୨୧	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ସୂକ୍ତ	କଃ (ପ୍ରଜାପତିଃ)	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସମବର୍ତ୍ତତାଗ୍ନେ...
୧୦.୧୨୩	ବେନ ସୂକ୍ତ	ବେନଃ	ବେନଃ ଭାର୍ଗବଃ	ଅୟଂ ବେନଶ୍ଳୋଦୟତ୍-ପୃଶ୍ନିଗର୍ଭା...
୧୦.୧୨୫	ଆତ୍ମା ସୂକ୍ତ	ଆତ୍ମା	ବାକ୍ ଆମୃଣୀ	ଅହଂ ରୁଦ୍ରେଭିର୍ବସୁଭିଷ୍ଣୁ...
୧୦.୧୨୭	ରାତ୍ରି ସୂକ୍ତ	ରାତ୍ରିଃ	କୁଶିକଃ ସୌଭରଃ ରାତ୍ରିଃ ଭାରଦ୍ୱାଜୀ	ରାତ୍ରୀ ବ୍ୟଖ୍ୟଦାୟତୀ...
୧୦.୧୨୯	ନାସଦୀୟ ସୂକ୍ତ	ଭାବବୃତ୍ତମ୍	ପରମେଷ୍ଠି ପ୍ରଜାପତିଃ	ନାସଦାସୀନ୍ନୋ ସଦାସୀଉଦାନୀଂ...

୧୦.୧୩୦	ନାସଦୀୟ ସୁକ୍ତ	ଭାବବୃତ୍ତମ୍	ୟଞ୍ଜଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ୟୋ ଯଞ୍ଜୋ ବିଶ୍ୱତସ୍ତନ୍ତୁଭିସ୍ତତ...
୧୦.୧୪୬	ଅରଣ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ଅରଣ୍ୟାନୀ	ଐରଂମଦଃ ଦେବମୁନିଃ	ଅରଣ୍ୟାନ୍ୟରଣ୍ୟାନ୍ୟସୌ ଯା...
୧୦.୧୬୨	ଗର୍ଭସଂସ୍ରାବ ସୁକ୍ତ	ଗର୍ଭସଂସ୍ରାବେପ୍ରାୟଶ୍ଚିତଂ	ରକ୍ଷୋହା ବ୍ରାହ୍ମଃ	ବ୍ରହ୍ମଣାଗ୍ନିଃ ସଂବିଦାନୋ...
୧୦.୧୬୪	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ନାଶନ ସୁକ୍ତ	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନନାଶନଂ	ପ୍ରଚେତାଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଅପେହି ମନସସ୍ତତେପ...
୧୦.୧୭୯	ଗୋ ସୁକ୍ତ	ଗାବଃ	କକ୍ଷୀବତଃ ଶବରଃ	ମୟୋଭୂର୍ବାତୋ ଅଭି ବାତୁସ୍ରା...
୧୦.୧୭୩-୧୭୪	ରାଜାଭିଷେକ ସୁକ୍ତ	ରାଜା	ଅଭିବର୍ତ୍ତଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଆ ଦ୍ୱାହାର୍ଷମନ୍ତରେଧି...
୧୦.୧୭୭	ମାୟାଭେଦ ସୁକ୍ତ	ମାୟାଭେଦଃ	ପତଙ୍ଗଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ପତଙ୍ଗମକ୍ତମସ୍ତରସ୍ୟ ମାୟାୟା...
୧୦.୧୭୮	ତାର୍ଷ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ତାର୍ଷ୍ୟଃ	ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ତାର୍ଷ୍ୟଃ	ତ୍ୟମ୍ ସୁ ବାଜିନଂ ଦେବଭୂତଂ...
୧୦.୧୮୩	ପୁତ୍ରକାମ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ୟଜମାନଃ	ପ୍ରଜାବାନ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ଅପଶ୍ୟଂ ତ୍ୱା ମନସା...

'ରକ୍ ବେଦ' ରଚନାରେ ପ୍ରାୟ ୩୦ ଜଣ ନାରୀ ରକ୍ଷି (ରକ୍ଷିକା) ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟ୍ରୀ ଥିଲେ । ସେମାନେ ହଲେ, ଘୋଷା କକ୍ଷିବତୀ, ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରଜାପତ୍ୟା, ବିଶ୍ୱବାରା ଆତ୍ରେୟୀ, ଗୋଧା ରକ୍ଷିକା, ଅପାଲ୍ଲା ଆତ୍ରେୟୀ, ଯମୀ ବୈବସ୍ୱତୀ, ଲୋପମୁଦ୍ରା, ରୋମଶା ସ୍ୱନୟା, ଅଦିତି ଦାକ୍ଷାୟଣୀ, ରାତ୍ରି ଭାରଦ୍ୱାଜୀ, ବସୁକ୍ରପତ୍ନୀ , ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା, ଇନ୍ଦ୍ରାଣି, ସରମା ଦେବସୁନୀ, ଉର୍ବଶୀ, ଶଶ୍ୱତୀ ଆଙ୍ଗିରସୀ, ଅଦିତି, ଜୁହୂ ବ୍ରହ୍ମଜାୟା, ଦୃଷ୍ଟା ଗର୍ଭକର୍ତ୍ତା, ବାକ୍ ଆମ୍ବୁଶୀ, ଶ୍ରଦ୍ଧା କାମାୟନୀ, ଶତୀ ପୌଲୋମୀ, ସାର୍ପରାଜ୍ଞୀ, ସିକତା ନିବାବରୀ, କାଶ୍ୟପେୟୀ ଶିଖଣ୍ଡିନେୟୀ ଅପ୍ସରସୌ, ଜରିତା ଶାର୍ଙ୍ଗ, ସୁଦୀତିପୁରୁମିଲ୍ଲେହି ଆଙ୍ଗିରସୌ, ଦେବଜାମୟଃ ଇନ୍ଦ୍ରମାତରୋ, ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ରିଗ୍ ବେଦ

Rig Veda

ତୃତୀୟ ମଣ୍ଡଳମ୍

3rd Mandalam

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ

ଋକ୍ ବେଦ

[ଅଥଃ ତୃତୀୟଂ ମଣ୍ଡଳମ୍]

| ଅଥଃ ଦ୍ଵିତୀୟାଷ୍ଟକଃ |

(ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ || ବର୍ଗାଃ ୧-୨୭)

(୩।୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ସୋମସ୍ୟ ମା ତବସଂ ବକ୍ଷ୍ୟଗ୍ନେ ବହିଂ ଚକର୍ଥ ବିଦଧେ ଯଜଧ୍ୟୈ ।
ଦେବାଁ ଅଛ୍ଛା ଦୀଦ୍ୟଦ୍ୟୁଞ୍ଜେ ଅଦ୍ରିଂ ଶମାୟେ ଅଗ୍ନେ ତନ୍ନଂ ଭୁଷସ୍ତୁ ॥୧॥
ପ୍ରାଞ୍ଚିଂ ଯଜ୍ଞଂ ଚକୃମ ବର୍ଧତାଂ ଗୀଃ ସମିଦ୍-ଭିରଗ୍ନିଂ ନମସା ଦୁବସ୍ୟନ୍ ।
ଦିବଃ ଶଶାସୁର୍ବିଦଧା କବୀନାଂ ଗୃହାୟ ଚିତ୍ତବସେ ଗାତୁମୀଷୁଃ ॥୨॥
ମୟୋ ଦଧେ ମେଧିରଃ ପୂତଦକ୍ଷୋ ଦିବଃ ସୁବନ୍ଧୁର୍ଜନ୍ମୁଷା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
ଅବିନ୍ନନ୍ନୁ ଦର୍ଶତମଦ୍ଘୃତ୍ତର୍ଦେବାସୋ ଅଗ୍ନିମପସି ସ୍ଵସ୍ତଶାମ୍ ॥୩॥
ଅବର୍ଧୟନ୍ତୁସୁଭଗଂ ସପ୍ତ ଯଦ୍ଘୀଃ ଶ୍ଵେତଂ ଜଞ୍ଜାନମରୁଷଂ ମହିତ୍ଵା ।
ଶିଶୁଂ ନ ଜାତମଭ୍ୟାରୁରଶ୍ଵା ଦେବାସୋ ଅଗ୍ନିଂ ଜନିମନ୍ନୁପୁଷ୍ୟନ୍ ॥୪॥
ଶୁକ୍ରେଭିରଜୈ ରଜ ଆତତନ୍ନାନ୍ କ୍ରତୁଂ ପୁନାନଃ କବିଭିଃ ପବିତ୍ରେଃ ।
ଶୋଚିର୍ବସାନଃ ପର୍ଯ୍ୟୟୁରପାଂ ଶ୍ରୀୟୋ ମିମୀତେ ବୃହତୀରନୁନଃ ॥୫॥
ବବ୍ରାଜା ସୀମନଦତୀରଦବ୍-ଧା ଦିବୋ ଯଦ୍ଘୀରବସାନା ଅନଗ୍ନାଃ ।
ସନା ଅତ୍ର ଯୁବତୟଃ ସୟୋନୀରେକଂ ଗର୍ଭଂ ଦଧିରେ ସପ୍ତ ବାଶୀଃ ॥୬॥
ସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣା ଅସ୍ୟ ସଂହତୋ ବିଶ୍ଵରୂପା ଘୃତସ୍ୟ ଯୋନୌ ସ୍ରବଧେ ମଧୁନାମ୍ ।
ଅସ୍ତୁରତ୍ର ଧେନବଃ ପିନ୍ଦୁମାନା ମହୀ ଦସ୍ତସ୍ୟ ମାତରା ସମୀତୀ ॥୭॥
ବଭ୍ରାଣଃ ସୁନୋ ସହସୋ ବ୍ୟଦ୍ୟୌଽଧ୍ୟାନଃ ଶୁକ୍ରା ରଭସା ବପୁଂଷି ।
ଶ୍ଳୋତନ୍ତି ଧାରା ମଧୁନୋ ଘୃତସ୍ୟ ବୃଷା ଯତ୍ର ବାବୃଧେ କାବ୍ୟେନ ॥୮॥

ପିତୁଷ୍ଠିଦୁଧର୍ଜନୁଷା ବିବେଦ ବ୍ୟସ୍ୟ ଧାରା ଅସ୍ତୁଜନ୍ତି ଧେନାଃ ।
 ଗୁହା ଚରନ୍ତଃ ସଖିଭିଃ ଶିବେଭିର୍ଦିବୋ ଯଦ୍ବୀଭିର୍ନ ଗୁହା ବଭୁବ ॥୯॥
 ପିତୁଷ୍ଠ ଗର୍ଭଂ ଜନିତୁଷ୍ଠ ବଭ୍ରେ ପୂର୍ବୀରେକୋ ଅଧୟତ୍-ପୀପ୍ୟାନାଃ ।
 ବୃଷ୍ଣେ ସପତ୍ନୀ ଶୁଚୟେ ସବନ୍ଧୁ ଉଭେ ଅସ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ ନି ପାହି ॥୧୦॥
 ଉରୌ ମହାଁ ଅନିବାଧେ ବବର୍ଧାପୋ ଅଗ୍ନିଂ ଯୁଗସଃ ସଂ ହି ପୂର୍ବୀଃ ।
 ଋତସ୍ୟ ଯୋନାବଶୟମୁନା ଜାମୀନାମଗ୍ନିରପସି ସ୍ବସ୍ତଶାମ୍ ॥୧୧॥
 ଅକ୍ରୋ ନ ବଭ୍ରଃ ସମିଧେ ମହୀନାଂ ଦିଦୃକ୍ଷେୟଃ ସୁନବେ ଭାରଜୀକଃ ।
 ଉଦୁସ୍ତ୍ରିୟା ଜନିତା ଯୋ ଜଜାନାପାଂ ଗର୍ଭୋ ନୃତମୋ ଯଦ୍ବୋ ଅଗ୍ନିଃ ॥୧୨॥
 ଅପାଂ ଗର୍ଭଂ ଦର୍ଶତମୋଷଧୀନାଂ ବନା ଜଜାନ ସୁଭଗା ବିରୂପମ୍ ।
 ଦେବାସଗ୍ନିନ୍ନନସା ସଂ ହି ଜଗୁଃ ପନିଷ୍ଠଂ ଜାତଂ ତବସଂ ଦୁବସ୍ୟନ୍ ॥୧୩॥
 ବୃହନ୍ତ ଇଦ୍-ଭାନବୋ ଭାରଜୀକମଗ୍ନିଂ ସଚନ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତୋ ନ ଶୁକ୍ରାଃ ।
 ଗୁହେବ ବୃଜଂ ସଦସି ସ୍ତେ ଅନ୍ତରପାର ଉର୍ବେ ଅମୃତଂ ଦୁହାନାଃ ॥୧୪॥
 ଇଳେ ଚ ତ୍ବା ଯଜମାନୋ ହବିର୍ଭରୀଳେ ସଖିତ୍ବଂ ସୁମତିଂ ନିକାମଃ ।
 ଦେବୈରବୋ ମିମାହି ସଂ ଜରିତ୍ରେ ରକ୍ଷା ଚ ନୋ ଦମ୍ୟେଭିରନୀକୈଃ ॥୧୫॥
 ଉପକ୍ଷେତାରସ୍ତବ ସୁପ୍ରଣୀତେଃଶ୍ମେ ବିଶ୍ବାନି ଧନ୍ୟା ଦଧାନାଃ ।
 ସୁରେତସା ଶ୍ରବସା ତୁଞ୍ଜମାନା ଅଭି ଷ୍ୟାମ ପୃତନାୟୂରଦେବାନ୍ ॥୧୬॥
 ଆ ଦେବାନାମଭବଃ କେତୁରଶ୍ମେ ମୟୋ ବିଶ୍ବାନି କାବ୍ୟାନି ବିଦ୍ବାନ୍ ।
 ପ୍ରତି ମର୍ତ୍ତା ଅବାସୟୋ ଦମୁନା ଅନୁ ଦେବାନ୍ନପିରୋ ଯାସି ସାଧନ୍ ॥୧୭॥
 ନି ଦୁରୋଶେ ଅମୃତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନାଂ ରାଜା ସସାଦ ବିଦଥାନି ସାଧନ୍ ।
 ଘୃତପ୍ରତୀକ ଉର୍ବିୟା ବ୍ୟଦ୍ୟୋଦଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ବାନି କାବ୍ୟାନି ବିଦ୍ବାନ୍ ॥୧୮॥
 ଆ ନୋ ଗହି ସଖ୍ୟେଭିଃ ଶିବେଭିର୍ମହାନ୍ନହୀଭିରୁତିଭିଃ ସରଣ୍ୟନ୍ ।
 ଅସ୍ତେ ରୟିଂ ବହୁଲଂ ସଂତରୁତ୍ରଂ ସୁବାଚଂ ଭାଗଂ ଯୁଗସଂ କୃଧୀ ନଃ ॥୧୯॥
 ଏତା ତେ ଅଶ୍ମେ ଜନିମା ସନାନି ପ୍ର ପୂର୍ବ୍ୟାୟ ନୂତନାନି ବୋଚମ୍ ।
 ମହାନ୍ତି ବୃଷ୍ଣେ ସବନା କୃତେମା ଜନ୍ମଂଜନ୍ମନ୍ ନିହିତୋ ଜାତବେଦାଃ ॥୨୦॥
 ଜନ୍ମଂଜନ୍ମନ୍ ନିହିତୋ ଜାତବେଦା ବିଶ୍ବାମିତ୍ରେଭିରିଧ୍ୟତେ ଅଜସ୍ରଃ ।
 ତସ୍ୟ ବୟଂ ସୁମତୌ ଯୁକ୍ତିୟସ୍ୟାପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୨୧॥

ଇମଂ ଯଜ୍ଞଂ ସହସ୍ରାବନ୍ ତୁଂ ନୋ ଦେବତ୍ରା ଧେହି ସୁକ୍ରତୋ ରରାଣଃ ।
 ପ୍ର ଯଂସି ହୋତର୍ବୃହତୀରିଷୋ ନୋଃଗ୍ନେ ମହି ଦ୍ରବିଣମା ଯଜସ୍ବ ॥୨୨॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ବତ୍ତମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନ୍ନଃ ସୁନ୍ନସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତସ୍ତେ ॥୨୩॥

(୩।୨) ରଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ , ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ, ଦେବତା - ବୈଶ୍ୱାନରଃ ଅଗ୍ନିଃ

ବୈଶ୍ୱାନରାୟ ପିଷଣାମୃତାବୃଧେ ଘୃତଂ ନ ପୂତମଗ୍ନୟେ ଜନାମସି ।
 ଦ୍ୱିତା ହୋତାରଂ ମନୁଷୟ ବାଘତୋ ଧିୟା ରଥଂ ନ କୁଲିଶଃ ସମ୍ବୃଣତି ॥୧॥
 ସ ରୋଚୟନ୍ନୁଷା ରୋଦସୀ ଉଭେ ସ ମାତ୍ରୋରଭବତ୍-ପୁତ୍ର ଇତ୍ୟଃ ।
 ହବ୍ୟବାଳଗ୍ନିରଜରଶ୍ଚନୋହିତୋ ଦୁଳଭୋ ବିଶାମତିଧିର୍ଭାବସୁଃ ॥୨॥
 କ୍ରତ୍ୱା ଦକ୍ଷସ୍ୟ ତରୁଷୋ ବିଧର୍ମଣି ଦେବାସୋ ଅଗ୍ନିଂ ଜନୟନ୍ତୁ ଚିତ୍ତିଭିଃ ।
 ରୁରୁଚାନଂ ଭାନୁନା ଜ୍ୟୋତିଷା ମହାମତ୍ୟଂ ନ ବାଜଂ ସନିଷ୍ୟନ୍ତୁପ ବ୍ରୁବେ ॥୩॥
 ଆ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ସନିଷ୍ୟନ୍ତୋ ବରେଣ୍ୟଂ ବୃଣୀମହେ ଅହ୍ରୟଂ ବାଜମୃଗ୍ନିୟମ୍ ।
 ରାତିଂ ଭୃଗୁଶାମୁଗିଜଂ କବିକ୍ରତୁମଗ୍ନିଂ ରାଜନ୍ତଂ ଦିବ୍ୟେନ ଶୋତିଷା ॥୪॥
 ଅଗ୍ନିଂ ସୁମ୍ନାୟ ଦଧିରେ ପୁରୋ ଜନା ବାଜଶ୍ରବସମିହ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷଃ ।
 ଯୁତସ୍ତୁଚଃ ସୁରୁଚଂ ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟଂ ରୁଦ୍ରଂ ଯଜ୍ଞାନାଂ ସାଧଦିଷ୍ଟିମପସାମ୍ ॥୫॥
 ପାବକଶୋଚେ ତବ ହି କ୍ଷୟଂ ପରି ହୋତୟ୍ମଜ୍ଞେଷୁ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷୋ ନରଃ ।
 ଅଗ୍ନେ ଦୁବ ଇଚ୍ଛମାନାସ ଆପ୍ୟମୁପାସତେ ଦ୍ରବିଣଂ ଧେହି ତେଭ୍ୟଃ ॥୬॥
 ଆ ରୋଦସୀ ଅପୃଣଦା ସ୍ୱର୍ମହଜ୍ଞାତଂ ଯୁଦେନମପସୋ ଅଧାରୟନ୍ ।
 ସୋ ଅଧିରାୟ ପରି ଶୀୟତେ କବିରତ୍ୟୋ ନ ବାଜସାତୟେ ଚନୋହିତଃ ॥୭॥
 ନମସ୍ୟତ ହବ୍ୟଦାତିଂ ସ୍ୱଧିରଂ ଦୁବସ୍ୟତ ଦମ୍ୟଂ ଜାତବେଦସମ୍ ।
 ରଥୀରୂତସ୍ୟ ବୃହତୋ ବିଚର୍ଷଣିରଗ୍ନିର୍ଦେବାନାମଭବତ୍-ପୁରୋହିତଃ ॥୮॥
 ତିସ୍ରୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ସମିଧଃ ପରିଜ୍ଞନୋଃଗ୍ନେରପୁନନ୍ତୁଶିଜୋ ଅମୃତ୍ୟବଃ ।
 ତାସାମେକାମଦଧୁର୍ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଭୁଜମୁ ଲୋକମୁ ଦ୍ୱେ ଉପ ଜାମିମୀୟତୁଃ ॥୯॥

ବିଶାଂ କବିଂ ବିଶ୍ୱତିଂ ମାନୁଷାରିଷଃ ସଂ ସୀମକୃଶ୍ୱତ୍ସୁପିତିଂ ନ ତେଜସେ ।
 ସ ଉଦ୍ୱତୋ ନିବତୋ ଯାତି ବେବିଷସ୍ର ଗର୍ଭମେଷୁ ଭୁବନେଷୁ ଦୀଧରତ୍ ॥୧୦॥
 ସ ଜିନ୍ଦ୍ରତେ ଜଠରେଷୁ ପ୍ରଜଞ୍ଜିବାନ୍ୱଷା ତିତ୍ରେଷୁ ନାନଦନ୍ନ ସିଂହଃ ।
 ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପୃଥୁପାଜା ଅମର୍ତ୍ୟା ବସୁ ରତ୍ନା ଦୟମାନୋ ବି ଦାଶୁଷେ ॥୧୧॥
 ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରତ୍ନଥା ନାକମାରୁହଢିବୟ୍ୱଷ୍ଟଂ ଭୟମାନଃ ସୁମନ୍ତୁଭିଃ ।
 ସ ପୂର୍ବବଜ୍ଜନୟଞ୍ଜିତ୍ତବେ ଧନଂ ସମାନମଜ୍ଞଂ ପର୍ଯ୍ୟେତି ଜାଗୃବିଃ ॥୧୨॥
 ଋତାବାନଂ ଯଜ୍ଞିୟଂ ବିପ୍ରମୁକ୍ତ୍ୟାମା ଯଂ ଦଧେ ମାତରିଶ୍ୱା ଦିବି କ୍ଷୟମ୍ ।
 ତଂ ଚିତ୍ରୟାମଂ ହରିକେଶମୀମହେ ସୁଦୀତିମଗ୍ନିଂ ସୁବିତାୟ ନବ୍ୟସେ ॥୧୩॥
 ଶୁଚିଂ ନ ଯାମନ୍ତିଷିରଂ ସ୍ୱର୍ଦୃଶଂ କେତୁଂ ଦିବୋ ରୋଚନସ୍ଥାମୁଷର୍ବୁଧମ୍ ।
 ଅଗ୍ନିଂ ମୂର୍ଧାନଂ ଦିବୋ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠୁତଂ ତମୀମହେ ନମସା ବାଜିନଂ ବୃହତ୍ ॥୧୪॥
 ମନ୍ତ୍ରଂ ହୋତାରଂ ଶୁଚିମଦ୍ୟାବିନଂ ଦମୁନସମୁକ୍ତ୍ୟାଂ ବିଶ୍ୱତର୍ଷଣିମ୍ ।
 ରଥଂ ନ ଚିତ୍ରଂ ବପୁଷାୟ ଦର୍ଶତଂ ମନୁର୍ହିତଂ ସଦମିଦ୍ରାୟ ଇମହେ ॥୧୫॥

(୩।୩) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ , ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ, ଦେବତା - ବୈଶ୍ୱାନରଃ ଅଗ୍ନିଃ

ବୈଶ୍ୱାନରାୟ ପୃଥୁପାଜସେ ବିପୋ ରତ୍ନା ବିଧନ୍ତ ଧରୁଣେଷୁ ଗାତବେ ।
 ଅଗ୍ନିର୍ହି ଦେବୀ ଅମୃତୋ ଦୁବସ୍ୟତ୍ୟଥା ଧର୍ମାଣି ସନତା ନ ଦୁଦୁଷତ୍ ॥୧॥
 ଅନ୍ତର୍ଦୂତୋ ରୋଦସୀ ଦସ୍ତ ଇୟତେ ହୋତା ନିଷତ୍ତୋ ମନୁଷଃ ପୁରୋହିତଃ ।
 କ୍ଷୟଂ ବୃହତ୍ ପରି ଭୁଷତି ଦ୍ୟୁଭିର୍ଦେବେଭିରଗ୍ନିରିଷିତୋ ପିୟାବସୁଃ ॥୨॥
 କେତୁଂ ଯଜ୍ଞାନାଂ ବିଦଥସ୍ୟ ସାଧନଂ ବିପ୍ରାସୋ ଅଗ୍ନିଂ ମହୟନ୍ତ ଚିତ୍ତିଭିଃ ।
 ଅପାଂସି ଯସ୍ମିନ୍ନପି ସଂଦଧୁର୍ଗିରସ୍ତସ୍ମିନ୍ନସ୍ତମ୍ନାନି ଯଜମାନ ଆ ଚକେ ॥୩॥
 ପିତା ଯଜ୍ଞାନାମସୁରୋ ବିପଶ୍ଚିତାଂ ବିମାନମଗ୍ନିର୍ବୟନଂ ଚ ବାଘତାମ୍ ।
 ଆ ବିବେଶ ରୋଦସୀ ଭୁବିବର୍ପସା ପୁରୁପ୍ରିୟୋ ଭୟତେ ଧାମଭିଃ କବିଃ ॥୪॥
 ଚନ୍ଦ୍ରମଗ୍ନିଂ ଚନ୍ଦ୍ରରଥଂ ହରିବ୍ରତଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୟୁଷଦଂ ସ୍ୱର୍ବିଦମ୍ ।
 ବିଗାହଂ ଭୂର୍ଣ୍ଣଂ ତବିଷୀଭିରାବୃତଂ ଭୂର୍ଣ୍ଣଂ ଦେବାସ ଇହ ସୁଶ୍ରୟଂ ଦଧୁଃ ॥୫॥

ଅଗ୍ନିର୍ଦେବେତିର୍ମନୁଷ୍ଠ ଉନ୍ନତିସ୍ତନ୍ନାନୋ ଯଜ୍ଞଂ ପୁରୁପେଶସଂ ଧିୟା ।
 ରଥୀରନ୍ତରୀୟତେ ସାଧଦିଷ୍ଠିଭିର୍ଜୀରୋ ଦମ୍ଭନା ଅଭିଶସ୍ତିଚାତନଃ ॥୭॥
 ଅଗ୍ନେ ଜରସ୍ତ୍ର ସ୍ବପତ୍ୟ ଆୟୁନ୍ୟର୍ଜା ପିନ୍ଦୁସ୍ତ୍ର ସମିଷୋ ଦିଦୀହି ନଃ ।
 ବୟାଂସି ଜିନ୍ଦୁ ବୃହତଶ୍ଚ ଜାଗୃବ ଉଶିର୍-ଦେବାନାମସି ସୁକ୍ରତୁର୍ବପାମ୍ ॥୮॥
 ବିଶ୍ବତିଂ ଯଦ୍ବ୍ରମତିଥିଂ ନରଃ ସଦା ଯଜ୍ଞାରଂ ଧୀନାମୁଶିଜଂ ଚ ବାଘତାମ୍ ।
 ଅଧ୍ବରାଣାଂ ଚେତନଂ ଜାତବେଦସଂ ପ୍ର ଶଂସନ୍ତି ନମସା ଜୁତିଭିର୍ବୃଧେ ॥୯॥
 ବିଭାବା ଦେବଃ ସୁରଣଃ ପରି କ୍ଷିତୀରଗ୍ନିର୍ବଭୁବ ଶବସା ସୁମଦ୍ରଥଃ ।
 ତସ୍ୟ ବ୍ରତାନି ଭୁରିପୋଷିଣୋ ବୟମୁପ ଭୁଷେମ ଦମ ଆ ସୁବୃକ୍ତିଭିଃ ॥୧୦॥
 ବୈଶ୍ଵାନର ତବ ଧାମାନ୍ୟା ଚକେ ଯେଭିଃ ସ୍ବର୍ବଦଭବୋ ବିଚକ୍ଷଣ ।
 ଜାତ ଆପୃଣୋ ଭୁବନାନି ରୋଦସୀ ଅଗ୍ନେ ତା ବିଶ୍ଵା ପରିଭୁରସି ତୁନା ॥୧୧॥
 ବୈଶ୍ଵାନରସ୍ୟ ଦଂସନାଭ୍ୟୋ ବୃହଦରିଶାଦେକଃ ସ୍ବପସ୍ୟାୟା କବିଃ ।
 ଉଭା ପିତରା ମହୟନ୍ନଜାୟତାଗ୍ନିର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭୁରିରେତସା ॥୧୨॥

(୩।୪) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ , ଋକ୍ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ, ସମିକ୍ଷଃ ଅଗ୍ନିଃ ଙ୍କା ୧,
 ତନୁନପାତ୍ ୨, ଇଲଃ ୩, ବର୍ହିଃ ୪, ଦେବୀର୍ଦ୍ଧାରଃ ୫, ଉଷସାନକ୍ତା ୬, ଦୈବ୍ୟୋ ହୋତାରୌ
 ପ୍ରଚେତସୌ ୭, ତିସ୍ରଃ ଦେବ୍ୟଃ ସରସ୍ବତୀଳାଭାରତ୍ୟଃ ୮, ତ୍ବଷ୍ଟା ୯, ବନୟତୀଃ ୧୦, ସ୍ବାହାକୃତୟଃ ୧୧

ସମିସ୍ତମିସ୍ତୁମନା ବୋଧ୍ୟସ୍ତେ ଶୁଚାଶୁଚା ସୁମତିଂ ରାସି ବସ୍ତଃ ।
 ଆ ଦେବ ଦେବାନ୍ୟଜଥାୟ ବକ୍ଷି ସଖା ସଖୀନ୍ଦ୍ରସୁମନା ଯକ୍ଷ୍ୟଗ୍ନେ ॥୧॥
 ଯଂ ଦେବାସସ୍ତ୍ରୁରହନ୍ନାୟଜନ୍ତେ ଦିବେଦିବେ ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ।
 ସେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ମଧୁମନ୍ତଂ କୃଧୀ ନସ୍ତନୁନପାଦ୍-ଘୃତୟୋନିଂ ବିଧନ୍ତମ୍ ॥୨॥
 ପ୍ର ଦୀଧିତିର୍ବିଶ୍ଵବାରା ଜିଗାତି ହୋତାରମିଳଃ ପ୍ରଥମଂ ଯଜଧ୍ୟୈ ।
 ଅଛା ନମୋଭିର୍ବୃଷଭଂ ବନ୍ଧଧ୍ୟୈ ସ ଦେବାନ୍ୟକ୍ଷଦିଷିତୋ ଯଜୀୟାନ୍ ॥୩॥
 ଉର୍ଧ୍ଵୋ ବାଂ ଗାତୁରଧ୍ଵରେ ଅକାର୍ଯୁର୍ଧ୍ଵା ଶୋଚୀଂଷି ପ୍ରସ୍ଥିତା ରଜାଂସି ।
 ଦିବୋ ବା ନାଭା ନ୍ୟସାଦି ହୋତା ସ୍ଵଶୀମହି ଦେବବ୍ୟତା ବି ବର୍ହିଃ ॥୪॥

ସପ୍ତ ହୋତ୍ରାଣି ମନସା ବୃଣାନା ଇନ୍ଦ୍ରନ୍ତୋ ବିଶ୍ଵଂ ପ୍ରତି ଯନ୍ମୁତେନ ।
 ନୃପେଶସୋ ବିଦଧେଷୁ ପ୍ର ଜାତା ଅଭୀମଂ ଯଜ୍ଞଂ ବି ଚରନ୍ତ ପୂର୍ବୀଃ ॥୫॥
 ଆ ଭୟମାନେ ଭୟସା ଭପାକେ ଭତ ସ୍ଥୟେତେ ତନ୍ନା ବିରୂପେ ।
 ଯଥା ନୋ ମିତ୍ରୋ ବରୁଣୋ ଜୁଜୋଷଦିନ୍ଦ୍ରୋ ମରୁତ୍ନାଂ ଭତ ବା ମହୋଭିଃ ॥୬॥
 ଦୈବ୍ୟା ହୋତାରା ପ୍ରଥମା ନ୍ୟୁଜେ ସପ୍ତ ପୃଷ୍ଠାସଃ ସ୍ଵଧୟା ମଦନ୍ତି ।
 ଋତଂ ଶଂସନ୍ତ ଋତମିତ୍ତ ଆହୁରନ୍ତୁ ବ୍ରତଂ ବ୍ରତପା ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ॥୭॥
 ଆ ଭାରତୀ ଭାରତୀଭିଃ ସଜୋଷା ଇଳା ଦେବୈର୍ମନୁଷ୍ଠେୟଭିରଗ୍ନିଃ ।
 ସରସ୍ଵତୀ ସାରସ୍ଵତେଭିରବାକ୍ ତିସ୍ରୋ ଦେବୀର୍ବହିରେଦଂ ସଦନ୍ତୁ ॥୮॥
 ତନ୍ନପୁରୀପମଧ ପୋଷୟିତୁ ଦେବ ତ୍ଵଷ୍ଟର୍ବି ରରାଣଃ ସ୍ୟସ୍ମୁ ।
 ଯତୋ ବୀରଃ କର୍ମଣ୍ୟଃ ସୁଦକ୍ଷୋ ଯୁକ୍ତଗ୍ରୀବା ଜାୟତେ ଦେବକାମଃ ॥୯॥
 ବନସ୍ପତେଃବ ସ୍ତୃଜୋପ ଦେବାନଗ୍ନିର୍ହବିଃ ଶମିତା ସୁଦୟାତି ।
 ସେଦୁ ହୋତା ସତ୍ୟତରୋ ଯଜାତି ଯଥା ଦେବାନାଂ ଜନିମାନି ବେଦ ॥୧୦॥
 ଆ ଯାହ୍ୟଗ୍ନେ ସମିଧାନୋ ଅର୍ବାତିନ୍ଦ୍ରେଶ ଦେବୈଃ ସରଥଂ ତୁରେଭିଃ ।
 ବହିର୍ନ ଆସ୍ତ୍ରାମଦିତିଃ ସୁପୁତ୍ରା ସ୍ଵାହା ଦେବା ଅମୃତା ମାଦୟନ୍ତାମ୍ ॥୧୧॥

(୩।୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସଶ୍ଳେକିତାନୋଃବୋଧି ବିପ୍ରଃ ପଦବୀଃ କବୀନାମ୍ ।
 ପୃଥୁପାଜା ଦେବୟଦ୍-ଭିଃ ସମିଜୋଃପ ଦ୍ଵାରା ତମସୋ ବହିରାବଃ ॥୧॥
 ପ୍ରେଦୁଗ୍ନିର୍ବାବୃଧେ ସ୍ତ୍ରୋମେଭିର୍ଗୀର୍ଭିଃ ସ୍ତ୍ରୋତୃଣାଂ ନମସ୍ୟ ଭକ୍-ଧୈଃ ।
 ପୂର୍ବୀରୂତସ୍ୟ ସଂତୃଶଶ୍ଚକାନଃ ସଂ ଦୃତୋ ଅଦ୍ୟୌଦୁଷସୋ ବିରୋକେ ॥୨॥
 ଅଧାୟାଗ୍ନିର୍ମାନୁଷୀଷୁ ବିଷ୍ଠପାଂ ଗର୍ଭୋ ମିତ୍ର ଋତେନ ସାଧନ୍ ।
 ଆ ହର୍ଯତୋ ଯଜତଃ ସାନ୍ନସ୍ଥାଦଭୁଦୁ ବିପ୍ରୋ ହବ୍ୟୋ ମତୀନାମ୍ ॥୩॥
 ମିତ୍ରୋ ଅଗ୍ନିର୍ଭବତି ଯସ୍ତମିଜୋ ମିତ୍ରୋ ହୋତା ବରୁଣୋ ଜାତବେଦାଃ ।
 ମିତ୍ରୋ ଅଧ୍ୟର୍ଯୁରିଷିରୋ ଦମୁନା ମିତ୍ରଃ ସିନ୍ଧୁନାମୁତ ପର୍ବତାନାମ୍ ॥୪॥

ପାତି ପ୍ରିୟଂ ରିପୋ ଅଗ୍ରଂ ପଦଂ ବେଃ ପାତି ଯଦ୍ବିଷ୍ଣୁରଣଂ ସୁର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ।
 ପାତି ନାଭା ସପ୍ତଶୀର୍ଷାଶମଗ୍ନିଃ ପାତି ଦେବାନାମୁପମାଦମୃଷ୍ଣଃ ॥୫॥
 ଋତୁଶ୍ଚକ୍ର ଇତ୍ୟଂ ତାରୁ ନାମ ବିଶ୍ୱାନି ଦେବୋ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ ।
 ସସସ୍ୟ ଚର୍ମ ଘୃତବତ୍-ପଦଂ ବେସ୍ତଦିଦଗ୍ନୀ ରକ୍ଷତ୍ୟପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ ॥୬॥
 ଆ ଯୋନିମଗ୍ନିର୍ଘୃତବକ୍ରମସ୍ତାତ୍-ପୃଥୁପ୍ରଗାଶମୁଶକ୍ରମୁଶାନଃ ।
 ଦୀଦ୍ୟାନଃ ଶୁଚିରୃଷ୍ଣଃ ପାବକଃ ପୁନଃପୁନର୍ମାତରା ନବ୍ୟସୀ କଃ ॥୭॥
 ସଦ୍ୟୋ ଜାତ ଓଷଧୀଭିର୍ବବକ୍ଷେ ଯଦୀ ବଧିନ୍ତି ପ୍ରସ୍ତୋ ଘୃତେନ ।
 ଆପ ଇବ ପ୍ରବତା ଶୁମ୍ଭମାନା ଉରୁଷ୍ୟଦଗ୍ନିଃ ପିତ୍ରୋରୁପସ୍ତେ ॥୮॥
 ଉଦୁ ଷ୍ଟୁତଃ ସମିଧା ଯଦ୍ବୋ ଅଦ୍ୟୌଦୃଷ୍ଣନ୍ଦିବୋ ଅଧି ନାଭା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
 ମିତ୍ରୋ ଅଗ୍ନିରୀତ୍ୟୋ ମାତରିଶ୍ୱା ଦୂତୋ ବକ୍ଷଦ୍ୟଜଥାୟା ଦେବାନ୍ ॥୯॥
 ଉଦସ୍ତମ୍ଭୀସ୍ରମିଧା ନାକମୃଷ୍ଣୋଃଗ୍ନିର୍ଭବନ୍ନୁତ୍ତମୋ ରୋଚନାନାମ୍ ।
 ଯଦୀ ଭୃଗୁଭ୍ୟଃ ପରି ମାତରିଶ୍ୱା ଗୁହା ସକ୍ରଂ ହବ୍ୟବାହଂ ସମୀଧେ ॥୧୦॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱତମଂ ହବମାନାୟା ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନ୍ନଃ ସୁନ୍ନସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତୁସ୍ତେ ॥୧୧॥

(୩।୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍,   ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ପ୍ର କାରବୋ ମନନା ବଚ୍ୟମାନା ଦେବଦ୍ରୀଚୀଂ ନୟତ ଦେବୟକ୍ତଃ ।
 ଦକ୍ଷିଣାବାହ୍ୱାଜିନୀ ପ୍ରାଚ୍ୟେତି ହବିର୍ଭରକ୍ତ୍ୟଗ୍ନୟେ ଘୃତାଚୀ ॥୧॥
 ଆ ରୋଦସୀ ଅପୃଶା ଜାୟମାନ ଉତ ପ୍ର ରିକ୍ଥା ଅଧ ନୁ ପ୍ରୟଜ୍ୟୋ ।
 ଦିବଶ୍ଚିଦଗ୍ନେ ମହିନା ପୃଥିବ୍ୟା ବଚ୍ୟକ୍ତାଂ ତେ ବହ୍ନୟଃ ସପ୍ତଜିହ୍ୱାଃ ॥୨॥
 ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ ତ୍ୱା ପୃଥିବୀ ଯଜ୍ଞିୟାସୋ ନି ହୋତାରଂ ସାଦୟନ୍ତେ ଦମାୟ ।
 ଯଦୀ ବିଶୋ ମାନୁଷୀର୍ଦେବୟକ୍ତଃ ପ୍ରୟସ୍ତତୀରୀଳତେ ଶୁକ୍ରମର୍ଚିଃ ॥୩॥
 ମହାହସଧସ୍ତେ ଧ୍ରୁବ ଆ ନିଷତୋଃକ୍ରଦ୍ୟାବା ମାହିନେ ହୟମାଶଃ ।
 ଆସ୍ତେ ସପତ୍ନୀ ଅଜରେ ଅମୃକ୍ତେ ସବର୍ତ୍ତୁଘ୍ନେ ଉରୁଗାୟସ୍ୟ ଧେନୁ ॥୪॥

ବ୍ରତା ତେ ଅଗ୍ନେ ମହତୋ ମହାନି ତବ କ୍ରତୁ ରୋଦସୀ ଆ ତତନ୍ନ ।
 ତ୍ବଂ ଦୂତୋ ଅଭବୋ ଜାୟମାନସ୍ତଂ ନେତା ବୃଷଭ ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ॥୫॥
 ଋତସ୍ୟ ବା କେଶିନା ଯୋଗ୍ୟାଭିର୍ଯୁତସ୍ତୁବା ରୋହିତା ଧୂରି ଧିଷ୍ଠ ।
 ଅଥା ବହ ଦେବାନ୍ଦେବ ବିଶ୍ୱାନ୍ନସ୍ତସ୍ତୁରା କୃଶୁହି ଜାତବେଦଃ ॥୬॥
 ଦିବଶ୍ଚିଦା ତେ ରୁଚୟନ୍ତ ରୋକା ଉଷୋ ବିଭାତୀରନ୍ନ ଭାସି ପୂର୍ବଃ ।
 ଅପୋ ଯଦଗ୍ନ ଉଶଧଗ୍ନେଷୁ ହୋତୁର୍ମହସ୍ୟ ପନୟନ୍ତ ଦେବାଃ ॥୭॥
 ଉରୌ ବା ଯେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ମଦନ୍ତି ଦିବୋ ବା ଯେ ରୋଚନେ ସନ୍ତି ଦେବାଃ ।
 ଉମା ବା ଯେ ସୁହବାସୋ ଯଜତ୍ରା ଆୟେମିରେ ରଥୋଽଽ ଅଗ୍ନେ ଅଶ୍ୱାଃ ॥୮॥
 ଐଭିରଗ୍ନେ ସରଥଂ ଯାହ୍ୟର୍ବାତ୍ ନାନାରଥଂ ବା ବିଭବୋ ହ୍ୟଶ୍ୱାଃ ।
 ପତ୍ନୀବତସ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ତ୍ରୀଂଶ ଦେବାନନ୍ନୁଷ୍ଠଧମା ବହ ମାଦୟସ୍ତୁ ॥୯॥
 ସ ହୋତା ଯସ୍ୟ ରୋଦସୀ ଚିତୁର୍ବୀ ଯଜ୍ଞଂୟଜ୍ଞମଭି ବୃଧେ ଗୃଣୀତଃ ।
 ପ୍ରାଚୀ ଅଧୁରେବ ତସ୍ମତୁଃ ସୁମେକେ ଋତାବରୀ ଋତଜାତସ୍ୟ ସତ୍ୟେ ॥୧୦॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱତ୍ସମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନ୍ନଃ ସୁନ୍ନସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତସ୍ତେ ॥୧୧॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଷ୍ଟକେ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଷ୍ଟକଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଧ୍ୟାୟ ଚୂଡ଼ାୟାଷ୍ଟକ ।
(ପ୍ରଥମୋଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗ ୧-୩୪)

(୩।୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ପ୍ର ଯୁ ଆରୁଃ ଶିତିପୃଷ୍ଠସ୍ୟ ଧାସେରା ମାତରା ବିବିଶୁଃ ସପ୍ତ ବାଣୀଃ ।
ପରିକ୍ଷିତା ପିତରା ସଂ ଚରେତେ ପ୍ର ସର୍ତ୍ତାତେ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ପ୍ରୟଶ୍ଚେ ॥୧॥
ଦିବକ୍ଷସୋ ଧେନବୋ ବୃଷ୍ଣୋ ଅଶ୍ୱା ଦେବୀରା ତସ୍ତୌ ମଧୁମଦୁହନ୍ତୀଃ ।
ଋତସ୍ୟ ତ୍ୱା ସଦସି କ୍ଷେମୟନ୍ତଂ ପର୍ଯ୍ୟେକା ଚରତି ବର୍ତ୍ତନିଂ ଗୌଃ ॥୨॥
ଆ ସୀମରୋହସ୍ତୟମା ଭବନ୍ତୀଃ ପତିଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନୁୟିବିଦ୍ରୟାଣାମ୍ ।
ପ୍ର ନୀଲପୃଷ୍ଠୋ ଅତସସ୍ୟ ଧାସେସ୍ତା ଅବାସୟତ୍-ପୁରୁଧପ୍ରତୀକଃ ॥୩॥
ମହି ତ୍ୱାଷ୍ଟମୂର୍ଜୟନ୍ତୀରଜୁୟଂ ସ୍ତଭୁୟମାନଂ ବହତୋ ବହନ୍ତି ।
ବ୍ୟଙ୍ଗୋଭିର୍ଦିଦ୍ୟୁତାନଃ ସଧସ୍ତ ଏକାମିବ ରୋଦସୀ ଆ ବିବେଶ ॥୪॥
ଜାନନ୍ତି ବୃଷ୍ଣୋ ଅରୁଷସ୍ୟ ଶେବମୁତ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ଶାସନେ ରଶନ୍ତି ।
ଦିବୋରୁତଃ ସୁରୁତୋ ରୋତମାନା ଇଳା ଯେଷାଂ ଗଣ୍ୟା ମାହିନା ଗୀଃ ॥୫॥
ଭତୋ ପିତୃଭ୍ୟାଂ ପ୍ରବିଦାନୁ ଘୋଷଂ ମହୋ ମହଦ୍-ଭ୍ୟାମନୟନ୍ତ ଶୁଷମ୍ ।
ଭକ୍ଷା ହ ଯନ୍ତ୍ର ପରି ଧାନମକ୍ଳୋରନ୍ତୁ ସ୍ୱଂ ଧାମ ଜରିତୁର୍ବବକ୍ଷ ॥୬॥
ଅଧ୍ୟୁୟୁତିଃ ପଞ୍ଚିତିଃ ସପ୍ତ ବିପ୍ରାଃ ପ୍ରିୟଂ ରକ୍ଷନ୍ତେ ନିହିତଂ ପଦଂ ବେଃ ।
ପ୍ରାଞ୍ଜୋ ମଦନ୍ତ୍ୟକ୍ଷଣୋ ଅଭୁୟା ଦେବା ଦେବାନାମନ୍ତୁ ହି ବ୍ରତା ଗୁଃ ॥୭॥
ଦୈବ୍ୟା ହୋତାରା ପ୍ରଥମା ନ୍ୟୁଞ୍ଜେ ସପ୍ତ ପୃଷ୍ଠାସଃ ସ୍ୱଧୟା ମଦନ୍ତି ।
ଋତଂ ଶଂସନ୍ତ ଋତମିତ ଆଦୁରନ୍ତୁ ବ୍ରତଂ ବ୍ରତପା ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ॥୮॥
ବୃଷାୟନ୍ତେ ମହେ ଅତ୍ୟାୟ ପୂର୍ବୀର୍ବୃଷ୍ଣେ ଚିତ୍ରାୟ ରଶ୍ମୟଃ ସୁୟାମାଃ ।
ଦେବ ହୋତର୍ମନ୍ତ୍ରତରଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନୁହୋ ଦେବାନ୍ତ୍ରୋଦସୀ ଏହ ବକ୍ଷି ॥୯॥
ପୃଷ୍ଠପ୍ରୟଜୋ ଦ୍ରବିଣଃ ସୁବାତଃ ସୁକେତବ ଭକ୍ଷସୋ ରେବଦୁଷୁଃ ।
ଭତୋ ଚିଦଗ୍ନେ ମହିନା ପୃଥିବ୍ୟାଃ କୃତଂ ଚିଦେନଃ ସଂ ମହେ ଦଶସ୍ୟ ॥୧୦॥

ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱତମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
ସ୍ୟାନ୍ନଃ ସୁନୁସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତୁସ୍ତେ ॥୧୧॥

=====

(୩।୮) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ , ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୧-୨, ୪-୬, ୮-୧୧, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୩, ୬,
ଦେବତା - ଯୂପଃ ୧-୫, ଯୂପାଃ ୬-୭, ୯-୧୦, ଯୂପାଃ ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ ଙା ୮, ବ୍ରହ୍ମନଃ (ସ୍ତ୍ରୀଶୁଃ) ୧୧

=====

ଅଞ୍ଜିତ୍ୱି ତ୍ୱାମଧ୍ୱରେ ଦେବୟନ୍ତୋ ବନୟନ୍ତେ ମଧୁନା ଦୈବ୍ୟେନ ।
ୟଦୁର୍ଧ୍ୱସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟା ଦ୍ରବିଶେହ ଧତ୍ୱାଦ୍ୟଦ୍ୱା କ୍ଷୟୋ ମାତୁରସ୍ୟା ଉପସ୍ଥେ ॥୧॥
ସମିକ୍ଷସ୍ୟ ଶ୍ରୟମାଣଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବନ୍ଧାନୋ ଅଜରଂ ସୁବୀରମ୍ ।
ଆରେ ଅସ୍ତଦମତିଂ ବାଧମାନ ଉଚ୍ଛୟସ୍ତୁ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୨॥
ଉଚ୍ଛୟସ୍ତୁ ବନୟନ୍ତେ ବର୍ଷନ୍ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧି । ସୁମିତୀ ମୀୟମାନୋ ବର୍ତ୍ତୋ ଧା ଯଜ୍ଞବାହସେ ॥୩॥
ୟୁବା ସୁବାସାଃ ପରିବୀତ ଆଗାସ୍ର ଉ ଶ୍ରେୟାନ୍ଭବତି ଜାୟମାନଃ ।
ତଂ ଧୀରାସଃ କବୟ ଉନ୍ନୟନ୍ତି ସ୍ୱାଧ୍ୟୋ ମନସା ଦେବୟନ୍ତଃ ॥୪॥
ଜାତୋ ଜାୟନ୍ତେ ସୁଦିନତ୍ୱେ ଅହ୍ନାଂ ସମୟ ଆ ବିଦଧେ ବର୍ଧମାନଃ ।
ପୁନନ୍ତି ଧୀରା ଅପସୋ ମନୀଷା ଦେବୟା ବିପ୍ର ଉଦିୟର୍ତ୍ତ ବାଚମ୍ ॥୫॥
ୟାନ୍ତୋ ନରୋ ଦେବୟନ୍ତୋ ନିମିମ୍ବ୍ୟର୍ବନୟନ୍ତେ ସ୍ୱଧିତିର୍ବା ତତକ୍ଷ ।
ତେ ଦେବାସଃ ସ୍ୱରବସ୍ତସ୍ଥିବାଂସଃ ପ୍ରଜାବଦସ୍ତେ ଦିଧିଷନ୍ତୁ ରତ୍ନମ୍ ॥୬॥
ୟେ ବୃକ୍ଷାସୋ ଅଧି କ୍ଷମି ନିମିତାସୋ ଯତସ୍ତୁତଃ । ତେ ନୋ ବ୍ୟନ୍ତୁ ବାୟଂ ଦେବତ୍ରା କ୍ଷେତ୍ରସାଧସଃ ॥୭॥
ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବଃ ସୁନୀଥା ଦ୍ୟାବାକ୍ଷାମା ପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ସଜୋଷସୋ ଯଜ୍ଞମବନ୍ତୁ ଦେବା ଉର୍ଧ୍ୱଂ କୃଶ୍ଣହ୍ୱଧ୍ୱରସ୍ୟ କେତୁମ୍ ॥୮॥
ହଂସା ଇବ ଶ୍ରେଣିଶୋ ଯତାନାଃ ଶୁକ୍ରା ବସାନାଃ ସ୍ୱରବୋ ନ ଆଗୁଃ ।
ଉନ୍ନୀୟମାନାଃ କବିଭିଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଦେବା ଦେବାନାମପି ଯନ୍ତି ପାଥଃ ॥୯॥
ଶୃଙ୍ଗାଣୀବେଚ୍ଛୁଙ୍ଗାଣାଂ ସଂ ଦଦୃଶେ ତଷାଲବନ୍ତଃ ସ୍ୱରବଃ ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ।
ବାଘଦ୍-ଭିର୍ବା ବିହବେ ଶ୍ରୋଷମାଣା ଅସ୍ତ୍ରା ଅବନ୍ତୁ ପୃତନାଜ୍ୟେଷୁ ॥୧୦॥
ବନୟନ୍ତେ ଶତବଲ୍-ଶୋ ବି ରୋହ ସହସ୍ରବଲ୍-ଶା ବି ବୟଂ ରୁହେମ ।
ୟଂ ତ୍ୱାମୟଂ ସ୍ୱଧିତିସ୍ତେଜମାନଃ ପ୍ରଣିନାୟ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ॥୧୧॥

=====

(୩।୯) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ ,

ଛନ୍ଦଃ - ବୃହତୀ ୧-୮, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୯,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ୧-୮, ଏକମୂପଃ ୯

=====

ସଖାୟସ୍ତ୍ୱା ବବୃମହେ ଦେବଂ ମର୍ତ୍ତାସ ଉତୟେ ।

ଅପାଂ ନପାତଂ ସୁଭଗଂ ସୁଦୀଦିତିଂ ସୁପ୍ରତୁର୍ତ୍ତମନେହସମ୍ ॥୧॥

କାୟମାନୋ ବନା ତ୍ୱଂ ଯନ୍ନାତୁରଜଗନ୍ନପଃ ।

ନ ତଞ୍ଜେ ଅଗ୍ନେ ପ୍ରମୃଷେ ନିବର୍ତ୍ତନଂ ଯଦ୍ଭୁରେ ସନ୍ନିହାଭବଃ ॥୨॥

ଅତି ତୃଷ୍ଣଂ ବବକ୍ଷିଥାପୈବ ସୁମନା ଅସି ।

ପ୍ରପ୍ରାନ୍ୟେ ଯନ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ୟ ଆସତେ ଯେଷାଂ ସଖ୍ୟେ ଅସି ଶ୍ରିତଃ ॥୩॥

ଇୟିବାଂସମତି ସ୍ତ୍ରଧଃ ଶଶ୍ୱତୀରତି ସଶ୍ୱତଃ ।

ଅନ୍ନୀମବିନ୍ନନ୍ନିଚିରାସୋ ଅଦୁହୋଽପ୍ସୁ ସିଂହମିବ ଶ୍ରିତମ୍ ॥୪॥

ସସ୍ତ୍ରବାଂସମିବ ତୁନାଗ୍ନିମିତ୍-ଆ ତିରୋହିତମ୍ ।

ଏନଂ ନୟନ୍ନାତରିଶ୍ୱା ପରାବତୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ମଧିତଂ ପରି ॥୫॥

ତଂ ତ୍ୱା ମର୍ତ୍ତା ଅଗ୍ନୃଭଗତ ଦେବେଭ୍ୟୋ ହବ୍ୟବାହନ ।

ବିଶ୍ୱାନ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଞା ଅଭିପାସି ମାନୁଷ ତବ କ୍ରତ୍ୱା ଯବିଷ୍ୟ ॥୬॥

ତଦ୍-ଭଦ୍ରଂ ତବ ଦଂସନା ପାକାୟ ଚିଚ୍ଛଦୟତି ।

ତ୍ୱାଂ ଯଦଗ୍ନେ ପଶବଃ ସମାସତେ ସମିକ୍ଷମପିଶର୍ବରେ ॥୭॥

ଆ ଭୁହୋତା ସ୍ୱଧୂରଂ ଶୀରଂ ପାବକଶୋଚିଷମ୍ ।

ଆଶୁଂ ଦୂତମଜିରଂ ପ୍ରତୁମୀତ୍ୟଂ ଶୁଷ୍ଣୁ ଦେବଂ ସପର୍ଯ୍ୟତ ॥୮॥

ତ୍ରୀଶି ଶତା ତ୍ରୀ ସହସ୍ରାଣ୍ୟଗ୍ନିଂ ତ୍ରିଂଶଚ ଦେବା ନବ ତାସପର୍ଯ୍ୟନ୍ ।

ଔଷଙ୍ଘୈରସ୍ତ୍ରଶନ୍ନୁର୍ହିରସ୍ତ୍ୱା ଆଦିକ୍ଷୋତାରଂ ନ୍ୟସାଦୟନ୍ତ ॥୯॥

=====

(୩।୧୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥୀନଃ ,

ଛନ୍ଦଃ - ଉଷ୍ଟିକ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ମନୀଷିଣଃ ସମ୍ରାଜଂ ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ।	ଦେବଂ ମର୍ତ୍ତାସ ଇନ୍ଦ୍ରତେ ସମଧୁରେ ॥୧॥
ତ୍ୱାଂ ଯୁଜ୍ଞେଷ୍ଠୁରତ୍ରିଜମଗ୍ନେ ହୋତାରମୀଳତେ ।	ଗୋପା ଋତସ୍ୟ ଦୀଦିହି ସ୍ତେ ଦମେ ॥୨॥
ସ ଘା ଯୁସ୍ତେ ଦଦାଶତି ସମିଧା ଜାତବେଦସେ ।	ସୋ ଅଗ୍ନେ ଧତ୍ତେ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସ ପୁଷ୍ୟତି ॥୩॥
ସ କେତୁରଧୁରାଶାମଗ୍ନିର୍ଦେବେଭିରା ଗମତ୍ ।	ଅଞ୍ଜାନଃ ସପ୍ତ ହୋତୃଭିର୍ଦ୍ବିଷ୍ଣୁତେ ॥୪॥
ପ୍ର ହୋତ୍ରେ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ବରୋଽଗ୍ନୟେ ଭରତା ବୃହତ୍ ।	ବିପାଂ ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ବିଭ୍ରତେ ନ ବେଧସେ ॥୫॥
ଅଗ୍ନିଂ ବର୍ଧନ୍ତୁ ନୋ ଗିରୋ ଯତୋ ଜାୟତ ଉକ୍ଥ୍ୟଃ ।	ମହେ ବାଜାୟ ଦ୍ରବିଣାୟ ଦର୍ଶତଃ ॥୬॥
ଅଗ୍ନେ ଯଜିଷ୍ଠୋ ଅଧୁରେ ଦେବାନ୍ଦେବୟତେ ଯଜ ।	ହୋତା ମନ୍ତ୍ରୋ ବି ରାଜସ୍ୟତି ସ୍ତ୍ରିଧଃ ॥୭॥
ସ ନଃ ପାବକ ଦୀଦିହି ଦ୍ୟୁମଦସ୍ତେ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟମ୍ ।	ଭବା ସ୍ତ୍ରୋତୃଭ୍ୟୋ ଅନ୍ତମଃ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ॥୮॥
ତଂ ତ୍ୱା ବିପ୍ରା ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଦ୍ରତେ ।	ହବ୍ୟବାହମମର୍ତ୍ୟଂ ସହୋବୃଧମ୍ ॥୯॥

=====

(୩।୧୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥୀନଃ ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଅଗ୍ନିର୍ହୋତା ପୁରୋହିତୋଽଧୁରସ୍ୟ ବିଚର୍ଷଣିଃ ।	ସ ବେଦ ଯୁଜ୍ଞମାନୁଷକ୍ ॥୧॥
ସ ହବ୍ୟବାଳମର୍ତ୍ୟ ଉଶିର୍-ଦୂତଶ୍ଚନୋହିତଃ ।	ଅଗ୍ନିର୍ଯୟା ସମ୍ବଶ୍ୱତି ॥୨॥
ଅଗ୍ନିର୍ଯୟା ସ ଚେତତି କେତୁର୍ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ପୂର୍ବ୍ୟଃ ।	ଅର୍ଥଂ ହ୍ୟସ୍ୟ ତରଣି ॥୩॥
ଅଗ୍ନିଂ ସୁନ୍ଂ ସନଶ୍ଚୁତଂ ସହସୋ ଜାତବେଦସମ୍ ।	ବହିଂ ଦେବା ଅକୃଶ୍ୱତ ॥୪॥
ଅଦାଭ୍ୟଃ ପୁରଏତା ବିଶାମଗ୍ନିର୍ମାନୁଷୀଶାମ୍ ।	ତୁର୍ଣ୍ଣୀ ରଥଃ ସଦା ନବଃ ॥୫॥
ସାହ୍ୱାନିଶ୍ୱା ଅଭିଯୁଜଃ କ୍ରତୁର୍ଦେବାନାମମୃକ୍ତଃ ।	ଅଗ୍ନିସ୍ତୁ ବିଶ୍ରବସ୍ତମଃ ॥୬॥
ଅଭି ପ୍ରୟାଂସି ବାହସା ଦାଶ୍ୱା ଅଶ୍ନୋତି ମର୍ତ୍ୟଃ ।	କ୍ଷୟଂ ପାବକଶୋତିଷଃ ॥୭॥
ପରି ବିଶ୍ୱାନି ସୁଧିତାଗ୍ନେରଶ୍ୟାମ ମନ୍ଥୁଭିଃ ।	ବିପ୍ରାସୋ ଜାତବେଦସଃ ॥୮॥
ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱାନି ବାର୍ଯ୍ୟା ବାଜେଷୁ ସନିଷାମହେ ।	ତ୍ୱେ ଦେବାସ ଏରିରେ ॥୯॥

=====

(୩।୧୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥୀନଃ ,

=====

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ

=====

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଆ ଗତଂ ସୁତଂ ଗୀର୍ତ୍ତନଂ ଭୋ ବରେଣ୍ୟମ୍ ।	ଅସ୍ୟ ପାତଂ ପିୟେଷିତା ॥୧॥
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଜରିତୁଃ ସତା ଯଜ୍ଞୋ ଜିଗାତି ଚେତନଃ ।	ଅୟା ପାତମିମଂ ସୁତମ୍ ॥୨॥
ଇନ୍ଦ୍ରମଗ୍ନିଂ କବିଚ୍ଛଦା ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଜୁତ୍ୟା ବୃଣୋ ।	ତା ସୋମସ୍ୟେହ ତୃଷ୍ଣତାମ୍ ॥୩॥
ତୋଶା ବୃତ୍ରହଣା ହୁବେ ସଜିତ୍ୱାନାପରାଜିତା ।	ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ବାଜସାତମା ॥୪॥
ପ୍ର ବାମର୍ଚ୍ଚନ୍ତ୍ୟକ୍ଥିନୋ ନୀଥାବିଦୋ ଜରିତାରଃ ।	ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଇଷ ଆ ବୃଣୋ ॥୫॥
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ନବତିଂ ପୁରୋ ଦାସପତ୍ନୀରଧ୍ୱନୁତମ୍ ।	ସାକମେକେନ କର୍ମଣା ॥୬॥
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅପସସ୍ତର୍ଯ୍ୟୁପ ପ୍ର ଯନ୍ତି ଧୀତୟଃ ।	ଋତସ୍ୟ ପଥ୍ୟା ଅନୁ ॥୭॥
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ତବିଷାଣି ବାଂ ସଧସ୍ଥାନି ପ୍ରୟାଂସି ତ ।	ୟୁବୋରପୁର୍ଯ୍ୟଂ ହିତମ୍ ॥୮॥
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ରୋଚନା ଦିବଃ ପରି ବାଜେଷୁ ଭୁଷଥଃ ।	ତଦ୍ୱାଂ ଚେତି ପ୍ର ବୀର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୯॥

=====

(୩।୧୩) ଋଷିଃ - ଋଷଭଃ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ,

=====

ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ପ୍ର ବୋ ଦେବାୟାଗ୍ନୟେ ବର୍ହିଷ୍ମପର୍ଚ୍ଚାସ୍ତୈ । ଗମଢେବେଭିରା ସ ନୋ ଯଜିଷ୍ଠୋ ବର୍ହିରା ସଦତ୍ ॥୧॥

ଋତାବା ଯସ୍ୟ ରୋଦସୀ ଦକ୍ଷଂ ସଚକ୍ର ଉତୟଃ । ହବିଷ୍ମନ୍ତସ୍ତମୀଳତେ ତଂ ସନିଷ୍ୟନ୍ତୋଽବସେ ॥୨॥

ସ ଯନ୍ତା ବିପ୍ର ଏଷାଂ ସ ଯଜ୍ଞାନାମଥା ହି ଷଃ । ଅଗ୍ନିଂ ତଂ ବୋ ଦୁବସ୍ୟତ ଦାତା ଯୋ ବନିତା ମଘମ୍ ॥୩॥

ସ ନଃ ଶର୍ମାଣି ବୀତୟୋଃଶ୍ନିର୍ଯଜ୍ଞତୁ ଶଂତମା । ଯତୋ ନଃ ପୁଷ୍ଟବଦ୍ୱସୁ ଦିବି କ୍ଷିତିଭ୍ୟୋ ଅୟା ॥୪॥

ଦୀଦିବାଂସମପୂର୍ବ୍ୟଂ ବସ୍ତୀଭିରସ୍ୟ ଧୀତିଭିଃ । ଋକ୍ତାଶୋ ଅଗ୍ନିମିକ୍ଷତେ ହୋତାରଂ ବିଶ୍ୱତିଂ ବିଶାମ୍ ॥୫॥

ଉତ ନୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନବିଷ ଉକ୍-ଥେଷୁ ଦେବହୂତମଃ । ଶଂ ନଃ ଶୋଚା ମରୁଦ୍ବ୍ୟୋଃଶ୍ନେ ସହସ୍ରସାତମଃ ॥୬॥

ନୁ ନୋ ରାସ୍ତୁ ସହସ୍ରବଞ୍ଚୋକବତ୍-ପୁଷ୍ଟିମଦ୍ୱସୁ । ଦ୍ୟୁମଦଗ୍ନେ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ବର୍ଷିଷ୍ମମନୁପକ୍ଷିତମ୍ ॥୭॥

ଆ ହୋତା ମନ୍ତ୍ରୋ ବିଦଧାନ୍ୟସ୍ତ୍ରାସ୍ତତ୍ୟୋ ଯଜ୍ଞା କବିତମଃ ସ ବେଧାଃ ।
 ବିଦ୍ୟାଦ୍ରଥଃ ସହସସ୍ତୁତ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ଶୋଚିଷ୍ଟେଶଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପାଜୋ ଅଶ୍ରେତ୍ ॥୧॥
 ଅୟାମି ତେ ନମଉକ୍ତିଂ ଜୁଷସ୍ତ ଋତାବସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଚେତତେ ସହସ୍ରଃ ।
 ବିଦ୍ମା ଆ ବକ୍ଷି ବିଦୁଷୋ ନି ଷସ୍ତି ମଧ୍ୟା ଆ ବର୍ହିରୁତୟେ ଯଜତ୍ର ॥୨॥
 ଦ୍ରବତାଂ ତ ଉଷସା ବାଜୟନ୍ତୀ ଅଗ୍ନେ ବାତସ୍ୟ ପଥ୍ୟାଭିରକ୍ତ ।
 ଯସ୍ତୀମଞ୍ଜୁକ୍ତି ପୂର୍ବ୍ୟଂ ହବିର୍ଭିରା ବନ୍ଧୁରେବ ତସ୍ମତୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୋଶେ ॥୩॥
 ମିତ୍ରଶ୍ଚ ତୁଭ୍ୟଂ ବରୁଣଃ ସହସ୍ତୋଃଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱେ ମରୁତଃ ସୁମ୍ନମର୍ଚନ୍ ।
 ଯଜ୍ଞୋତିଷା ସହସସ୍ତୁତ୍ର ତିଷ୍ଠା ଅଭି କ୍ଷିତୀଃ ପ୍ରଥୟନ୍ତୁସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନୃନ୍ ॥୪॥
 ବୟଂ ତେ ଅଦ୍ୟ ରରିମା ହି କାମମୁଦାନହସ୍ତା ନମସୋପସଦ୍ୟ ।
 ଯଜିଷ୍ଠେନ ମନସା ଯୁକ୍ତି ଦେବାନସ୍ତେଧତା ମନ୍ଥନା ବିପ୍ରୋ ଅଗ୍ନେ ॥୫॥
 ତୁଜି ପୁତ୍ର ସହସ୍ରୋ ବି ପୂର୍ବାଦେବସ୍ୟ ଯଜ୍ଞ୍ୟତୟୋ ବି ବାଜାଃ ।
 ତ୍ୱଂ ଦେହି ସହସ୍ତ୍ରିଣଂ ରୟିଂ ନୋଃଦ୍ରୋଘେଶ ବଚସା ସତ୍ୟମଗ୍ନେ ॥୬॥
 ତୁଭ୍ୟଂ ଦକ୍ଷ କବିକ୍ରତୋ ଯାନୀମା ଦେବ ମର୍ତ୍ତାସୋ ଅଧିରେ ଅକର୍ମ ।
 ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ସୁରଥସ୍ୟ ବୋଧି ସର୍ବଂ ତଦଗ୍ନେ ଅମୃତ ସ୍ୱଦେହ ॥୭॥

ବି ପାଜସା ପୃଥୁନା ଶୋଶୁତାନୋ ବାଧସ୍ତ ଦ୍ୱିଷୋ ରକ୍ଷସୋ ଅମୀବାଃ ।
 ସୁଶର୍ମଶୋ ବୃହତଃ ଶର୍ମଶି ସ୍ୟାମଗ୍ନେରହଂ ସୁହବସ୍ୟ ପ୍ରଣୀତୌ ॥୧॥
 ତ୍ୱଂ ନୋ ଅସ୍ୟା ଉଷସୋ ବ୍ୟୁଷ୍ଟୌ ତ୍ୱଂ ସୁର ଉଦିତେ ବୋଧି ଗୋପାଃ ।
 ଜନ୍ତେବ ନିତ୍ୟଂ ତନୟଂ ଜୁଷସ୍ତ ସ୍ତୋମଂ ମେ ଅଗ୍ନେ ତନ୍ନା ସୁଜାତ ॥୨॥
 ତ୍ୱଂ ନୃଚକ୍ଷା ବୃଷଭାନୁ ପୂର୍ବାଃ କୃଷ୍ଣାସ୍ତଗ୍ନେ ଅରୁଷୋ ବି ଭାହି ।
 ବସୋ ନେଷି ତ ପର୍ଷି ଚାତ୍ୟଂହଃ କୃଧୀ ନୋ ରାୟ ଉଶିଜୋ ଯୁବିଷ୍ଠ ॥୩॥

ଅଷାଳ୍-ହୋ ଅଗ୍ନେ ବୃଷଭୋ ଦିଦୀହି ପୁରୋ ବିଶ୍ୱାଃ ସୌଭଗା ସଂଜିଗୀବାନ୍ ।
 ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ନେତା ପ୍ରଥମସ୍ୟ ପାୟୋର୍ଜାତବେଦୋ ବୃହତଃ ସୁପ୍ରଶୀତେ ॥୪॥
 ଅଛିଦ୍ରା ଶର୍ମ ଜରିତଃ ପୁରୁଣି ଦେବୀ ଅଛ୍ଛା ଦୀଦ୍ୟାନଃ ସୁମେଧାଃ ।
 ରଥୋ ନ ସସ୍ନିରତି ବକ୍ଷି ବାଜମଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ରୋଦସୀ ନଃ ସୁମେକେ ॥୫॥
 ପ୍ର ପୀପୟ ବୃଷଭ ଜିନ୍ଦୁ ବାଜାନଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ରୋଦସୀ ନଃ ସୁଦୋଘେ ।
 ଦେବେତିର୍ଦେବ ସୁରୁଚା ରୁଚାନୋ ମା ନୋ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ଦୁର୍ମତିଃ ପରି ଷ୍ଟାତ୍ ॥୬॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱଞ୍ଜମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନ୍ନଃ ସୁନୁସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତୁସ୍ତେ ॥୭॥

(୩।୧୭) ରକ୍ଷିଃ - ଅତ୍-କିଲଃ କାତ୍ୟଃ, ଛନ୍ଦଃ - ବୃହତୀ ୧,୩,୫, ସତୋବୃହତୀ ୨,୪,୬,
 ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଅୟମଗ୍ନିଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟେଣେ ମହଃ ସୌଭଗସ୍ୟ ।
 ରାୟ ଇଶେ ସ୍ୱପତ୍ୟସ୍ୟ ଗୋମତ ଇଶେ ବୃତ୍ରହଥାନାମ୍ ॥୧॥
 ଇମଂ ନରୋ ମରୁତଃ ସଶ୍ୱତା ବୃଧଂ ଯୁସ୍ମିନ୍ନାୟଃ ଶେବୃଧାସଃ ।
 ଅତି ଯେ ସନ୍ତି ପୃତନାସୁ ଦୁଢ୍ୟୋ ବିଶ୍ୱାହା ଶତ୍ରୁମାଦଭୁଃ ॥୨॥
 ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ରାୟଃ ଶିଶୀହି ମୀଢ୍ଵୋ ଅଗ୍ନେ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ।
 ତୁବିଦ୍ୟମ୍ନ ବର୍ଷିଷ୍ଠସ୍ୟ ପ୍ରଜାବତୋଽନମୀବସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଠିଶଃ ॥୩॥
 ଚକ୍ରିର୍ଯୋ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାତି ସାସହିଶ୍ଚକ୍ରିର୍ଦେବେଷ୍ଟା ଦୁବଃ ।
 ଆ ଦେବେଷୁ ଯତତ ଆ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟ ଆ ଶଂସ ଉତ ନୃଶାମ୍ ॥୪॥
 ମା ନୋ ଅଗ୍ନେଽମତୟେ ମାବୀରତାୟୈ ରୀରଧଃ ।
 ମାଗୋତାୟୈ ସହସସ୍ତୁତ୍ର ମା ନିଦେଽପ ଦ୍ୱେଷାଂସ୍ୟା କୃଧି ॥୫॥
 ଶନ୍ତି ବାଜସ୍ୟ ସୁଭଗ ପ୍ରଜାବତୋଽଗ୍ନେ ବୃହତୋ ଅଧ୍ୱରେ ।
 ସଂ ରାୟା ଭୂୟସା ସୃଜ ମୟୋଭୁନା ତୁବିଦ୍ୟମ୍ନ ଯଶସ୍ୱତା ॥୬॥

=====

(୩।୧୭) ଋଷିଃ - କତଃ ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ସମିଧ୍ୟମାନଃ ପ୍ରଥମାନ୍ ଧର୍ମା ସମକ୍ଷୁଭିରଜ୍ୟତେ ବିଶ୍ଵବାରଃ ।
ଶୋତିଷ୍ଠେଶୋ ଘୃତନିର୍ଣ୍ଣକ୍ପାବକଃ ସୁୟଜ୍ଞୋ ଅଗ୍ନିର୍ଯଜଥାୟ ଦେବାନ୍ ॥୧॥
ୟଥାୟଜୋ ହୋତ୍ରମଗ୍ନେ ପୃଥିବ୍ୟା ଯଥା ଦିବୋ ଜାତବେଦଶ୍ଚିକିତ୍ତାନ୍ ।
ଏବାନେନ ହବିଷା ଯୁଷି ଦେବାନ୍ନୁଷ୍ଠୟ୍ୟାଙ୍କଂ ପ୍ର ତିରେମମଦ୍ୟ ॥୨॥
ତ୍ରୀଣ୍ୟାୟୁଷି ତବ ଜାତବେଦସ୍ତ୍ରିସ୍ର ଆଜାନୀରୁଷସସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ।
ତାଭିର୍ଦେବାନାମବୋ ଯୁଷି ବିଦ୍ଵାନଥା ଭବ ଯଜମାନାୟ ଶଂ ଯୋଃ ॥୩॥
ଅଗ୍ନିଂ ସୁଦୀତିଂ ସୁଦୃଶଂ ଗୁଣନ୍ତୋ ନମସ୍ୟାମସ୍ତେତ୍ୟଂ ଜାତବେଦଃ ।
ତ୍ଵାଂ ଦୂତମରତିଂ ହବ୍ୟବାହଂ ଦେବା ଅକୃଶ୍ଵନ୍ନମୃତସ୍ୟ ନାଭିମ୍ ॥୪॥
ୟସ୍ତ୍ରଞ୍ଜୋତା ପୂର୍ବୋ ଅଗ୍ନେ ଯଜୀୟାୟିତା ତ ସତ୍ତା ସ୍ଵଧୟା ତ ଶଂଭୁଃ ।
ତସ୍ୟାନ୍ନ ଧର୍ମ ପ୍ର ଯଜା ଚିକିତ୍ସୋଽଥା ନୋ ଧା ଅଧୁରଂ ଦେବବୀତୌ ॥୫॥

=====

(୩।୧୮) ଋଷିଃ - କତଃ ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଭବା ନୋ ଅଗ୍ନେ ସୁମନା ଉପେତୌ ସଖେବ ସଖ୍ୟେ ପିତରେବ ସାଧୁଃ ।
ପୁରୁତ୍ରୁହୋ ହି କ୍ଷିତୟୋ ଜନାନାଂ ପ୍ରତି ପ୍ରତୀଚୀର୍ଦ୍ରହତାଦରାତୀଃ ॥୧॥
ତପୋ ଶ୍ଵଗ୍ନେ ଅନ୍ତରାଁ ଅମିତ୍ରାନ୍ ତପା ଶଂସମରରୁଷଃ ପରସ୍ୟ ।
ତପୋ ବସୋ ଚିକିତାନୋ ଅଚିତ୍ତାନ୍ତି ତେ ତିଷ୍ଠନ୍ତାମଜରା ଅୟାସଃ ॥୨॥
ଇଧ୍ଵେନାଗ୍ନ ଇଚ୍ଛମାନୋ ଘୃତେନ ଜୁହୋମି ହବ୍ୟଂ ତରସେ ବଲ୍ଲାୟ ।
ୟାବଦୀଶେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବନ୍ଧମାନ ଇମାଂ ପିୟଂ ଶତସେୟାୟ ଦେବୀମ୍ ॥୩॥
ଉଚ୍ଛୋତିଷା ସହସୟୁତ୍ର ସୁତୋ ବୃହଦ୍ଵୟଃ ଶଶମାନେଷୁ ଧେହି ।
ରେବଦଗ୍ନେ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରେଷୁ ଶଂ ଯୋର୍ମର୍ମୃଜ୍ଞା ତେ ତନ୍ନଂ ଭୂରି କୃତ୍ଵଃ ॥୪॥

କୃପି ରତ୍ନଂ ସୁସନିତର୍ପନାନାଂ ସ ଘେଦଗ୍ନେ ଭବସି ଯୁସ୍ତମିଞ୍ଚଃ ।
ସ୍ତ୍ରୋତୁର୍ଦୁରୋଶେ ସୁଭଗସ୍ୟ ରେବସ୍ତୁପ୍ରା କରସ୍ମା ଦଧିଷେ ବପୁଂଷି ॥୫॥

=====

(୩।୧୯) ରଷିଃ - ଗାଥୀ କୌଶିକଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଅଗ୍ନିଂ ହୋତାରଂ ପ୍ର ବୃଣେ ମିୟେଧେ ଗୃହଂ କବିଂ ବିଶ୍ୱବିଦମମୁରମ୍ ।
ସ ନୋ ଯୁଷଢେବତାତା ଯୁଜୀୟାନ୍ନାୟେ ବାଜାୟ ବନତେ ମଘାନି ॥୧॥
ପ୍ର ତେ ଅଗ୍ନେ ହବିଷ୍ତୀମିୟର୍ଯ୍ୟଞ୍ଚା ସୁଦ୍ୟୁମ୍ନାଂ ରାତିନୀଂ ଘୃତାତୀମ୍ ।
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣିଢେବତାତିମୁରାଶଃ ସଂ ରାତିଭିର୍ବସୁଭିର୍ଯଜ୍ଞମଗ୍ରେତ୍ ॥୨॥
ସ ତେଜୀୟସା ମନସା ତ୍ୱୋତ ଉତ ଶିକ୍ଷ ସ୍ୱପତ୍ୟସ୍ୟ ଶିକ୍ଷୋଃ ।
ଅଗ୍ନେ ରାୟୋ ନୃତମସ୍ୟ ପ୍ରଭୁତୌ ଭୂୟାମ ତେ ସୁଷ୍ମତୟଶ୍ଚ ବସ୍ତୁଃ ॥୩॥
ଭୂରୀଶି ହି ତ୍ୱେ ଦଧିରେ ଅନୀକାଗ୍ନେ ଦେବସ୍ୟ ଯଜ୍ୟବୋ ଜନାସଃ ।
ସ ଆ ବହ ଦେବତାତିଂ ଯୁବିଷ୍ଟ ଶର୍ଯୋ ଯଦଦ୍ୟ ଦିବ୍ୟଂ ଯଜାସି ॥୪॥
ୟତ୍ତା ହୋତାରମନଜନ୍ତୁୟେଧେ ନିଷାଦୟନ୍ତୋ ଯଜଥାୟ ଦେବାଃ ।
ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଗ୍ନେଃବିତେହ ବୋଧ୍ୟଧି ଶ୍ରବାଂସି ଧେହି ନସ୍ତନୁଷୁ ॥୫॥

=====

(୩।୨୦) ରଷିଃ - ଗାଥୀ କୌଶିକଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ ୧,୫, ଅଗ୍ନିଃ ୨-୪

=====

ଅଗ୍ନିମୁଷସମଶ୍ୱିନା ଦଧିକ୍ରାଂ ବୁଧ୍ନିଷୁ ହବତେ ବହ୍ନିରୁକ୍-ଧୈଃ ।
ସୁଜ୍ୟୋତିଷୋ ନଃ ଶୃଶ୍ୱନ୍ତୁ ଦେବାଃ ସଜୋଷସୋ ଅଧିରଂ ବାବଶାନାଃ ॥୧॥
ଅଗ୍ନେ ତ୍ରୀ ତେ ବାଜିନା ତ୍ରୀ ଷଧସ୍ତା ତିସ୍ରସ୍ତେ ଜିହ୍ୱା ଋତଜାତ ପୂର୍ବୀଃ ।
ତିସ୍ର ଉ ତେ ତନ୍ନୋ ଦେବବାତାସ୍ତାଭିର୍ନଃ ପାହି ଗିରୋ ଅପ୍ରୟୁଞ୍ଚନ୍ ॥୨॥
ଅଗ୍ନେ ଭୂରୀଶି ତବ ଜାତବେଦୋ ଦେବ ସ୍ୱଧାବୋଃମୃତସ୍ୟ ନାମ ।
ୟାଶ୍ଚ ମାୟା ମାୟିନାଂ ବିଶ୍ୱମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱେ ପୂର୍ବୀଃ ସଂଦଧୁଃ ପୃଷ୍ଠବନ୍ଧୋ ॥୩॥

ଅଗ୍ନିର୍ନେତା ଭଗ ଇବ ଶିତାନାଂ ଦୈବୀନାଂ ଦେବ ଋତୁପା ଋତାବା ।
ସ ବୃତ୍ରହା ସନୟୋ ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ପର୍ଷଦ୍ୱିଶ୍ୱାତି ଦୁରିତା ଗୁଣକ୍ତମ୍ ॥୪॥
ଦଧିକ୍ରାମଗ୍ନିମୁଷସଂ ଚ ଦେବୀଂ ବୃହସ୍ପତିଂ ସବିତାରଂ ଚ ଦେବମ୍ ।
ଅଶ୍ୱିନା ମିତ୍ରାବରୁଣା ଭଗଂ ଚ ବସୁନ୍ନୁଦ୍ରା ଆଦିତ୍ୟା ଇହ ଦୁବେ ॥୫॥

=====

(୩।୨୧) ଋଷିଃ - ଗାଥୀ କୌଶିକଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧,୪, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୨-୩, ବିରାଡ଼ୁପା ସତୋବୃହତୀ ଃ,
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଇମଂ ନୋ ଯୁଜ୍ଞମମୃତେଷୁ ଧେହୀମା ହବ୍ୟା ଜାତବେଦୋ ଭୁଷସ୍ତୁ ।
ସ୍ତ୍ରୋକାନାମଗ୍ନେ ମେଦସୋ ଘୃତସ୍ୟ ହୋତଃ ପ୍ରାଶାନ ପ୍ରଥମୋ ନିଷଦ୍ୟ ॥୧॥
ଘୃତବନ୍ଧଃ ପାବକ ତେ ସ୍ତ୍ରୋକାଃ ଶ୍ଳୋତନ୍ତି ମେଦସଃ ।
ସ୍ୱଧର୍ମନ୍ନେବବୀତୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ନୋ ଧେହି ବାର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୨॥
ତୁଭ୍ୟଂ ସ୍ତ୍ରୋକା ଘୃତଶ୍ଚୁତୋଃଗ୍ନେ ବିପ୍ରାୟ ସନ୍ତ୍ୟ ।
ଋଷିଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠଃ ସମିଧ୍ୟସେ ଯୁଜ୍ଞସ୍ୟ ପ୍ରାବିତା ଭବ ॥୩॥
ତୁଭ୍ୟଂ ଶ୍ଳୋତନ୍ତ୍ୟପ୍ରିଗୋ ଶତୀବଃ ସ୍ତ୍ରୋକାସୋ ଅଗ୍ନେ ମେଦସୋ ଘୃତସ୍ୟ ।
କବିଶସ୍ତ୍ରୋ ବୃହତା ଭାନୁନାଗା ହବ୍ୟା ଭୁଷସ୍ତୁ ମେଧିର ॥୪॥
ଓଜିଷ୍ଠଂ ତେ ମଧ୍ୟତୋ ମେଦ ଭଦ୍-ଭୃତଂ ପ୍ର ତେ ବୟଂ ଦଦାମହେ ।
ଶ୍ଳୋତନ୍ତି ତେ ବସୋ ସ୍ତ୍ରୋକା ଅଧି ଭୃତି ପ୍ରତି ତାନ୍ନେବଶୋ ବିହି ॥୫॥

=====

(୩।୨୨) ଋଷିଃ - ଗାଥୀ କୌଶିକଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୩,୫, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୪,
ଦେବତା - ପୁରୀଷ୍ୟାଃ (ପଞ୍ଚି ଚିତୟଃ) ଅଗ୍ନୟଃ

=====

ଅୟଂ ସୋ ଅଗ୍ନିର୍ଯ୍ୟସ୍ନିହସୋମମିନ୍ଦଃ ସୁତଂ ଦଧେ ଜଠରେ ବାବଶାନଃ ।
ସହସ୍ତ୍ରିଣଂ ବାଜମତ୍ୟଂ ନ ସପ୍ତିଂ ସସବାହୁସହସ୍ତୃୟସେ ଜାତବେଦଃ ॥୧॥

ଅଗ୍ନେ ଯୁକ୍ତେ ଦିବି ବର୍ଷଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯଦୋଷଧୀଷ୍ଠୟା ଯଜତ୍ର ।
 ଯେନାନ୍ତରିକ୍ଷମୁର୍ବାତତନ୍ତ୍ର ଦୈଷଃ ସ ଭାନୁରର୍ଣ୍ଣବୋ ନୃତକ୍ଷାଃ ॥୨॥
 ଅଗ୍ନେ ଦିବୋ ଅର୍ଣ୍ଣମଜ୍ଜା ଜିଗାମ୍ୟଜ୍ଜା ଦେବୀଂ ଉଚିଷେ ଧିଷ୍ଠ୍ୟା ଯେ ।
 ଯା ରୋଚନେ ପରସ୍ତାସ୍ତୃୟସ୍ୟ ଯାଶ୍ଚାବସ୍ତାଦୁପତିଷ୍ଠତ ଆପଃ ॥୩॥
 ପୁରୀଷ୍ୟାସୋ ଅଗ୍ନୟଃ ପ୍ରାବଶେଭିଃ ସଜୋଷସଃ ।
 ଭୃଷନ୍ତାଂ ଯଜ୍ଞମଦ୍ରୁହୋନମୀବା ଇଷୋ ମହୀଃ ॥୪॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱତ୍ତମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନୁଃ ସୁନୁସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତୁସ୍ତେ ॥୫॥

(୩।୨୩) ରକ୍ଷିଃ - ଦେବଶ୍ରବୀଃ ଦେବବାତଃ ଚ ଭାରତୌ,
 ସତୋବୃହତୀ ଣ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୨, ୪-୫,
 ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ନିର୍ମଥିତଃ ସୁଧିତ ଆ ସଧସ୍ତେ ଯୁବା କବିରଧୂରସ୍ୟ ପ୍ରଣୋତା ।
 ଭୂର୍ଯ୍ୟୁଗ୍ନିରଜରୋ ବନେଷ୍ଟତ୍ରା ଦଧେ ଅମୃତଂ ଜାତବେଦାଃ ॥୧॥
 ଅମହିଷ୍ଟାଂ ଭାରତା ରେବଦଗ୍ନିଂ ଦେବଶ୍ରବା ଦେବବାତଃ ସୁଦକ୍ଷମ୍ ।
 ଅଗ୍ନେ ବି ପଶ୍ୟ ବୃହତାଭି ରାୟେଷାଂ ନୋ ନେତା ଭବତାଦନ୍ନ ଦ୍ୟୁନ୍ ॥୨॥
 ଦଶ କ୍ଷିପଃ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ସୀମଜୀଜନନ୍ତୁସୁଜାତଂ ମାତୃଷୁ ପ୍ରିୟମ୍ ।
 ଅଗ୍ନିଂ ସୁହି ଦୈବବାତଂ ଦେବଶ୍ରବୋ ଯୋ ଜନାନାମସଦୃଶୀ ॥୩॥
 ନି ତ୍ୱା ଦଧେ ବର ଆ ପୃଥିବ୍ୟା ଇଳାୟାୟାସ୍ତେ ସୁଦିନତ୍ତେ ଅହ୍ନାମ୍ ।
 ଦୃଷଦୃତ୍ୟାଂ ମାନୁଷ ଆପୟାୟାଂ ସରସ୍ୱତ୍ୟାଂ ରେବଦଗ୍ନେ ଦିଦୀହି ॥୪॥
 ଇଳାମଗ୍ନେ ପୁରୁଦଂସଂ ସନିଂ ଗୋଃ ଶଶ୍ୱତ୍ତମଂ ହବମାନାୟ ସାଧ ।
 ସ୍ୟାନୁଃ ସୁନୁସ୍ତନୟୋ ବିଜାବାଗ୍ନେ ସା ତେ ସୁମତିର୍ଭୂତୁସ୍ତେ ॥୫॥

=====

(୩।୨୪) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧, ଗାୟତ୍ରୀ ୨-୫, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଅଗ୍ନେ ସହସ୍ର ପୃତନା ଅଭିମାତୀରପାସ୍ୟ । ଦୁଷ୍ଟରସ୍ତରନ୍ନରାତୀର୍ବର୍ତ୍ତୋ ଧା ଯଜ୍ଞବାହସେ ।।୧।।
ଅଗ୍ନ ଇଳା ସମିଧ୍ୟସେ ବୀତିହୋତ୍ରୋ ଅମର୍ତ୍ୟଃ । ଦୁଷସ୍ତ ସୁନୋ ଅଧୁରମ୍ ।।୨।।
ଅଗ୍ନେ ଦୁ୍ୟମ୍ନେନ ଜାଗୃବେ ସହସ୍ରଃ ସୁନବାହୁତ । ଏଦଂ ବର୍ହିଃ ସଦୋ ମମ ।।୩।।
ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱେଭିରଗ୍ନିଭିର୍ଦେବେଭିର୍ମହୟା ଗିରଃ । ଯଜ୍ଞେଷୁ ଯ ଉ ଚାୟବଃ ।।୪।।
ଅଗ୍ନେ ଦା ଦାଶୁଷେ ରୟିଂ ବୀରବହ୍ନଂ ପରୀଶସମ୍ । ଶିଶାହି ନଃ ସୁନୁମତଃ ।।୫।।

=====

(୩।୨୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ବିରାଟ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ୧-୩, ୫, ଅଗ୍ନୀନ୍ଦ୍ରୋ ୪

=====

ଅଗ୍ନେ ଦିବଃ ସୁନୁରସି ପ୍ରଚେତାସ୍ତନା ପୃଥିବ୍ୟା ଉତ ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ରଧଗ୍-ଦେବୀଁ ଇହ ଯଜା ଚିକିତ୍ସଃ ।।୧।।
ଅଗ୍ନିଃ ସନୋତି ବୀର୍ଯ୍ୟାଶି ବିଦ୍ୱାତ୍ସନୋତି ବାଜମମୃତାୟ ଭୂଷନ୍ ।
ସ ନୋ ଦେବୀଁ ଏହ ବହା ପୁରୁଷୋ ।।୨।।
ଅଗ୍ନିର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବିଶ୍ୱଜନ୍ୟେ ଆ ଭାତି ଦେବୀ ଅମୃତେ ଅମୃରଃ ।
କ୍ଷୟନ୍ମାଜୈଃ ପୁରୁଷନ୍ଦ୍ରୋ ନମୋଭିଃ ।।୩।।
ଅଗ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ଦାଶୁଷୋ ଦୁରୋଣେ ସୁତାବତୋ ଯଜ୍ଞମିହୋପ ଯାତମ୍ ।
ଅମର୍ଧତ୍ତା ସୋମପେୟାୟ ଦେବା ।।୪।।
ଅଗ୍ନେ ଅପାଂ ସମିଧ୍ୟସେ ଦୁରୋଣେ ନିତ୍ୟଃ ସୁନୋ ସହସ୍ରୋ ଜାତବେଦଃ ।
ସଧସ୍ଥାନି ମହୟମାନ ଉତୀ ।।୫।।

=====

(୩।୨୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ ୧-୭, ୮-୯, ବ୍ରହ୍ମ(ଆତ୍ମା) ୭, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧-୭, ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୭-୯,
ଦେବତା - ବୈଶ୍ୱାନରଃ ଅଗ୍ନିଃ ୧-୩, ମରୁତଃ ୪-୭, ଅଗ୍ନିଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ୩ ୭-୮, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋପାଧ୍ୟାୟଃ ୯

=====

ବୈଶ୍ୱାନରଂ ମନସାଗ୍ନିଂ ନିତାୟା ହବିଷ୍ମନ୍ତୋ ଅନୁଷତ୍ୟଂ ସ୍ୱର୍ବିଦମ୍ ।
ସୁଦାନ୍ତୁଂ ଦେବଂ ରଥିରଂ ବସୁୟବୋ ଗୀର୍ତ୍ତୀ ରଶ୍ମିଂ କୁଶିକାସୋ ହବାମହେ ॥୧॥
ତଂ ଶୁଭ୍ରମଗ୍ନିମବସେ ହବାମହେ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ମାତରିଶ୍ୱାନମୁକ୍ଥ୍ୟମ୍ ।
ବୃହସ୍ପତିଂ ମନୁଷୋ ଦେବତାତୟେ ବିପ୍ରଂ ଶ୍ରୋତାରମତିଥିଂ ରଘୁଷ୍ୟଦମ୍ ॥୨॥
ଅଶ୍ୱୋ ନ କ୍ରନ୍ଦଞ୍ଜନିଭିଃ ସମିଧ୍ୟତେ ବୈଶ୍ୱାନରଃ କୁଶିକେଭିର୍ଯୁଗେୟୁଗେ ।
ସ ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସୁଶ୍ୟଂ ଦଧାତୁ ରତ୍ନମମୃତେଷୁ ଜାଗୃବିଃ ॥୩॥
ପ୍ର ଯନ୍ତୁ ବାଜାସ୍ରବିଷାଭିରଗ୍ନୟଃ ଶୁଭେ ସମ୍ନିଶ୍ଚାଃ ପୃଷତୀରୟୁଷତ ।
ବୃହଦୁଷୋ ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱବେଦସଃ ପ୍ର ବେପୟନ୍ତି ପର୍ବତାଁ ଅଦାଭ୍ୟାଃ ॥୪॥
ଅଗ୍ନିଶ୍ଚିୟୋ ମରୁତୋ ବିଶ୍ୱକୃଷ୍ଣୟ ଆ ଦୈଷମୁଗ୍ରମବ ଇମହେ ବୟମ୍ ।
ତେ ସ୍ୱାନିନୋ ରୁଦ୍ରିୟା ବର୍ଷନିର୍ଣ୍ଣୁଜଃ ସିଂହା ନ ହେଷକ୍ରତବଃ ସୁଦାନବଃ ॥୫॥
ବ୍ରାତଂବ୍ରାତଂ ଗଣଂଗଣଂ ସୁଗସ୍ତିଭିରଗ୍ନେର୍ଭୀମଂ ମରୁତାମୋଜ ଇମହେ ।
ପୃଷଦଶ୍ୱାସୋ ଅନବଭ୍ରାଧାସୋ ଗନ୍ତାରୋ ଯଜ୍ଞିଂ ବିଦଧେଷୁ ଧୀରାଃ ॥୬॥
ଅଗ୍ନିରସ୍ମି ଜନ୍ମନା ଜାତବେଦା ଘୃତଂ ମେ ଚକ୍ଷୁରମୃତଂ ମ ଆସନ୍ ।
ଅର୍କସ୍ତ୍ରଧାତୁ ରଜସୋ ବିମାନୋଽଜସ୍ରୋ ଘର୍ମୋ ହବିରସ୍ମି ନାମ ॥୭॥
ତ୍ରିଭିଃ ପବିତ୍ରେରପୁପୋଞ୍ଜ୍ୟର୍କଂ ହୃଦା ମତିଂ ଜ୍ୟୋତିରନୁ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ବର୍ଷିଷ୍ଠଂ ରତ୍ନମକୃତ ସ୍ୱଧାଭିରାଦିଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପର୍ଯ୍ୟପଶ୍ୟତ୍ ॥୮॥
ଶତଧାରମୁସ୍ତମକ୍ଷୀୟମାଶଂ ବିପଶ୍ଚିତଂ ପିତରଂ ବହ୍ନାନାମ୍ ।
ମେଲିଂ ମଦନ୍ତଂ ପିତ୍ରୋରୁପସ୍ତେ ତଂ ରୋଦସୀ ପିପୃତଂ ସତ୍ୟବାଚମ୍ ॥୯॥

=====

(୩।୨୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ଋତବଃ ଞ୍ମ ୧, ଅଗ୍ନିଃ ୨-୧୫

=====

ପ୍ର ବୋ ବାଜା ଅଭିଦ୍ୟବୋ ହବିଷ୍ମନ୍ତୋ ଘୃତାଚ୍ୟା ।	ଦେବାଞ୍ଜିଗାତି ସୁମ୍ନୟଃ ॥୧॥
ଇଲେ ଅଗ୍ନିଂ ବିପଶ୍ଚିତଂ ଗିରା ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ସାଧନମ୍ ।	ଶୁଷ୍ଟୀବାନଂ ପିତାବାନମ୍ ॥୨॥
ଅଗ୍ନେ ଶକ୍ରେମ ତେ ବୟଂ ଯମଂ ଦେବସ୍ୟ ବାଜିନଃ ।	ଅତି ଦ୍ୱେଷାଂସି ତରେମ ॥୩॥
ସମିଧ୍ୟମାନୋ ଅଧୁରେଽଗ୍ନିଃ ପାବକ ଇତ୍ୟଃ ।	ଶୋଚିଷ୍ଟେଶସ୍ତମୀମହେ ॥୪॥
ପୃଥୁପାଜା ଅମର୍ତ୍ୟୋ ଘୃତନିର୍ଣ୍ଣିକ୍ ସ୍ୱାହୁତଃ ।	ଅଗ୍ନିର୍ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ହବ୍ୟବାଚ୍ ॥୫॥
ତଂ ସବାଧୋ ଯତସ୍ତୁତ ଇତ୍-ଥା ପିୟା ଯଜ୍ଞବନ୍ତଃ ।	ଆ ଚକ୍ଷୁରଗ୍ନିମୃତୟେ ॥୬॥
ହୋତା ଦେବୋ ଅମର୍ତ୍ୟଃ ପୁରସ୍ତାଦେତି ମାୟୟା ।	ବିଦଥାନି ପ୍ରଚୋଦୟନ୍ ॥୭॥
ବାଜୀ ବାଜେଷୁ ଧୀୟତେଽଧୁରେଷୁ ପ୍ର ଶୀୟତେ ।	ବିପ୍ରୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ସାଧନଃ ॥୮॥
ପିୟା ଚକ୍ରେ ବରେଣ୍ୟା ଭୂତାନାଂ ଗର୍ଭମା ଦଧେ ।	ଦକ୍ଷସ୍ୟ ପିତରଂ ତନା ॥୯॥
ନି ତ୍ୱା ଦଧେ ବରେଣ୍ୟଂ ଦକ୍ଷସ୍ୟେଳା ସହସ୍ତୁତ ।	ଅଗ୍ନେ ସୁଦୀତିମୁଶିଜମ୍ ॥୧୦॥
ଅଗ୍ନିଂ ଯନ୍ତୁରମପୁରମୃତସ୍ୟ ଯୋଗେ ବନ୍ଧୁଷଃ ।	ବିପ୍ରା ବାଜୈଃ ସମିନ୍ଧତେ ॥୧୧॥
ଉର୍ଜୋ ନପାତମଧୁରେ ଦୀଦିବାଂସମୁପ ଦ୍ୟବି ।	ଅଗ୍ନିମୀଳେ କବିକ୍ରତୁମ୍ ॥୧୨॥
ଇଲେନେ୍ୟା ନମସ୍ୟସ୍ତ୍ରିରସ୍ତମାଂସି ଦର୍ଶତଃ ।	ସମଗ୍ନିରିଧ୍ୟତେ ବୃଷା ॥୧୩॥
ବୃଷୋ ଅଗ୍ନିଃ ସମିଧ୍ୟତେଽଗ୍ନୋ ନ ଦେବବାହନଃ ।	ତଂ ହବିଷ୍ମନ୍ତ ଇଲତେ ॥୧୪॥
ବୃଷଣଂ ତ୍ୱା ବୟଂ ବୃଷନ୍ବୃଷଣଃ ସମିଧୀମହି ।	ଅଗ୍ନେ ଦୀଦ୍ୟତଂ ବୃହତ୍ ॥୧୫॥

=====

(୩।୨୮) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ ୧-୨, ୬, ଉଷ୍ଟିକ୍ ୩, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୪, ଜଗତୀ ୫,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଅଗ୍ନେ ଭୁଷସ୍ତ ନୋ ହବିଃ ପୁରୋଳାଶଂ ଜାତବେଦଃ ।	ପ୍ରାତଃସାବେ ପିୟାବସୋ ॥୧॥
ପୁରୋଳା ଅଗ୍ନେ ପଚତସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବା ଘା ପରିଷ୍ଠତଃ ।	ତଂ ଭୁଷସ୍ତ ଯବିଷ୍ୟ ॥୨॥

ଅଗ୍ନେ ବୀହି ପୁରୋଳାଶମାହୁତଂ ତିରୋଅହ୍ନ୍ୟମ୍ । ସହସ୍ରଃ ସୁନୁରସ୍ୟଧ୍ବରେ ହିତଃ ॥୩॥
 ମାଧ୍ୟାଂଦିନେ ସବନେ ଜାତବେଦଃ ପୁରୋଳାଶମିହ କବେ ଭୁଷସ୍ତୁ ।
 ଅଗ୍ନେ ଯଦ୍ବସ୍ୟ ତବ ଭାଗଧେୟଂ ନ ପ୍ର ମିନନ୍ତି ବିଦଧେଷୁ ଧୀରାଃ ॥୪॥
 ଅଗ୍ନେ ତୃତୀୟେ ସବନେ ହି କାନିଷଃ ପୁରୋଳାଶଂ ସହସ୍ରଃ ସୁନବାହୁତମ୍ ।
 ଅଥା ଦେବେଷ୍ବଧ୍ବରଂ ବିପନ୍ୟାୟା ଧା ରତ୍ନବନ୍ତମମୃତେଷୁ ଜାଗୃବିମ୍ ॥୫॥
 ଅଗ୍ନେ ବୃଧାନ ଆହୁତିଂ ପୁରୋଳାଶଂ ଜାତବେଦଃ । ଭୁଷସ୍ତୁ ତିରୋଅହ୍ନ୍ୟମ୍ ॥୬॥

(୩।୨୯) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ବାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧, ୪, ୧୦, ୧୨, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୨-୩, ୫, ୭-୯,
 ୧୩, ୧୬, ଜଗତୀ ୬, ୧୧, ୧୪-୧୫, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ୧-୪, ୬-୧୬, ଋତୁଜଃ ଅଗ୍ନିଃ ଓ ୫

ଅସ୍ତ୍ରୀଦମଧିମନ୍ତନମସ୍ତି ପ୍ରଜନନଂ କୃତମ୍ ।
 ଏତାଂ ବିଶ୍ବତ୍ରୀମା ଭରାଗ୍ନିଂ ମହ୍ନାମ ପୂର୍ବଥା ॥୧॥
 ଅରଣ୍ୟୋର୍ନିହିତୋ ଜାତବେଦା ଗର୍ଭ ଇବ ସୁଧିତୋ ଗର୍ଭିଣୀଷୁ ।
 ଦିବେଦିବ ଇତ୍ୟୋ ଜାଗୃବଦ୍-ଭିର୍ହବିଷ୍ଣୁଦ୍-ଭିର୍ମନୁଷ୍ୟେଭିରଗ୍ନିଃ ॥୨॥
 ଉତ୍ତାନାୟାମବ ଭରା ଚିକିତ୍ସାନ୍ସଦ୍ୟଃ ପ୍ରବୀତା ବୃଷଣଂ ଜଜାନ ।
 ଅରୁଷସ୍ତ୍ରପୋ ରୁଶଦସ୍ୟ ପାଜ ଇଳାୟାୟୁତ୍ରୋ ବୟୁନେଃଜନିଷ୍ଠ ॥୩॥
 ଇଳାୟାୟୁ ପଦେ ବୟଂ ନାଭା ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧି ।
 ଜାତବେଦୋ ନି ଧୀମହ୍ୟଗ୍ନେ ହବ୍ୟାୟ ବୋଲ୍ହବେ ॥୪॥
 ମହ୍ନତା ନରଃ କବିମଦ୍ବୟନ୍ତଂ ପ୍ରଚେତସମମୃତଂ ସୁପ୍ରତୀକମ୍ ।
 ଯଜ୍ଞସ୍ୟ କେତୁଂ ପ୍ରଥମଂ ପୁରସ୍ତାଦଗ୍ନିଂ ନରୋ ଜନୟତା ସୁଶେବମ୍ ॥୫॥
 ଯଦୀ ମହନ୍ତି ବାହୁଭିର୍ବି ରୋଚତେଃଶ୍ମୋ ନ ବାଜ୍ୟରୁଷୋ ବନେଷ୍ମା ।
 ଚିତ୍ରୋ ନ ଯାମନ୍ନଶ୍ଚିନୋରନିବୃତଃ ପରି ବୃଶକ୍ତ୍ୟଶ୍ଳନସ୍ତୃଣା ଦହନ୍ ॥୬॥
 ଜାତୋ ଅଗ୍ନୀ ରୋଚତେ ଚେକିତାନୋ ବାଜୀ ବିପ୍ରଃ କବିଶସ୍ତ୍ରଃ ସୁଦାନୁଃ ।
 ଯଂ ଦେବାସ ଇତ୍ୟଂ ବିଶ୍ବବିଦଂ ହବ୍ୟବାହମଦଧୁରଧ୍ବରେଷୁ ॥୭॥

ସୀଦ ହୋତଃ ସ୍ତ ଉ ଲୋକେ ଚିକିତ୍ସାହସାଦୟା ଯଜ୍ଞଂ ସୁକୃତସ୍ୟ ଯୋନୌ ।
 ଦେବାବୀର୍ଦ୍ଧେବାନ୍ଦ୍ରବିଷା ଯଜ୍ଞାସ୍ୟଗ୍ନେ ବୃହଦ୍ୟଜମାନେ ବୟୋ ଧାଃ ॥୮॥
 କୃଣୋତ ଧୂମଂ ବୃଷଣଂ ସଖାୟୋଽସ୍ତେଧନ୍ତ ଇତନ ବାଜମଞ୍ଚ ।
 ଅୟମଗ୍ନିଃ ପୃତନାଷାତ୍ ସୁବୀରୋ ଯେନ ଦେବାସୋ ଅସହନ୍ତ ଦସ୍ୟୁନ୍ ॥୯॥
 ଅୟଂ ତେ ଯୋନିରୂଦ୍ଧିୟୋ ଯତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।
 ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆ ସୀଦାଥା ନୋ ବର୍ଧୟା ଗିରଃ ॥୧୦॥
 ତନ୍ନୁନପାଦୁତ୍ୟତେ ଗର୍ଭ ଆସୁରୋ ନରାଗଂସୋ ଭବତି ଯଦ୍ବିଜାୟତେ ।
 ମାତରିଶ୍ମା ଯଦମିମୀତ ମାତରି ବାତସ୍ୟ ସର୍ଗୋ ଅଭବସ୍ରରୀମଣି ॥୧୧॥
 ସୁନିର୍ମଥା ନିର୍ମଥିତଃ ସୁନିଧା ନିହିତଃ କବିଃ ।
 ଅଗ୍ନେ ସ୍ୱଧୃରା କୃଶୁ ଦେବାନ୍ଦେବୟତେ ଯଜ ॥୧୨॥
 ଅଜୀଜନନ୍ନମୃତଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାସୋଽସ୍ତେମାଣଂ ତରଣିଂ ବୀଲୁଜମ୍ବୁ ।
 ଦଶ ସ୍ୱସାରୋ ଅଗ୍ରବଃ ସମୀତୀଃ ପୁମାଂସଂ ଜାତମଭି ସଂ ରଭନ୍ତେ ॥୧୩॥
 ପ୍ର ସପ୍ତହୋତା ସନକାଦରୋଚତ ମାତୁରୁପସ୍ତେ ଯଦଶୋଚଦୂଧନି ।
 ନ ନି ମିଷତି ସୁରଣୋ ଦିବେଦିବେ ଯଦସୁରସ୍ୟ ଜଠରାଦଜାୟତ ॥୧୪॥
 ଅମିତ୍ରାୟୁଧୋ ମରୁତାମିବ ପ୍ରୟାଃ ପ୍ରଥମଜା ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିଶ୍ୱମିଦ୍ବିଦୁଃ ।
 ଦ୍ୟୁମ୍ନବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ କୁଶିକାସ ଏରିର ଏକଏକୋ ଦମେ ଅଗ୍ନିଂ ସମୀଧିରେ ॥୧୫॥
 ଯଦଦ୍ୟ ତ୍ୱା ପ୍ରୟତି ଯଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍-ହୋତଶ୍ଚିକିତ୍ତୋଽବୃଣୀମହୀହ ।
 ପୁବମୟା ପୁବମୁତାଶମିଷ୍ଟାଃ ପ୍ରଜାନନ୍ତିଦ୍ୱା ଉପ ଯାହି ସୋମମ୍ ॥୧୬॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

।ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ।
(ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୨୭)

=====

(୩।୩୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,   ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଇଚ୍ଛନ୍ତି ତ୍ଵା ସୋମ୍ୟାସଃ ସଖାୟଃ ସୁନୁକ୍ତି ସୋମଂ ଦଧତି ପ୍ରୟାଂସି ।
ତିତିକ୍ଷନ୍ତେ ଅଭିଶସ୍ତ୍ରଂ ଜନାନାମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ଵଦା କଶ୍ଚନ ହି ପ୍ରକେତଃ ।।୧।।
ନ ତେ ଦୂରେ ପରମା ଚିଦ୍ରଜାଂସ୍ୟା ତୁ ପ୍ରୟାହି ହରିବୋ ହରିଭ୍ୟାମ୍ ।
ସ୍ଥିରାୟ ବୃଷ୍ଣେ ସବନା କୃତେମା ଯୁକ୍ତା ଗ୍ରାବାଣଃ ସମିଧାନେ ଅଗ୍ନୌ ।।୨।।
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁଶିପ୍ରୋ ମଘବା ତରୁତ୍ରୋ ମହାବ୍ରାତସ୍ତୁବିକୂର୍ମରୂଘାବାନ୍ ।
ୟଦୁଗ୍ରୋ ଧା ବାଧିତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଷୁ କ୍ଵ ତ୍ୟା ତେ ବୃଷଭ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ।।୩।।
ତ୍ଵଂ ହି ଶ୍ଳା ତ୍ୟାବୟନ୍ନରୂପତାନ୍ୟେକୋ ବୃତ୍ରା ଚରସି ଜିହ୍ଵମାନଃ ।
ତବ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପର୍ବତାସୋଽନୁ ବ୍ରତାୟ ନିମିତେବ ତସ୍ମୃଃ ।।୪।।
ଭତାଭୟେ ପୁରୁହୂତ ଶ୍ରବୋଭିରେକୋ ଦୃଲ୍ହମବଦୋ ବୃତ୍ରହା ସନ୍ ।
ଇମେ ଚିଦିନ୍ଦ୍ର ରୋଦସୀ ଅପାରେ ଯୁସ୍ତଂ ଶୃଭ୍ଣା ମଘବନ୍‌କାଶିରିତ୍ଵେ ।।୫।।
ପ୍ର ସୁ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବତା ହରିଭ୍ୟାଂ ପ୍ର ତେ ବଜ୍ରଃ ପ୍ରମୃଣନ୍ନେତୁ ଶତ୍ରୁନ୍ ।
ଜହି ପ୍ରତୀଚୋ ଅନୂଚଃ ପରାଚୋ ବିଶ୍ଵଂ ସତ୍ୟଂ କୃଣୁହି ବିଷ୍ଠମସ୍ତୁ ।।୬।।
ୟସ୍ମୈ ଧାୟୁରଦଧା ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟାଭକ୍ତଂ ଚିଦ୍‌ଭଜତେ ଗେହ୍ୟଂ ସଃ ।
ଭଦ୍ରା ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୁମତିର୍ଯୁତାଚୀ ସହସ୍ରଦାନା ପୁରୁହୂତ ରାତିଃ ।।୭।।
ସହଦାନୁଂ ପୁରୁହୂତ କ୍ଷିୟନ୍ତମହସ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ସଂ ପିଶକୁଶାରୁମ୍ ।
ଅଭି ବୃତ୍ରଂ ବର୍ଧମାନଂ ପିୟାରୁମପାଦମିନ୍ଦ୍ର ତବସା ଜଘନ୍ତୁ ।।୮।।
ନି ସାମନାମିଷିରାମିନ୍ଦ୍ର ଭୂମିଂ ମହୀମପାରାଂ ସଦନେ ସସତ୍‌ଥ ।
ଅସ୍ତଭ୍ନାଘ୍ୟାଂ ବୃଷଭୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷମର୍ଷତ୍ଛାପସ୍ତ୍ରୟେହ ପ୍ରସୂତାଃ ।।୯।।
ଅଲାତୃଣୋ ବଲ ଇନ୍ଦ୍ର ବ୍ରଜୋ ଗୋଃ ପୁରା ହକ୍ତୋର୍ଭୟମାନୋ ବ୍ୟାର ।
ସୁଗାନ୍‌ପଥୋ ଅକୃଣୋନ୍ନିରଜେ ଗାଃ ପ୍ରାବନ୍ଧାଣୀଃ ପୁରୁହୂତଂ ଧମନ୍ତୀଃ ।।୧୦।।

ଏକୋ ଦ୍ବେ ବସୁମତୀ ସମୀଚୀ ଇନ୍ଦ୍ର ଆ ପପ୍ରୌ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାମ୍ ।
 ଉତାନ୍ତରିକ୍ଷାଦତି ନଃ ସମୀକ ଇଷୋ ରଥୀଃ ସୟୁଜଃ ଶୂର ବାଜାନ୍ ॥୧୧॥
 ଦିଶଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନ ମିନାତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବେଦିବେ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚପ୍ରସୂତାଃ ।
 ସଂ ଯଦାନଳଧ୍ବନ ଆଦିଦଶୈର୍ବିମୋଚନଂ କୃଣୁତେ ତତ୍ତ୍ବସ୍ୟ ॥୧୨॥
 ଦିଦୃକ୍ଷନ୍ତ ଉଷସୋ ଯାମନ୍ନକ୍ତୋର୍ବିବସ୍ବତ୍ୟା ମହି ଚିତ୍ରମନୀକମ୍ ।
 ବିଶ୍ବେ ଜାନନ୍ତି ମହିନା ଯଦାଗାଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କର୍ମ ସୁକୃତା ପୁରୁଣି ॥୧୩॥
 ମହି ଜ୍ୟୋତିର୍ନିହିତଂ ବକ୍ଷଶାସ୍ତ୍ରାମା ପକ୍ବଂ ଚରତି ବିଭ୍ରତୀ ଗୌଃ ।
 ବିଶ୍ବଂ ସ୍ବାହୁ ସଂଭୃତମୁସ୍ତ୍ରିୟାୟାଂ ଯସ୍ରୀମିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଦଧାଦ୍-ଭୋଜନାୟ ॥୧୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ଦୃହ୍ୟ ଯାମକୋଶା ଅଭୁବନ୍ୟଜ୍ଞାୟ ଶିକ୍ଷ ଶୃଣତେ ସଖିଭ୍ୟଃ ।
 ଦୁର୍ମାୟବୋ ଦୁରେବା ମର୍ତ୍ତ୍ୟାସୋ ନିଷଙ୍ଗିଣୋ ରିପବୋ ହୃଦ୍ଭାସଃ ॥୧୫॥
 ସଂ ଘୋଷଃ ଶୃଣ୍ଢେଃବମୈରମିତ୍ରେର୍ଜହୀ ନ୍ୟେଷ୍ଟଶନିଂ ତପିଷ୍ଠାମ୍ ।
 ବୃକ୍ଷେମଧସ୍ତାଦ୍ବି ରୁଜା ସହସ୍ର ଜହି ରକ୍ଷୋ ମଘବନ୍ଦ୍ରନ୍ୟସ୍ବ ॥୧୬॥
 ଉଦୃହ ରକ୍ଷଃ ସହମୂଲମିନ୍ଦ୍ର ବୃକ୍ଷା ମଧ୍ୟଂ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରଂ ଶୃଣୀହି ।
 ଆ କୀବତଃ ସଲଲୁକଂ ଚକର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ବିଷେ ତପୁଷିଂ ହେତିମସ୍ୟ ॥୧୭॥
 ସ୍ବସ୍ତୟେ ବାଜିଭିକ୍ଷୁ ପ୍ରଣେତଃ ସଂ ଯନ୍ନହୀରିଷ ଆସନ୍ତି ପୂର୍ବୀଃ ।
 ରାୟୋ ବକ୍ତାରୋ ବୃହତଃ ସ୍ୟାମାସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଭଗ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଜାବାନ୍ ॥୧୮॥
 ଆ ନୋ ଭର ଭଗମିନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୟୁମକ୍ତଂ ନି ତେ ଦେଷ୍ଟସ୍ୟ ଧୀମହି ପ୍ରରେକେ ।
 ଉର୍ବ ଇବ ପପ୍ରଥେ କାମୋ ଅସ୍ତେ ତମା ପୃଣ ବସୁପତେ ବସୁନାମ୍ ॥୧୯॥
 ଇମଂ କାମଂ ମନ୍ଦୟା ଗୋଭିରଶ୍ବୈଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରବତା ରାଧସା ପପ୍ରଥଶ୍ଚ ।
 ସ୍ବର୍ଯ୍ୟବୋ ମତିଭିସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବିପ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ବାହଃ କୁଶିକାସୋ ଅକ୍ରନ୍ ॥୨୦॥
 ଆ ନୋ ଗୋତ୍ରା ଦର୍ଦ୍ଦୃହି ଗୋପତେ ଗାଃ ସମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସନୟୋ ଯନ୍ତୁ ବାଜାଃ ।
 ଦିବକ୍ଷା ଅସି ବୃଷଭ ସତ୍ୟଶୁଷ୍ମୋଃସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ସୁ ମଘବନ୍ଦୋଧି ଗୋଦାଃ ॥୨୧॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୨୨॥

=====

(୩।୩୧) ଋଷିଃ - କୁଶିକଃ ଐଶିରଥଃ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ ଓ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଶାସଦ୍ବହ୍ନିର୍ଦ୍ବହ୍ନିତୁର୍ନପ୍ୟଂ ଗାଦ୍ବିଦ୍ଭାଁ ଋତସ୍ୟ ଦୀପିତିଂ ସପୟନ୍ ।
ପିତା ଯତ୍ର ଦୁହିତୁଃ ସେକମୃଞ୍ଜିତ୍ତ୍ୱଂ ଶଗ୍ନୋନ ମନସା ଦଧନ୍ତେ ॥୧॥
ନ ଜାମୟେ ତାନ୍ନୋ ରିକ୍ଥମାରୈକ୍ତକାର ଗର୍ଭଂ ସନିତୁର୍ନିଧାନମ୍ ।
ୟଦୀ ମାତରୋ ଜନୟତ୍ତ୍ୱ ବହ୍ନିମନ୍ୟଃ କର୍ତ୍ତା ସୁକୃତୋରନ୍ୟ ଋୟନ୍ ॥୨॥
ଅଗ୍ନିର୍ଜଞ୍ଜେ ଜୁହ୍ୱା ରେଜମାନୋ ମହସ୍ତୁତ୍ରାଁ ଅରୁଷସ୍ୟ ପ୍ରୟଶେ ।
ମହାନ୍ ଗର୍ଭୋ ମହ୍ୟା ଜାତମେଷାଂ ମହୀ ପ୍ରବୃଜୟଶ୍ଚସ୍ୟ ଯଜ୍ଞେଃ ॥୩॥
ଅଭି ଜୈତ୍ରୀରସତତ୍ତ୍ୱ ସ୍ତୂଧାନଂ ମହି ଜ୍ୟୋତିସ୍ତମସୋ ନିରଜାନନ୍ ।
ତଂ ଜାନତୀଃ ପ୍ରତ୍ୟୁଦାୟନ୍ନୁଷାସଃ ପତିର୍ଗବାମଭବଦେକ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥୪॥
ବୀଳୌ ସତୀରଭି ଧୀରା ଅତୃୟନ୍ପ୍ରାଚାହିନ୍ଦୁନ୍ନସା ସପ୍ତ ବିପ୍ରାଃ ।
ବିଶ୍ୱାମବିୟନ୍ପଥ୍ୟାମୃତସ୍ୟ ପ୍ରଜାନନ୍ନିତ୍ତା ନମସା ବିବେଶ ॥୫॥
ବିଦଦ୍ୟଦୀ ସରମା ରୁଗ୍-ଶମଦ୍ରେର୍ମହି ପାଥଃ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ସପ୍ର୍ୟଙ୍କଃ ।
ଅଗ୍ରଂ ନୟସ୍ତୁପଦ୍ୟକ୍ଷରାଶାମଚ୍ଛା ରବଂ ପ୍ରଥମା ଜାନତୀ ଗାତ୍ ॥୬॥
ଅଗଚ୍ଛଦୁ ବିପ୍ରତମଃ ସଖୀୟନ୍ନସୁଦୟସ୍ତୁକୃତେ ଗର୍ଭମଦ୍ରିଃ ।
ସସାନ ମର୍ଯ୍ୟେ ଯୁବଭିର୍ମଖସ୍ୟନ୍ନଥାଭବଦଜିରାଃ ସଦ୍ୟୋ ଅର୍ଚନ୍ ॥୭॥
ସତଃସତଃ ପ୍ରତିମାନଂ ପୁରୋଭୁର୍ବିଶ୍ୱା ବେଦ ଜନିମା ହୃଦ୍ଧି ଶୁଷ୍ଟମ୍ ।
ପ୍ର ଶୋ ଦିବଃ ପଦବୀର୍ଗତ୍ୟୁରର୍ଚନ୍ତ୍ରସଖା ସଖୀରମୁଞ୍ଚନ୍ନିରବଦ୍ୟାତ୍ ॥୮॥
ନି ଗବ୍ୟତା ମନସା ସେଦୁରକ୍ଷେଃ କୃଶ୍ୱାନାସୋ ଅମୃତଦ୍ୱାୟ ଗାତୁମ୍ ।
ଇଦଂ ତିନ୍ନୁ ସଦନଂ ଭୂର୍ଯେଷାଂ ଯେନ ମାର୍ଯ୍ୟା ଅସିଷାସନ୍ନୃତେନ ॥୯॥
ସଂପଶ୍ୟମାନା ଅମଦନ୍ନଭି ସ୍ୱଂ ପୟଃ ପ୍ରତ୍ନସ୍ୟ ରେତସୋ ଦୁଘାନାଃ ।
ବି ରୋଦସୀ ଅତପଦ୍-ଘୋଷ ଏଷାଂ ଜାତେ ନିଃଷ୍ଟାମଦଧୁର୍ଗୋଷୁ ବୀରାନ୍ ॥୧୦॥
ସ ଜାତେଭିର୍ବୃତ୍ରହା ସେଦୁ ହବ୍ୟୋରୁଦୁସ୍ତ୍ରିୟା ଅସୃଜଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅକ୍ଷେଃ ।
ଉରୁଚ୍ୟସ୍ତୈ ଘୃତବଦ୍-ଭରତ୍ରୀ ମଧୁ ସ୍ୱାଦ୍ମ ଦୁଦୁହେ ଜେନ୍ୟା ଗୌଃ ॥୧୧॥

ପିତ୍ରେ ଚିକ୍କନ୍ତଃ ସଦନଂ ସମସ୍ତେ ମହି ଦ୍ଵିଷୀମସ୍ତୁକୃତୋ ବି ହି ଖ୍ୟନ୍ ।
 ବିଷ୍ଣୁଭୃତଃ ସ୍ଵାମ୍ନେନା ଜନିତ୍ରୀ ଆସୀନା ଉର୍ଧ୍ଵଂ ରଭସଂ ବି ମିନ୍ଦୁନ୍ ॥୧୭॥
 ମହୀ ଯଦି ପିଷଣା ଶିଶୁଧେ ଧାତ୍ରଦୋବୃଧଂ ବିଭୁଂ ରୋଦସ୍ୟୋଃ ।
 ଗିରୋ ଯୁସ୍ମିନ୍ନବଦ୍ୟାଃ ସମୀଚୀର୍ବିଶ୍ଵା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ତବିଷୀରନୁତାଃ ॥୧୮॥
 ମହ୍ୟା ତେ ସଖ୍ୟଂ ବଶ୍ନି ଶକ୍ତୀରା ବୃତ୍ରଘ୍ନେ ନିୟୁତୋ ଯୁକ୍ତି ପୂର୍ବୀଃ ।
 ମହି ସ୍ତ୍ରୋତ୍ରମବ ଆଗନ୍ନ ସୁରେରସ୍ଥାକଂ ସୁ ମଘବନ୍ଦୋପି ଗୋପାଃ ॥୧୯॥
 ମହି କ୍ଷେତ୍ରଂ ପୁରୁ ଶ୍ଵନ୍ତଂ ବିବିଦ୍ଵାନାଦିସୁଖିତ୍ୟଶ୍ଚରଥଂ ସମୈରତ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନୃତ୍ତିରଜନଘୀଦ୍ୟାନଃ ସାକଂ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଷସଂ ଗାତୁମଗ୍ନିମ୍ ॥୨୦॥
 ଅପଶ୍ଵିଦେଷ ବିଭ୍ଵୋ ଦମୁନାଃ ପ୍ର ସଧୀଚୀରସୃଜଦ୍ଵିଶ୍ଵଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରାଃ ।
 ମଧୁଃ ପୁନାନାଃ କବିଭିଃ ପବିତ୍ରେର୍ଦ୍ଵ୍ୟଭିର୍ହିନ୍ଦୁକ୍ତ୍ୟକ୍ଷୁଭିର୍ଧନୁତ୍ରୀଃ ॥୨୧॥
 ଅନୁ କୃଷ୍ଣେ ବସୁଧିତୀ ଜିହାତେ ଉଭେ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ମଂହନା ଯଜତ୍ରେ ।
 ପରି ଯତ୍ରେ ମହିମାନଂ ବୃଜଧ୍ୟେ ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ର କାମ୍ୟା ଋଜିପ୍ୟାଃ ॥୨୨॥
 ପତିର୍ଭବ ବୃତ୍ରହଃସୁନୃତାନାଂ ଗିରାଂ ବିଶ୍ଵାୟୁର୍ବୃଷଭୋ ବୟୋଧାଃ ।
 ଆ ନୋ ଗହି ସଖ୍ୟେଭିଃ ଶିବେଭିର୍ମହାନୁହୀଭିରୁତିଭିଃ ସରଣ୍ୟନ୍ ॥୨୩॥
 ତମଙ୍ଗିରସ୍ତନ୍ନମସା ସପର୍ଯ୍ୟନ୍ନବ୍ୟଂ କୃଣୋମି ସନ୍ୟସେ ପୁରାଜାମ୍ ।
 ଦୁହୋ ବି ଯାହି ବହୁଲା ଅଦେବୀଃ ସ୍ଵଷ୍ଟ ନୋ ମଘବହ୍ଵସାତୟେଧାଃ ॥୨୪॥
 ମିହଃ ପାବକାଃ ପ୍ରତତା ଅଭୁବହ୍ଵସ୍ତ୍ରି ନଃ ପିପୃହି ପାରମାସାମ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ଵଂ ରଥିରଃ ପାହି ନୋ ରିଷୋ ମକ୍ଷୁମକ୍ଷୁ କୃଶୁହି ଗୋଜିତୋ ନଃ ॥୨୫॥
 ଅଦେଦିଷ୍ଠ ବୃତ୍ରହା ଗୋପତିର୍ଗା ଅନ୍ତଃ କୃଷ୍ଣା ଅରୁଷୈର୍ଧାମଭିର୍ଗାତ୍ ।
 ପ୍ର ସୁନୃତା ଦିଶମାନ ଋତେନ ଦୁରଶ୍ଚ ବିଶ୍ଵା ଅବୃଣୋଦପ ସ୍ଵାଃ ॥୨୬॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁକ୍ତମୁଗ୍ରମୃତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘୃତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୨୭॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ସୋମପତେ ପିବେମଂ ମାଧ୍ୟଂଦିନଂ ସବନଂ ଚାରୁ ଯୁଞ୍ଜେ ।
 ପ୍ରପୁଥ୍ୟା ଶିପ୍ରେ ମଘବନ୍ନୃଜୀଷିନ୍ଦ୍ରିମୁତ୍ୟା ହରୀ ଇହ ମାଦୟସ୍ତୁ ॥୧॥
 ଗବାଶିରଂ ମହିନମିନ୍ଦ୍ର ଶୁକ୍ରଂ ପିବା ସୋମଂ ରରିମା ତେ ମଦାୟ ।
 ବ୍ରହ୍ମକୃତା ମାରୁତେନା ଗଣେନ ସଜୋଷା ରୁଦ୍ରେସ୍ତୃପଦା ବୃଷସ୍ତୁ ॥୨॥
 ଯେ ତେ ଶୁଷ୍ଟଂ ଯେ ତବିଷୀମବର୍ଧନୃର୍ଚକ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ମରୁତସ୍ତୁ ଓଜଃ ।
 ମାଧ୍ୟଂଦିନେ ସବନେ ବଜ୍ରହସ୍ତ ପିବା ରୁଦ୍ରେଭିଃ ସଗଣଃ ସୁଶିପ୍ର ॥୩॥
 ତ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ମଧୁମଦ୍ଭିବିପ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଶର୍ପୋ ମରୁତୋ ଯୁ ଆସନ୍ ।
 ଯେଭିର୍ବୃତ୍ରସ୍ୟେଷିତୋ ବିବେଦାମର୍ମଣୋ ମନ୍ୟମାନସ୍ୟ ମର୍ମ ॥୪॥
 ମନୁଷ୍ଠଦିନ୍ଦ୍ର ସବନଂ ଜୁଷାଣଃ ପିବା ସୋମଂ ଶଶ୍ୱତେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ।
 ସ ଆ ବବୃସ୍ତୁ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ଯୁଞ୍ଜେଃ ସରଶ୍ଚ୍ୟାଭିରପୋ ଅର୍ଣ୍ଣା ସିସର୍ଷି ॥୫॥
 ତ୍ୱମପୋ ଯୁଞ୍ଜ ବୃତ୍ରଂ ଜଘନ୍ନା ଅତ୍ୟା ଇବ ପ୍ରାସୃଜଃ ସର୍ତ୍ତବାଜୌ ।
 ଶୟାନମିନ୍ଦ୍ର ଚରତା ବଧେନ ବଦ୍ରିବାଂସଂ ପରି ଦେବୀରଦେବମ୍ ॥୬॥
 ଯଜାମ ଇନ୍ଦ୍ରମସା ବୃଞ୍ଚମିନ୍ଦ୍ରଂ ବୃହନ୍ତମୃଷ୍ମମଜରଂ ଯୁବାନମ୍ ।
 ଯସ୍ୟ ପ୍ରିୟେ ମମତୁର୍ଯୁଞ୍ଜିୟସ୍ୟ ନ ରୋଦସୀ ମହିମାନଂ ମମାତେ ॥୭॥
 ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କର୍ମ ସୁକୃତା ପୁରୁଶି ବ୍ରତାନି ଦେବା ନ ମିନନ୍ତି ବିଶ୍ୱେ ।
 ଦାଧାର ଯୁଃ ପୃଥିବୀଂ ଦ୍ୟାମୁତେମାଂ ଜଜାନ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଷସଂ ସୁଦଂସାଃ ॥୮॥
 ଅଦ୍ରୋଘ ସତ୍ୟଂ ତବ ତନ୍ନହିତ୍ୱଂ ସଦ୍ୟୋ ଯୁଞ୍ଜାତୋ ଅପିବୋ ହ ସୋମମ୍ ।
 ନ ଦ୍ୟାବ ଇନ୍ଦ୍ର ତବସସ୍ତୁ ଓଜୋ ନାହା ନ ମାସାଃ ଶରଦୋ ବରନ୍ତ ॥୯॥
 ତ୍ୱଂ ସଦ୍ୟୋ ଅପିବୋ ଜାତ ଇନ୍ଦ୍ର ମଦାୟ ସୋମଂ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
 ଯୁଞ୍ଜ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆବିବେଶୀରଥାଭବଃ ପୂର୍ବଃ କାରୁଧାୟାଃ ॥୧୦॥
 ଅହନ୍ନହିଂ ପରିଶୟାନମର୍ଣ୍ଣ ଓଜାୟମାନଂ ତୁବିଜାତ ତବ୍ୟାନ୍ ।
 ନ ତେ ମହିତ୍ୱମନୁ ଭୁଦଧ ଦ୍ୟୌର୍ଯୁଦନ୍ୟୟା ସ୍ଥିଗ୍ୟା ଶ୍ଯାମବସ୍ତ୍ରାଃ ॥୧୧॥

ଯଜ୍ଞୋ ହି ତ ଇନ୍ଦ୍ର ବର୍ଧନୋ ଭୃଦୁତ ପ୍ରିୟଃ ସୁତସୋମୋ ମିନ୍ଦୋଧଃ ।
 ଯଜ୍ଞେନ ଯଜ୍ଞମବ ଯଜ୍ଞିୟଃ ସନ୍ୟଜ୍ଞସ୍ତେ ବଜ୍ରମହିତତ୍ୟ ଆବତ୍ ॥୧୭॥
 ଯଜ୍ଞେନେନ୍ଦ୍ରମବସା ତକ୍ତେ ଅର୍ବାଗୈନଂ ସୁମ୍ନାୟ ନବ୍ୟସେ ବବୃତ୍ୟାମ୍ ।
 ଯଃ ସ୍ତ୍ରୋମେଭିର୍ବାବୃଧେ ପୂର୍ବ୍ୟଭିର୍ଯୋ ମଧ୍ୟମେଭିରୁତ ନୂତନେଭିଃ ॥୧୮॥
 ବିବେଷ ଯନ୍ତା ପିଷଣା ଜଜାନ ସ୍ତବୈ ପୁରା ପାର୍ଯ୍ୟାଦିନ୍ଦ୍ରମହଃ ।
 ଅଂହସୋ ଯତ୍ର ପୀପରଦ୍ୟଥା ନୋ ନାବେବ ଯାନ୍ତମୁଭୟେ ହବନ୍ତେ ॥୧୯॥
 ଆପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଅସ୍ୟ କଲଶଃ ସ୍ବାହା ସେକ୍ତେବ କୋଶଂ ସିସିତେ ପିବଧୈ୍ୟ ।
 ସମୁ ପ୍ରିୟା ଆବବୃତ୍ନୁଦାୟ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣିଦତି ସୋମାସ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୨୦॥
 ନ ତ୍ବା ଗଭୀରଃ ପୁରୁହୂତ ସିନ୍ଧୁର୍ନାଦ୍ରୟଃ ପରି ଷନ୍ତୋ ବରନ୍ତ ।
 ଇତ୍-ଥା ସଖିଭ୍ୟ ଇଷିତୋ ଯଦିନ୍ଦ୍ରା ଦୃଲ୍-ହଂ ଚିଦରୁଜୋ ଗବ୍ୟମୂର୍ବମ୍ ॥୨୧॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୁତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘୃତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୨୨॥

(୩।୩୩) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ ୧-୩, ୫, ୭, ୯, ୧୧-୧୩, ନଦ୍ୟଃ ଋଷିକାଃ ୪, ୬, ୮, ୧୦,
 ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୧୨, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧୩,
 ଦେବତା - ନଦ୍ୟଃ ୧-୩, ୫, ୯, ୧୧-୧୩, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ୪, ୮, ୧୦, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୬-୭

ପ୍ର ପର୍ବତାନାମୁଗତୀ ଉପସ୍ଥାଦଶ୍ଚେ ଇବ ବିଷିତେ ହାସମାନେ ।
 ଗାବେବ ଶୁଭ୍ରେ ମାତରା ରିହାଣେ ବିପାତ୍ ଛୁତୁଦ୍ରୀ ପୟସା ଜବେତେ ॥୧॥
 ଇନ୍ଦ୍ରେଷିତେ ପ୍ରସବଂ ଭିକ୍ଷମାଣେ ଅଛା ସମୁଦ୍ରଂ ରଥ୍ୟେବ ଯାଥଃ ।
 ସମାରାଣେ ଭର୍ମିଭିଃ ପିନ୍ଦୁମାନେ ଅନ୍ୟା ବାମନ୍ୟାମପ୍ୟତି ଶୁଭ୍ରେ ॥୨॥
 ଅଛା ସିନ୍ଧୁଂ ମାତୃତମାମୟାସଂ ବିପାଶମୂର୍ବୀଂ ସୁଭଗାମଗନ୍ଧୁ ।
 ବସୁମିବ ମାତରା ସଂରିହାଣେ ସମାନଂ ଯୋନିମନ୍ତୁ ସଂଚରନ୍ତୀ ॥୩॥
 ଏନା ବୟଂ ପୟସା ପିନ୍ଦୁମାନା ଅନ୍ତୁ ଯୋନିଂ ଦେବକୃତଂ ଚରନ୍ତୀଃ ।
 ନ ବର୍ତ୍ତବେ ପ୍ରସବଃ ସର୍ଗତକ୍ତଃ କିଂୟୁର୍ବପ୍ରୋ ନଦ୍ୟୋ ଜୋହବୀତି ॥୪॥

ରମଧୁଂ ମେ ବଚସେ ସୋମ୍ୟାୟ ଋତାବରୀରୁପ ମୁହୂର୍ତ୍ତମେବେଃ ।
 ପ୍ର ସିନ୍ଧୁମଜ୍ଜା ବୃହତୀ ମନୀଷାବସୁ୍ୟରହ୍ମେ କୁଶିକସ୍ୟ ସୁନ୍ନଃ ॥୫॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅସ୍ତ୍ରାଂ ଅରଦଦ୍ବଜ୍ରବାହୁରପାହନ୍ବୁତ୍ରଂ ପରିଧିଂ ନଦୀନାମ୍ ।
 ଦେବୋଽନୟସ୍ରବିତା ସୁପାଣିସ୍ତସ୍ୟ ବୟଂ ପ୍ରସବେ ଯ୍ୟମ ଉର୍ବୀଃ ॥୬॥
 ପ୍ରବାଚ୍ୟଂ ଶଶ୍ବଧା ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ତଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କର୍ମ ଯଦହିଂ ବିବୃଣ୍ବତ୍ ।
 ବି ବଜ୍ରେଣ ପରିଷଦୋ ଜଘାନାୟନ୍ନାପୋଽୟନମିଚ୍ଛମାନାଃ ॥୭॥
 ଏତଦ୍ବଚୋ ଜରିତର୍ମାପି ମୃଷ୍ଟା ଆ ଯତ୍ରେ ଘୋଷାନୁଋରା ଯୁଗାନି ।
 ଉକ୍-ଥେଷୁ କାରୋ ପ୍ରତି ନୋ ଭୁଷସ୍ତୁ ମା ନୋ ନି କଃ ପୁରୁଷତ୍ରା ନମସ୍ତେ ॥୮॥
 ଓ ଷୁ ସ୍ବସାରଃ କାରବେ ଶୃଣୋତ ଯୟୈ ବୋ ଦୁରାଦନସା ରଥେନ ।
 ନି ଷୁ ନମଧୁଂ ଭବତା ସୁପାରା ଅଧୋଅକ୍ଷାଃ ସିନ୍ଧବଃ ସ୍ରୋତ୍ୟାଭିଃ ॥୯॥
 ଆ ତେ କାରୋ ଶୃଣବାମା ବଚାଂସି ଯୟାଥ ଦୁରାଦନସା ରଥେନ ।
 ନି ତେ ନଂସୈ ପୀପ୍ୟାନେବ ଯୋଷା ମୟାୟେବ କନ୍ୟା ଶଶ୍ବତୈ ତେ ॥୧୦॥
 ଯଦଙ୍ଗ ଡ୍ବା ଭରତାଃ ସଂତରେୟୁର୍ଗବ୍ୟନ୍-ଗ୍ରାମ ଇଷିତ ଇନ୍ଦ୍ରଜୁତଃ ।
 ଅର୍ଷାଦହ ପ୍ରସବଃ ସର୍ଗତକ୍ତ ଆ ବୋ ବୃଣୋ ସୁମତିଂ ଯଜ୍ଞିୟାନାମ୍ ॥୧୧॥
 ଅତାରିଷୁର୍ଭରତା ଗବ୍ୟବଃ ସମଭକ୍ତ ବିପ୍ରଃ ସୁମତିଂ ନଦୀନାମ୍ ।
 ପ୍ର ପିନ୍ଦୁଧୃମିଷୟନ୍ତ୍ରୀଃ ସୁରାଧା ଆ ବକ୍ଷଶାଃ ପୃଣଧୁଂ ଯାତ ଶୀଭମ୍ ॥୧୨॥
 ଉଦ୍ବ ଉର୍ମିଃ ଶମ୍ୟା ହୃତ୍ବାପୋ ଯୋକ୍ତ୍ରାଣି ମୁଞ୍ଚିତ ।
 ମାଦୁଷ୍ଟତୌ ବ୍ୟେନସାୟୈଂ ଶୂନମାରତାମ୍ ॥୧୩॥

(୩।୩୪) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ବାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୂର୍ତ୍ତିଦାତିରଢାସମକ୍ଷେର୍ବଦଦ୍ବସୁର୍ଦୟମାନୋ ବି ଶତ୍ରୁନ୍ ।
 ବ୍ରହ୍ମଜୁତସ୍ତନ୍ନା ବାବୃଧାନୋ ଭୁରିଦାତ୍ର ଆପୃଣଦ୍ରୋଦସୀ ଉଭେ ॥୧॥
 ମଖସ୍ୟ ତେ ତବିଷସ୍ୟ ପ୍ର ଜୁତିମିୟର୍ମ ବାଚମମୃତାୟ ଭୂଷନ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ଶିତୀନାମସି ମାଦୁଷୀଶାଂ ବିଶାଂ ଦୈବୀନାମୁତ ପୂର୍ବୟାବା ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରମବୃଣୋଈର୍ଧନୀତିଃ ପ୍ର ମାୟିନାମମିନାଦୃର୍ପଣୀତିଃ ।
 ଅହନ୍ୟଂ ସମୁଶଧଗ୍ନେଷ୍ଟାବିର୍ଯେନା ଅକୃଣୋଦ୍ରାମ୍ୟାଶାମ୍ ॥୩॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱର୍ଷା ଜନୟନ୍ନହାନି ଜିଗାୟୋଶିଗ୍ଧିଃ ପୃତନା ଅଭିଷ୍ଠିଃ ।
 ପ୍ରାରୋଚୟନ୍ନନବେ କେତୁମହ୍ନାମବିନ୍ଦଞ୍ଜ୍ୟାତିର୍ବୃହତେ ରଣାୟ ॥୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁଜୋ ବର୍ହଣା ଆ ବିବେଶ ନୃବଢ୍ୟାନୋ ନୟା ପୁରୁଶି ।
 ଅଚେତୟନ୍ନିୟ ଇମା ଜରିତ୍ରେ ପ୍ରେମଂ ବର୍ଣ୍ଣମତିରଞ୍ଜୁକ୍ରମାସାମ୍ ॥୫॥
 ମହୋ ମହାନି ପନୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କର୍ମ ସୁକୃତା ପୁରୁଶି ।
 ବୃଜନେନ ବୃଜିନାନ୍ନସଂ ପିପେଷ ମାୟାଭିର୍ଦସ୍ୟୁରଭିଭୂତୋଜାଃ ॥୬॥
 ଯୁଧେନ୍ଦ୍ରୋ ମହ୍ନା ବରିବଶ୍ଚକାର ଦେବେଭ୍ୟଃ ସତ୍-ପତିଶ୍ଚର୍ଷଣିପ୍ରାଃ ।
 ବିବସ୍ୱତଃ ସଦନେ ଅସ୍ୟ ତାନି ବିପ୍ରା ଉକ୍-ଥେଭିଃ କବୟୋ ଗୃଣନ୍ତି ॥୭॥
 ସତ୍ରାସାହଂ ବରେଣ୍ୟଂ ସହୋଦାଂ ସସବାଂସଂ ସ୍ୱରପଶ୍ଚ ଦେବୀଃ ।
 ସସାନ ଯଃ ପୃଥିବୀଂ ଦ୍ୟାମୁତେମାମିନ୍ଦ୍ରଂ ମଦନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁ ଧୀରଣାସଃ ॥୮॥
 ସସାନାତ୍ୟା ଉତ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ସସାନେନ୍ଦ୍ରଃ ସସାନ ପୁରୁଭୋଜସଂ ଗାମ୍ ।
 ହିରଣ୍ୟୟମୁତ ଭୋଗଂ ସସାନ ହୃଦ୍ୱୀ ଦସ୍ୟୁନ୍-ପ୍ରାୟଂ ବର୍ଣ୍ଣମାବତ୍ ॥୯॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ଓଷଧୀରସନୋଦହାନି ବନୟନ୍ତୀରସନୋଦନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
 ବିଭେଦ ବଲଂ ନୁନୁଦେ ବିବାଚୋଽଥାଭବଢମିତାଭିକ୍ରତୁନାମ୍ ॥୧୦॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍-ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୃତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଶି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୧୧॥

(୩।୩୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ତିଷ୍ଠା ହରୀ ରଥ ଆ ଯୁଜ୍ୟମାନା ଯାହି ବାୟୁର୍ନ ନିୟୁତୋ ନୋ ଅଛ ।
 ପିବାସ୍ୟନ୍ନୋ ଅଭିସୃଷ୍ଟୋ ଅସ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାହା ରରିମା ତେ ମଦାୟ ॥୧॥
 ଉପାଜିରା ପୁରୁହୂତାୟ ସପ୍ତୀ ହରୀ ରଥସ୍ୟ ଧୂର୍ଷ୍ଣା ଯୁନଜ୍ଞି ।
 ଦ୍ରବନ୍ୟଥା ସଂଭୃତଂ ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚିଦୁପେମଂ ଯଜ୍ଞମା ବହାତ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୨॥

ଉପୋ ନୟସ୍ତୁ ବୃଷଣା ତପୁଷ୍ଠୋତେମବ ତ୍ବଂ ବୃଷଭ ସ୍ବଧାବଃ ।
 ଗ୍ରସେତାମଶ୍ଵା ବି ମୁଚେହ ଶୋଶା ଦିବେଦିବେ ସଦୃଶୀରଞ୍ଜି ଧାନାଃ ॥୩॥
 ବ୍ରହ୍ମଣା ତେ ବ୍ରହ୍ମୟୁଜା ଯୁନଞ୍ଜି ହରୀ ସଖାୟା ସଧମାଦ ଆଶୁ ।
 ଘ୍ନିରଂ ରଥଂ ସୁଖମିନ୍ଦ୍ରାଧିତିଷ୍ଠନ୍ ପ୍ରଜାନନ୍ଦିଦ୍ଵାଁ ଉପ ଯାହି ସୋମନ୍ ॥୪॥
 ମା ତେ ହରୀ ବୃଷଣା ବୀତପୃଷ୍ଠା ନି ରୀରମନ୍ୟଜମାନାସୋ ଅନ୍ୟେ ।
 ଅତ୍ୟାୟାହି ଶଶ୍ଵତୋ ବୟଂ ତେଃରଂ ସୁତେଭିଃ କୃଣବାମ ସୋମୈଃ ॥୫॥
 ତବାୟଂ ସୋମସ୍ତୁମେହ୍ୟର୍ବାତ୍ ଶଶ୍ଵତମଂ ସୁମନା ଅସ୍ୟ ପାହି ।
 ଅସ୍ଥିନ୍ୟଜ୍ଞେ ବର୍ହିଷ୍ୟା ନିଷଦ୍ୟା ଦଧିଷ୍ଠେମଂ ଜଠର ଇନ୍ଦୁମିନ୍ଦ୍ର ॥୬॥
 ସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣଂ ତେ ବର୍ହିଃ ସୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଃ କୃତା ଧାନା ଅଭବେ ତେ ହରିଭ୍ୟାମ୍ ।
 ତଦୋକସେ ପୁରୁଶାକାୟ ବୃଷ୍ଣେ ମରୁତ୍ସୁତେ ତୁଭ୍ୟଂ ରାତା ହବୀଂଷି ॥୭॥
 ଇମଂ ନରଃ ପର୍ବତାସ୍ତୁଭ୍ୟମାପଃ ସମିନ୍ଦ୍ର ଗୋଭିର୍ମଧୁମନ୍ତମକ୍ରନ୍ ।
 ତସ୍ୟାଗତ୍ୟା ସୁମନା ଋଷ୍ଟ ପାହି ପ୍ରଜାନନ୍ଦିଦ୍ଵାନ୍ ପଥ୍ୟା ଅନୁ ସ୍ଵାଃ ॥୮॥
 ଯାଁ ଆଭଜୋ ମରୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମେ ଯେ ତ୍ବାମବର୍ଧନୁଭବନ୍-ଗଣସ୍ତେ ।
 ତେଭିରେତଂ ସଜୋଷା ବାବଶାନୋଃଶ୍ଵେଃ ପିବ ଜିହ୍ଵୟା ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ॥୯॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ପିବ ସ୍ଵଧୟା ତିସ୍ତୁତସ୍ୟାଶ୍ଵେର୍ବା ପାହି ଜିହ୍ଵୟା ଯଜତ୍ର ।
 ଅଧ୍ଵର୍ଯ୍ୟୋର୍ବା ପ୍ରୟତଂ ଶକ୍ର ହସ୍ତାଞ୍ଚୋତୁର୍ବା ଯଜ୍ଞଂ ହବିଷୋ ଜୁଷସ୍ତୁ ॥୧୦॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ଥିନ୍ ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୧୧॥

(୩।୩୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ ୧-୯, ୧୧, ଆଙ୍ଗିରସଃ ଘୋରଃ ୧୦, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଇମାମୁ ଷ୍ଠ ପ୍ରଭୃତିଂ ସାତୟେ ଧାଃ ଶଶ୍ଵଜ୍ଞଶ୍ଵଦୁତିଭିର୍ଯାଦମାନଃ ।
 ସୁତେସୁତେ ବାବୃଧେ ବର୍ଧନେଭିର୍ଯଃ କର୍ମଭିର୍ମହଦ୍-ଭିଃ ସୁଶୁତୋ ଭୁତ୍ ॥୧॥
 ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମାଃ ପ୍ରଦିବୋ ବିଦାନା ଋତୁର୍ଯେଭିର୍ବୃଷପର୍ବା ବିହାୟାଃ ।
 ପ୍ରୟମ୍ୟମାନାନ୍ ପ୍ରତି ଷୁ ଗୃଭାୟେନ୍ଦ୍ର ପିବ ବୃଷଧୂତସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣଃ ॥୨॥

ପିବା ବର୍ଷସ୍ତ ତବ ଘା ସୁତାସ ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାସଃ ପ୍ରଥମା ଉତେମେ ।
 ଯଥାପିବଃ ପୂର୍ବ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାଁ ଏବା ପାହି ପନ୍ୟୋ ଅଦ୍ୟା ନବୀୟାନ୍ ॥୩॥
 ମହାଁ ଅମତ୍ରୋ ବୃଜନେ ବିରପ୍ତଶ୍ୟାଗ୍ରଂ ଶବଃ ପତ୍ୟତେ ଧୃଷ୍ଣୋଜଃ ।
 ନାହ ବିବ୍ୟାତ ପୃଥିବୀ ଚନୈନଂ ଯଥୋମାସୋ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ମମମନ୍ ॥୪॥
 ମହାଁ ଉଗ୍ରୋ ବାବୃଧେ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ସମାଚକ୍ରେ ବୃଷଭଃ କାବ୍ୟେନ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଭଗୋ ବାଜଦା ଅସ୍ୟ ଗାବଃ ପ୍ର ଜାୟନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ଅସ୍ୟ ପୂର୍ବୀଃ ॥୫॥
 ପ୍ର ଯୁସ୍ତିକବଃ ପ୍ରସବଂ ଯଥାୟନ୍ନାପଃ ସମୁଦ୍ରଂ ରଥ୍ୟେବ ଜଗୁଃ ।
 ଅତଶ୍ଚିଦିନ୍ଦ୍ରଃ ସଦସୋ ବରୀୟାନ୍ୟଦୀଂ ସୋମଃ ପୃଣତି ଦୁଘ୍ନୋ ଅଂଶୁଃ ॥୬॥
 ସମୁଦ୍ରେଣ ସିନ୍ଧବୋ ଯାଦମାନା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୋମଂ ସୁଷୁତଂ ଭରନ୍ତଃ ।
 ଅଂଶୁଂ ଦୁହନ୍ତି ହସ୍ତିନୋ ଭରିତ୍ରେର୍ମଧୁଃ ପୁନନ୍ତି ଧାରୟା ପବିତ୍ରେଃ ॥୭॥
 ହ୍ରଦା ଇବ କୁକ୍ଷୟଃ ସୋମଧାନାଃ ସମୀ ବିବ୍ୟାତ ସବନା ପୁରୁଣି ।
 ଅନ୍ନା ଯଦିନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରଥମା ବ୍ୟାଶ ବୃତ୍ରଂ ଜଘନ୍ତାଁ ଅବୃଣୀତ ସୋମମ୍ ॥୮॥
 ଆ ତୁ ଭର ମାକିରେତତ୍-ପରି ଷ୍ଟାଦ୍ବିଦ୍ଭା ହି ତ୍ବା ବସୁପତିଂ ବସୁନାମ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ଯତ୍ତେ ମାହିନଂ ଦତ୍ରମସ୍ତ୍ୟସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ତଦ୍ଦୟଶ୍ଚ ପ୍ର ଯୁହି ॥୯॥
 ଅସ୍ମେ ପ୍ର ଯୁହି ମଘବନ୍ନୃଜୀଷିନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ରାୟୋ ବିଶ୍ୱବାରସ୍ୟ ଭୁରେଃ ।
 ଅସ୍ମେ ଶତଂ ଶରଦୋ ଜୀବସେ ଧା ଅସ୍ମେ ବୀରାଞ୍ଜିଶ୍ୱତ ଇନ୍ଦ୍ର ଶିପ୍ରିନ୍ ॥୧୦॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୧୧॥

(୩।୩୭) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ ୧-୧୦, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧୧, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ବାର୍ତ୍ତହତ୍ୟାୟ ଶବସେ ପୃତନାଷାହ୍ୟାୟ ଚ ।	ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ବା ବର୍ତୟାମସି ॥୧॥
ଅର୍ବାଚୀନଂ ସୁ ତେ ମନ ଉତ ଚକ୍ଷୁଃ ଶତକ୍ରତୋ ।	ଇନ୍ଦ୍ର କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ବାଘତଃ ॥୨॥
ନାମାନି ତେ ଶତକ୍ରତୋ ବିଶ୍ୱାଭିର୍ଗୀର୍ତ୍ତରୀମହେ ।	ଇନ୍ଦ୍ରାଭିମାତିଷାହ୍ୟେ ॥୩॥
ପୁରୁଷ୍ଟତସ୍ୟ ଧାମଭିଃ ଶତେନ ମହୟାମସି ।	ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀଧୃତଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବୃତ୍ରାୟ ହୃଦ୍ରବେ ପୁରୁହୃତମୁପ ବ୍ରୁବେ ।
 ବାଜେଷୁ ସାସହିର୍ଭବ ତ୍ୱାମୀମହେ ଶତକ୍ରତୋ ।
 ଦ୍ୟୁମ୍ନେଷୁ ପୃତନାଜ୍ୟେ ପୃସ୍ନୁତୁର୍ଷୁ ଶ୍ରବଃସୁ ଚ ।
 ଶୁଷ୍ମିତ୍ରମଂ ନ ଉତୟେ ଦ୍ୟୁମ୍ନିନଂ ପାହି ଜାଗୃବିମ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଶତକ୍ରତୋ ଯା ତେ ଜନେଷୁ ପଞ୍ଚିସୁ ।
 ଅଗନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରବୋ ବୃହଦ୍ଭ୍ୟାମ୍ ଦଧିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟରମ୍ ।
 ଅର୍ବାବତୋ ନ ଆ ଗହ୍ୟଥୋ ଶକ୍ର ପରାବତଃ ।
 ଉ ଲୋକୋ ଯସ୍ତେ ଅଦ୍ରିବ ଇନ୍ଦ୍ରେହ ତତ ଆ ଗହି ॥୧୧॥

ଭରେଷୁ ବାଜସାତୟେ ॥୫॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରାୟ ହୃଦ୍ରବେ ॥୬॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ସାକ୍ଷାଭିମାତିଷୁ ॥୭॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ଶତକ୍ରତୋ ॥୮॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ତାନି ତ ଆ ବୃଣୋ ॥୯॥
 ଉତେ ଶୁଷ୍ମଂ ତିରାମସି ॥୧୦॥

(୩।୩୮) ରକ୍ଷିଃ - ପ୍ରଜାପତିଃ ବୈଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ, ପ୍ରଜପତିଃ ବାଈଃ ବା, ତୌ ଉଭୌ ବା, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ବା
 ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଅଭି ତଷ୍ଟେବ ଦୀଧୟା ମନୀଷାମତ୍ୟୋ ନ ବାଜୀ ସୁଧୁରୋ ଜିହ୍ୱାନଃ ।
 ଅଭି ପ୍ରିୟାଣି ମର୍ମଶତ୍-ପରାଣି କବୀରିଚ୍ଛାମି ସଂଦୃଶେ ସୁମେଧାଃ ॥୧॥
 ଇନୋତ ପୃଚ୍ଛ ଜନିମା କବୀନାଂ ମନୋଧୃତଃ ସୁକୃତସ୍ରକ୍ଷତ ଦ୍ୟାମ୍ ।
 ଇମା ଉ ତେ ପ୍ରଣୋ୍ୟା ବର୍ଧମାନା ମନୋବାତା ଅଧ ନୁ ଧର୍ମଣି ଗୁନ୍ ॥୨॥
 ନି ଶୀମିଦତ୍ର ଗୁହ୍ୟା ଦଧାନା ଉତ କ୍ଷତ୍ରାୟ ରୋଦସୀ ସମଞ୍ଜନ୍ ।
 ସଂ ମାତ୍ରାଭିର୍ମମିରେ ଯେମୁରୁର୍ବୀ ଅନ୍ତର୍ମହୀ ସମୃତେ ଧାୟସେ ଧୁଃ ॥୩॥
 ଆତିଷ୍ଠନ୍ତଂ ପରି ବିଶ୍ୱେ ଅଭୁଷଞ୍ଚିୟେ ବସାନଶ୍ଚରତି ସ୍ୱରୋତିଃ ।
 ମହତ୍ତଦୃଷ୍ଟୋ ଅସୁରସ୍ୟ ନାମା ବିଶ୍ୱରୂପୋ ଅମୃତାନି ତନ୍ତ୍ରୌ ॥୪॥
 ଅସୁତ ପୂର୍ବୋ ବୃଷତୋ ଜ୍ୟାୟାନିମା ଅସ୍ୟ ଶୁରୁଧଃ ସନ୍ତି ପୂର୍ବୀଃ ।
 ଦିବୋ ନପାତା ବିଦଥସ୍ୟ ଧୀର୍ଭିଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ରାଜାନା ପ୍ରଦିବୋ ଦଧାଥେ ॥୫॥
 ତ୍ରୀଣି ରାଜାନା ବିଦଥେ ପୁରୁଣି ପରି ବିଶ୍ୱାନି ଭୁଷଥଃ ସଦାଂସି ।
 ଅପଶ୍ୟମତ୍ର ମନସା ଜଗନ୍ନାନ୍-ବ୍ରତେ ଗନ୍ଧର୍ବୀ ଅପି ବାୟୁକେଶାନ୍ ॥୬॥

ତଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃଷଭସ୍ୟ ଧେନୋରା ନାମଭିର୍ମମିରେ ସକ୍ଳ୍ୟଂ ଗୋଃ ।
 ଅନ୍ୟଦନ୍ୟଦସ୍ତର୍ଯ୍ୟଂ ବସାନା ନି ମାୟିନୋ ମମିରେ ରୂପମସ୍ମିନ୍ ॥୭॥
 ତଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସବିତୁର୍ନକିର୍ମେ ହିରଣ୍ୟୟାମମତିଂ ଯାମଶିଶ୍ରେତ୍ ।
 ଆ ସୁଷୁତୀ ରୋଦସୀ ବିଶ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରେ ଅପୀବ ଯୋଷା ଜନିମାନି ବତ୍ରେ ॥୮॥
 ଯୁବଂ ପ୍ରତ୍ନସ୍ୟ ସାଧଥୋ ମହୋ ଯଜ୍ଞେବୀ ସ୍ୱସ୍ତିଃ ପରି ଶଃ ସ୍ୟାତମ୍ ।
 ଗୋପାଜିହ୍ୱସ୍ୟ ତସ୍ମୁଷୋ ବିରୂପା ବିଶ୍ୱେ ପଶ୍ୟନ୍ତି ମାୟିନଃ କୃତାନି ॥୯॥
 ଶୁନଂ ଦୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭିତ୍ରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୧୦॥

(୩।୩୯) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ମତିର୍ହୃଦ ଆ ବଚ୍ୟମାନାଞ୍ଛା ପତିଂ ସ୍ରୋମତଷ୍ଟା ଜିଗାତି ।
 ଯା ଜାଗୃବିର୍ବିଦଥେ ଶସ୍ୟମାନେନ୍ଦ୍ର ଯତ୍ରେ ଜାୟତେ ବିଜି ତସ୍ୟ ॥୧॥
 ଦିବଶ୍ଚିଦା ପୂର୍ବ୍ୟା ଜାୟମାନା ବି ଜାଗୃବିର୍ବିଦଥେ ଶସ୍ୟମାନା ।
 ଭଦ୍ରା ବସ୍ତ୍ରାଶ୍ୟର୍ଜୁନା ବସାନା ସେୟମସ୍ତେ ସନଜା ପିତ୍ର୍ୟା ଧୀଃ ॥୨॥
 ଯମା ଚିଦତ୍ର ଯମସୁରସୁତ ଜିହ୍ୱାୟା ଅଗ୍ରଂ ପତଦା ହ୍ୟସ୍ତାତ୍ ।
 ବପୁଂଷି ଜାତା ମିଥୁନା ସଚେତେ ତମୋହନା ତପୁଷୋ ବୁଧ୍ନ ଏତା ॥୩॥
 ନକିରେଷାଂ ନିନ୍ଦିତା ମର୍ତ୍ୟେଷୁ ଯେ ଅସ୍ଥାକଂ ପିତରୋ ଗୋଷୁ ଯୋଧାଃ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ଏଷାଂ ଦୃଂହିତା ମାହିନାବାନୁଦ୍-ଗୋତ୍ରାଣି ସସୃଜେ ଦଂସନାବାନ୍ ॥୪॥
 ସଖା ହ ଯତ୍ର ସଖିଭିର୍ନବଗ୍ନୈରଭିଜ୍ଞା ସତ୍ତ୍ୱଭିର୍ଗା ଅନୁଗୁନ୍ ।
 ସତ୍ୟଂ ତଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଦଶଭିର୍ଦଶଗ୍ନୈଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ବିବେଦ ତମସି କ୍ଷିୟନ୍ତମ୍ ॥୫॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମଧୁ ସଂଭୃତମୁସ୍ତ୍ରିୟାୟା ପଦ୍ମଦ୍ୱିବେଦ ଶଫବନ୍ନମେ ଗୋଃ ।
 ଗୁହା ହିତଂ ଗୁହ୍ୟଂ ଗୁଲ୍ହମୟୁ ହସ୍ତେ ଦଧେ ଦକ୍ଷିଣେ ଦକ୍ଷିଣାବାନ୍ ॥୬॥
 ଜ୍ୟୋତିର୍ବୃଣୀତ ତମସୋ ବିଜାନନ୍ନାରେ ସ୍ୟାମ ଦୁରିତାଦଭୀକେ ।
 ଇମା ଗିରଃ ସୋମପାଃ ସୋମବୃଦ୍ଧ ଭୁଷସ୍ତେନ୍ଦ୍ର ପୁରୁତମସ୍ୟ କାରୋଃ ॥୭॥

ଜ୍ୟୋତିର୍ଯଜ୍ଞାୟ ରୋଦସୀ ଅନୁ ଷ୍ୟାଦାରେ ସ୍ୟାମ ଦୁରିତସ୍ୟ ଭୂରେଃ ।
ଭୂରି ଚିଦ୍ଧି ତୁଜତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ସୁପାରାସୋ ବସବୋ ବର୍ହଣାବତ୍ ॥୮॥
ଶୂନଂ ଦୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
ଶୃଶ୍ୱନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୯॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ ।
(ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୩୧)

(୩।୪୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱା ବୃଷଭଂ ବୟଂ ସୁତେ ସୋମେ ହବାମହେ ।	ସ ପାହି ମଧ୍ୟୋ ଅନ୍ଧସଃ ।।୧।।
ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁବିଦଂ ସୁତଂ ସୋମଂ ହର୍ଯ୍ୟ ପୁରୁଷୁତ ।	ପିବା ବୃଷସ୍ତ ତାତୃପିମ୍ ।।୨।।
ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ର ଶୋ ପିତାବାନଂ ଯଜ୍ଞଂ ବିଶ୍ୱେଭିର୍ଦେବେଭିଃ ।	ତିର ସ୍ତ୍ରବାନ ବିଶ୍ୱତେ ।।୩।।
ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାଃ ସୁତା ଇମେ ତବ ପ୍ର ଯନ୍ତି ସତ୍-ପତେ ।	କ୍ଷୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରାସ ଇନ୍ଦବଃ ।।୪।।
ଦଧିଷ୍ଠା ଜଠରେ ସୁତଂ ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ବରେଣ୍ୟମ୍ ।	ତବ ଦ୍ୟୁକ୍ଷାସ ଇନ୍ଦବଃ ।।୫।।
ଗିର୍ବଣଃ ପାହି ନଃ ସୁତଂ ମଧୋର୍ଧାରାଭିରଜ୍ୟସେ ।	ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାଦାତମିଦ୍ୟଶଃ ।।୬।।
ଅଭି ଦ୍ୟୁମ୍ନାନି ବନିନ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସଚକ୍ତେ ଅକ୍ଷିତା ।	ପୀତ୍ୱୀ ସୋମସ୍ୟ ବାବୃଧେ ।।୭।।
ଅର୍ବାବତୋ ନ ଆ ଗହି ପରାବତଶ୍ଚ ବୃତ୍ରହନ୍ ।	ଇମା ଭୁଷସ୍ତ ନୋ ଗିରଃ ।।୮।।
ୟଦନ୍ତରା ପରାବତମର୍ବାବତଂ ଚ ହୁୟସେ ।	ଇନ୍ଦ୍ରେହ ତତ ଆ ଗହି ।।୯।।

(୩।୪୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ମଦ୍ୟାଗ୍ନିବାନଃ ସୋମପୀତୟେ ।	ହରିଭ୍ୟାଂ ଯାହ୍ୟଦ୍ରିବଃ ।।୧।।
ସତ୍ତୋ ହୋତା ନ ଋତ୍ୱିୟସ୍ତ୍ରିସ୍ତ୍ରିରେ ବର୍ହିରାନ୍ୱଷକ୍ ।	ଅୟୁଜନ୍-ପ୍ରାତରଦ୍ରୟଃ ।।୨।।
ଇମା ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମବାହଃ କ୍ରିୟନ୍ତ ଆ ବର୍ହିଃ ସୀଦ ।	ବୀହି ଶୂର ପୁରୋଳାଶମ୍ ।।୩।।
ରାରନ୍ଧି ସବନେଷୁ ଶ ଏଷୁ ସ୍ତୋମେଷୁ ବୃତ୍ରହନ୍ ।	ଭକ୍-ଧେଷ୍ଟିନ୍ଦ୍ର ଗିର୍ବଣଃ ।।୪।।
ମତୟଃ ସୋମପାମୁରୁଂ ରିହନ୍ତି ଶବସୟତିମ୍ ।	ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବସ୍ରଂ ନ ମାତରଃ ।।୫।।
ସ ମନ୍ଦସ୍ତା ହ୍ୟନ୍ଧସୋ ରାଧସେ ତନ୍ନା ମହେ ।	ନ ସ୍ତୋତାରଂ ନିଦେ କରଃ ।।୬।।
ବୟମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱାୟବୋ ହବିଷ୍ମକ୍ତୋ ଜରାମହେ ।	ଭତ ଦ୍ୱମସ୍ତୟୁର୍ବସୋ ।।୭।।
ମାରେ ଅସ୍ତଦ୍ୱି ମୁମୁତୋ ହରିପ୍ରିୟାର୍ବାତ୍ ଯାହି ।	ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱଧାବୋ ମସ୍ତେହ ।।୮।।

ଅର୍ବାଞ୍ଜିଂ ତ୍ବା ସୁଖେ ରଥେ ବହତାମିନ୍ଦ୍ର କେଶିନା ।

ଘୃତସ୍ତୁ ବର୍ହିରାସଦେ ॥୯॥

(୩।୪୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଉପ ନଃ ସୁତମା ଗହି ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ଗବାଶିରମ୍ ।

ହରିଭ୍ୟାଂ ଯୁସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରୟଃ ॥୧॥

ତମିନ୍ଦ୍ର ମଦମା ଗହି ବର୍ହିଃଷ୍ଟାଂ ଗ୍ରାବଭିଃ ସୁତମ୍ ।

କୁବିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ତୃପ୍ତଶବଃ ॥୨॥

ଇନ୍ଦ୍ରମିତ୍-ଥା ଗିରୋ ମମାଜ୍ଞାଗୁରିଷିତା ଇତଃ ।

ଆବୃତେ ସୋମପୀତୟେ ॥୩॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୋମସ୍ୟ ପୀତୟେ ସ୍ତୋମୈରିହ ହବାମହେ ।

ଉକ୍-ଥେଭିଃ କୁବିଦାଗମତ୍ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସୋମାଃ ସୁତା ଇମେ ତାମଧିଷ୍ଠ ଶତକ୍ରତୋ ।

ଜଠରେ ବାଜିନୀବସୋ ॥୫॥

ବିଦ୍ଭା ହି ତ୍ବା ଧନଂଜୟଂ ବାଜେଷୁ ଦଧୃଷଂ କବେ ।

ଅଧା ତେ ସୁମ୍ନମୀମହେ ॥୬॥

ଇମମିନ୍ଦ୍ର ଗବାଶିରଂ ଯବାଶିରଂ ତ ନଃ ପିବ ।

ଆଗତ୍ୟା ବୃଷଭିଃ ସୁତମ୍ ॥୭॥

ତୁଭ୍ୟେଦିନ୍ଦ୍ର ସ୍ତ ଓକ୍ୟେ ସୋମଂ ଚୋଦାମି ପୀତୟେ ।

ଏଷ ରାରନ୍ତ୍ର ତେ ହୃଦି ॥୮॥

ତ୍ବାଂ ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ପ୍ରତ୍ନମିନ୍ଦ୍ର ହବାମହେ ।

କୁଶିକାସୋ ଅବସ୍ୟବଃ ॥୯॥

(୩।୪୩) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଆ ଯାହ୍ୟର୍ବାତ୍ସୁପ ବନ୍ଧୁରେଷ୍ଟାସ୍ତବେଦନୁ ପ୍ରତିବଃ ସୋମପେୟମ୍ ।

ପ୍ରିୟା ସଖାୟା ବି ମୁଚୋପ ବର୍ହିସ୍ତ୍ୱାମିମେ ହବ୍ୟବାହୋ ହବନ୍ତେ ॥୧॥

ଆ ଯାହି ପୂର୍ବୀରତି ଚର୍ଷଣୀରାଁ ଅୟଂ ଆଶିଷ ଉପ ନୋ ହରିଭ୍ୟାମ୍ ।

ଇମା ହି ତ୍ବା ମତୟଃ ସ୍ତୋମତଷ୍ଟା ଇନ୍ଦ୍ର ହବନ୍ତେ ସଖ୍ୟଂ ଜୁଷାଣାଃ ॥୨॥

ଆ ନୋ ଯଜ୍ଞଂ ନମୋବୃଧଂ ସଜୋଷା ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବ ହରିଭିର୍ଯାହି ତୁୟମ୍ ।

ଅହଂ ହି ତ୍ବା ମତିଭିର୍ଜୋହବୀମି ଘୃତପ୍ରୟାଃ ସଧମାଦେ ମଧୁନାମ୍ ॥୩॥

ଆ ତ ତ୍ବାମେତା ବୃଷଣା ବହାତୋ ହରୀ ସଖାୟା ସୁଧୁରା ସୁଜା ।

ଧାନାବଦିନ୍ଦ୍ରଃ ସବନଂ ଜୁଷାଣାଃ ସଖା ସଖ୍ୟାଃ ଶୃଣବଦ୍ବନ୍ଦନାନି ॥୪॥

କୁବିନ୍ଧା ଗୋପାଂ କରସେ ଜନସ୍ୟ କୁବିଦ୍ରାଜାନଂ ମଘବନ୍ଧୁଜୀଷିନ୍ ।
 କୁବିନ୍ଧା ଋଷିଂ ପପିବାଂସଂ ସୁତସ୍ୟ କୁବିନ୍ଧେ ବସ୍ତୋ ଅମୃତସ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଃ ॥୫॥
 ଆ ତ୍ବା ବୃହନ୍ତୋ ହରୟୋ ଯୁଜାନା ଅର୍ବାଗିନ୍ଦ୍ର ସଧମାଦୋ ବହନ୍ତୁ ।
 ପ୍ର ଯେ ଦ୍ଵିତା ଦିବ ଋଜିତ୍ୟାତାଃ ସୁସଂମୃଷ୍ଟାସୋ ବୃଷଭସ୍ୟ ମୁରାଃ ॥୬॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ପିବ ବୃଷଧୂତସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣ ଆ ଯଂ ତେ ଶ୍ୟେନ ଉଶତେ ଜଭାର ।
 ଯୁସ୍ୟ ମଦେ ତ୍ୟାବୟସି ପ୍ର କୃଷ୍ଣୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ମଦେ ଅପ ଗୋତ୍ରା ବବର୍ଥ ॥୭॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣୁନ୍ତମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଶି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୮॥

(୩।୪୪) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ବୃହତୀ, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଅୟଂ ତେ ଅସ୍ତୁ ହର୍ଯ୍ୟତଃ ସୋମ ଆ ହରିଭିଃ ସୁତଃ ।
 ଭୂଷାଶ ଇନ୍ଦ୍ର ହରିଭିର୍ନ ଆ ଗହ୍ୟା ତିଷ୍ଠ ହରିତଂ ରଥମ୍ ॥୧॥
 ହର୍ଯ୍ୟନ୍ନୁଷସମର୍ଚୟଃ ସୂର୍ଯଂ ହର୍ଯ୍ୟନ୍ନରୋଚୟଃ ।
 ବିଦ୍ଵାଞ୍ଚିକିତ୍ଵାନ୍‌ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ବର୍ଧସ ଇନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ଵା ଅଭି ଶ୍ରିୟଃ ॥୨॥
 ଦ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରୋ ହରିଧାୟସଂ ପୃଥିବୀଂ ହରିବର୍ଧସମ୍ ।
 ଅଧାରୟଈରିତୋର୍ଭୂରି ଭୋଜନଂ ଯୟୋରନ୍ତର୍ହରିଶ୍ଚରତ୍ ॥୩॥
 ଜଞ୍ଜାନୋ ହରିତୋ ବୃଷା ବିଶ୍ଵାମା ଭାତି ରୋଚନମ୍ ।
 ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚୋ ହରିତଂ ଧତ୍ଵ ଆୟୁଧମା ବଜ୍ରଂ ବାହ୍ନୋର୍ହରିମ୍ ॥୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହର୍ଯ୍ୟନ୍ତମର୍ଜୁନଂ ବଜ୍ରଂ ଶୁକ୍ଳୈରଭୀବୃତମ୍ ।
 ଅପାବୃଣୋଈରିଭିରଦ୍ରିଭିଃ ସୁତମୁଦ୍‌ଗା ହରିଭିରାଜତ ॥୫॥

=====

(୩।୪୫) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ବୃହତୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଆ ମନ୍ତ୍ରିରିନ୍ଦ୍ର ହରିଭିର୍ଯ୍ୟାହି ମୟୂରରୋମଭିଃ ।

ମା ତ୍ୱା କେ ଚିନ୍ତି ଯମନ୍ତିଂ ନ ପାଶିନୋଽତି ଧନ୍ୱେବ ତାଁ ଇହି ॥୧॥

ବୃତ୍ରଶାଦୋ ବଲଂରୁଜଃ ପୁରାଂ ଦର୍ମୋ ଅପାମଜଃ ।

ସ୍ଥାତା ରଥସ୍ୟ ହର୍ଯ୍ୟୋରଭିସ୍ତର ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୃଲ୍ହା ଚିଦାରୁଜଃ ॥୨॥

ଗମ୍ଭୀରାଁ ଉଦଧୀରିବ କ୍ରତୁଂ ପୁଷ୍ୟସି ଗା ଇବ ।

ପ୍ର ସୁଗୋପା ଯବସଂ ଧେନବୋ ଯଥା ହୃଦଂ କୁଲ୍ୟା ଇବାଶତ ॥୩॥

ଆ ନସ୍ତୁଜଂ ରୟିଂ ଭରାଂଶଂ ନ ପ୍ରତିଜାନତେ ।

ବୃକ୍ଷଂ ପକ୍ୱଂ ଫଲମଙ୍ଗୀବ ଧନୁହୀନ୍ଦ୍ର ସଂପାରଣଂ ବସୁ ॥୪॥

ସ୍ୱୟରିନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଲସି ସ୍ଥୁତିଷ୍ଠିଃ ସ୍ୱୟଶସ୍ତ୍ରରଃ ।

ସ ବାବୃଧାନ ଓଜସ୍ୱା ପୁରୁଷ୍ଟତ ଭବା ନଃ ସୁଶ୍ରବସ୍ତମଃ ॥୫॥

=====

(୩।୪୬) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ୟୁଧ୍ମସ୍ୟ ତେ ବୃଷଭସ୍ୟ ସ୍ୱରାଜ ଉଗ୍ରସ୍ୟ ଯୂନଃ ସ୍ଥବିରସ୍ୟ ଘୃଷ୍ଣେଃ ।

ଅଜୂର୍ଯ୍ୟତୋ ବଜ୍ରିଣୋ ବୀର୍ଯ୍ୟଶୀନ୍ଦ୍ର ଶୁଭସ୍ୟ ମହତୋ ମହାନି ॥୧॥

ମହାଁ ଅସି ମହିଷ ବୃଷ୍ଣୋଦିଧନସ୍ତୁଗ୍ର ସହମାନୋ ଅନ୍ୟାନ୍ ।

ଏକୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଭୁବନସ୍ୟ ରାଜା ସ ଯୋଧୟା ଚ କ୍ଷୟୟା ଚ ଜନାନ୍ ॥୨॥

ପ୍ର ମାତ୍ରାତୀ ରିରିଚେ ରୋଚମାନଃ ପ୍ର ଦେବେଭିର୍ବିଶ୍ୱତୋ ଅପ୍ରତୀତଃ ।

ପ୍ର ମଜ୍ଜନା ଦିବ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ପ୍ରୋରୋର୍ମହୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦୃଜୀଷୀ ॥୩॥

ଉରୁଂ ଗଭୀରଂ ଜନ୍ମୁଷାଭ୍ୟାଗ୍ରଂ ବିଶ୍ୱବ୍ୟତସମବତଂ ମତୀନାମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୋମାସଃ ପ୍ରତିବି ସୁତାସଃ ସମୁଦ୍ରଂ ନ ସ୍ରବତ ଆ ବିଶନ୍ତି ॥୪॥

ୟଂ ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀଦ୍ୟାବା ଗର୍ଭଂ ନ ମାତା ବିଭୃତସ୍ତ୍ରାୟା ।
ତଂ ତେ ହିନ୍ଦୁକ୍ତି ତମୁ ତେ ମୃଜକ୍ତ୍ୟଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟବୋ ବୃଷଭ ପାତବା ଭ ॥୫॥

=====

(୩।୪୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ମରୁତ୍ୱା ଇନ୍ଦ୍ର ବୃଷଭୋ ରଣାୟ ପିବା ସୋମମନୁଷ୍ଠଧଂ ମଦାୟ ।
ଆ ସିଞ୍ଚିସ୍ୱ ଜଠରେ ମଧୁ ଉର୍ମିଂ ତ୍ୱଂ ରାଜାସି ପ୍ରଦିବଃ ସୁତାନାମ୍ ॥୧॥
ସଜୋଷା ଇନ୍ଦ୍ର ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ସୋମଂ ପିବ ବୃତ୍ରହା ଶୂର ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ଜହି ଶତ୍ରୁରପ ମୃଧୋ ନୁଦସ୍ତାଥାଭୟଂ କୃଣୁହି ବିଶ୍ୱତୋ ନଃ ॥୨॥
ଭତ ଋତୁର୍ଭିରୁପାଃ ପାହି ସୋମମିନ୍ଦ୍ର ଦେବେଭିଃ ସଖିଭିଃ ସୁତଂ ନଃ ।
ୟା ଆଭଜୋ ମରୁତୋ ଯେ ତ୍ୱାନ୍ନହନ୍ୟନ୍ତ୍ରମଦଧୁସ୍ତୁଭ୍ୟମୋଜଃ ॥୩॥
ୟେ ତ୍ୱାହିହତ୍ୟେ ମଘବନ୍ନବର୍ଧନ୍ୟେ ଶାମ୍ବରେ ହରିବୋ ଯେ ଗବିଷ୍ଠୌ ।
ୟେ ତ୍ୱା ନୁନମନୁମଦକ୍ତି ବିପ୍ରାଃ ପିବେନ୍ଦ୍ର ସୋମଂ ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ॥୪॥
ମରୁତୁକ୍ତଂ ବୃଷଭଂ ବାବୃଧାନମକବାରିଂ ଦିବ୍ୟଂ ଶାସମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ବିଶ୍ୱାସାହମବସେ ନୂତନାୟୋଗ୍ରଂ ସହୋଦାମିହ ତଂ ଦୁବେମ ॥୫॥

=====

(୩।୪୮) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ସଦ୍ୟୋ ହ ଜାତୋ ବୃଷଭଃ କନୀନଃ ପ୍ରଭର୍ତୁମାବଦନ୍ନସଃ ସୁତସ୍ୟ ।
ସାଧୋଃ ପିବ ପ୍ରତିକାମଂ ଯଥା ତେ ରସାଶିରଃ ପ୍ରଥମଂ ସୋମ୍ୟସ୍ୟ ॥୧॥
ୟଜ୍ଞାୟଥାସ୍ତଦହରସ୍ୟ କାମେଃଶୋଃ ପୀୟୂଷମପିବୋ ଗିରିଷ୍ଠାମ୍ ।
ତଂ ତେ ମାତା ପରି ଯୋଷା ଜନିତ୍ରୀ ମହଃ ପିତୁର୍ଦମ ଆସିଞ୍ଚିଦଗ୍ରେ ॥୨॥
ଭପସ୍ତ୍ରାୟ ମାତରମନୁମୈଈ ତିଶ୍ନମପଶ୍ୟଦଭି ସୋମମୁଧଃ ।
ପ୍ରୟାବୟନ୍ନଚରଦ୍-ଗୃହୋ ଅନ୍ୟାନ୍ନହାନି ଚକ୍ରେ ପୁରୁଧପ୍ରତୀକଃ ॥୩॥

ଉଗ୍ରସୁରାଷାଳଭିଭୂତୋଜା ଯଥାବଶଂ ତନ୍ମଂ ଚକ୍ର ଏଷଃ ।
 ତୁଷ୍ଟାରମିନ୍ଦ୍ରୋ ଜନ୍ମଷାଭିଭୂୟାମୁଷ୍ୟା ସୋମମପିବଜମୁଷୁ ॥୪॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣ୍ଢମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୫॥

=====

(୩।୪୯) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,   ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଶଂସା ମହାମିନ୍ଦ୍ରଂ ଯସ୍ମିନ୍ନିଶ୍ଵା ଆ କୃଷ୍ଣୟଃ ସୋମପାଃ କାମମବ୍ୟନ୍ ।
 ଯଂ ସୁକ୍ରତୁଂ ପିଷଣେ ବିଭୃତଷ୍ଠଂ ଘନଂ ବୃତ୍ରାଣାଂ ଜନୟନ୍ତ୍ର ଦେବାଃ ॥୧॥
 ଯଂ ନୁ ନକିଃ ପୃତନାସୁ ସ୍ଵରାଜଂ ଦ୍ଵିତା ତରତି ନୃତମଂ ହରିଷ୍ଟାମ୍ ।
 ଇନତମଃ ସତ୍ଵଭିର୍ଯୋ ହ ଶୁଷ୍ଠିଃ ପୃଥୁଜୟା ଅମିନାଦାୟୁର୍ଦ୍ଧସ୍ୟାଃ ॥୨॥
 ସହାବା ପୃସ୍ତୁ ତରଣିର୍ନାର୍ବା ବ୍ୟାନଶୀ ରୋଦସୀ ମେହନାବାନ୍ ।
 ଭଗୋ ନ କାରେ ହବ୍ୟୋ ମତୀନାଂ ପିତେବ ତାରୁଃ ସୁହବୋ ବୟୋଧାଃ ॥୩॥
 ଧର୍ତ୍ତା ଦିବୋ ରଜସସ୍ତୃଷ୍ଠ ଉର୍ଧ୍ଵୋ ରଥୋ ନ ବାୟୁର୍ବସୁଭିର୍ନିୟୁତ୍ଵାନ୍ ।
 କ୍ଷପାଂ ବସ୍ତ୍ରା ଜନିତା ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ବିଭକ୍ତା ଭାଗଂ ପିଷଣେବ ବାଜମ୍ ॥୪॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ଭରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଣ୍ଢମୁଗ୍ରମୂତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୫॥

=====

(୩।୫୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,   ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ଵାହା ପିବତୁ ଯସ୍ୟ ସୋମ ଆଗତ୍ୟା ତୁମ୍ନୋ ବୃଷଭୋ ମରୁତ୍ଵାନ୍ ।
 ଓରୁବ୍ୟତାଃ ପୃଣତାମେଭିରନ୍ନୈରାସ୍ୟ ହବିସ୍ତନ୍ନଃ କାମମୃଧ୍ୟାଃ ॥୧॥
 ଆ ତେ ସପର୍ଯ୍ୟ ଜବସେ ଯୁନକ୍ତି ଯୟୋରନୁ ପ୍ରଦିବଃ ଶୁଷ୍ଟିମାବଃ ।
 ଇହ ତ୍ଵା ଧେୟୁର୍ହରୟଃ ସୁଶିପ୍ର ପିବା ତ୍ଵସ୍ୟ ସୁଷୁତସ୍ୟ ତାରୋଃ ॥୨॥

ଗୋଭିର୍ମମିଷ୍ଟୁଂ ଦଧିରେ ସୁପାରମିନ୍ଦ୍ରଂ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ ଧାୟସେ ଗୁଣାନାଃ ।
 ମନ୍ଦାନଃ ସୋମଂ ପପିର୍ବାଂ ଋଜିଷିନ୍ଦ୍ରସମସ୍ମତ୍ୟଂ ପୁରୁଧା ଗା ଇଷଣ୍ୟା ॥୩॥
 ଇମଂ କାମଂ ମନ୍ଦୟା ଗୋଭିରଶ୍ୱୈଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରବତା ରାଧସା ପପ୍ରଥଶ୍ଚ ।
 ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟବୋ ମତିଭିସ୍ତୁତ୍ୟଂ ବିପ୍ରା ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ବାହଃ କୁଶିକାସୋ ଅକ୍ରନ୍ ॥୪॥
 ଶୁନଂ ହୁବେମ ମଘବାନମିନ୍ଦ୍ରମସ୍ମିନ୍ତରେ ନୃତମଂ ବାଜସାତୌ ।
 ଶୃଶ୍ୱନ୍ତମୁଗ୍ରମୃତୟେ ସମସ୍ତୁ ଘ୍ନନ୍ତଂ ବୃତ୍ରାଣି ସଂଜିତଂ ଧନାନାମ୍ ॥୫॥

(୩।୫୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧-୩, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୪-୯, ଗାୟତ୍ରୀ ୧୦-୧୨,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଚର୍ଷଣୀଧୃତଂ ମଘବାନମୁକ୍ତ୍ୟମିନ୍ଦ୍ରଂ ଗିରୋ ବୃହତୀରଭ୍ୟାନୁଷତ ।
 ବାବୃଧାନଂ ପୁରୁହୃତଂ ସୁବୃକ୍ତିଭିରମର୍ତ୍ୟଂ ଜରମାଣଂ ଦିବେଦିବେ ॥୧॥
 ଶତକ୍ରତୁମର୍ଣ୍ଣବଂ ଶାକିନଂ ନରଂ ଗିରୋ ମ ଇନ୍ଦ୍ରମୁପ ଯନ୍ତି ବିଶ୍ୱତଃ ।
 ବାଜସନିଂ ପୂର୍ଭିଦଂ ତୃଷ୍ଣିମପୁରଂ ଧାମସାତମଭିଷାତଂ ସ୍ୱର୍ବିଦମ୍ ॥୨॥
 ଆକରେ ବସୋର୍ଜରିତା ପନସ୍ୟତେନେହସଃ ସ୍ତୁଭ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୁବସ୍ୟତି ।
 ବିବସ୍ୱତଃ ସଦନ ଆ ହି ପିପ୍ରିୟେ ସତ୍ରାସାହମଭିମାତିହନଂ ସୁହି ॥୩॥
 ନୃଶାମୁ ହ୍ୱା ନୃତମଂ ଗୀର୍ଭିରୁକ୍-ଧୈରଭି ପ୍ର ବୀରମର୍ଚତା ସବାଧଃ ।
 ସଂ ସହସେ ପୁରୁମାୟୋ ଜିହ୍ୱୀତେ ନମୋ ଅସ୍ୟ ପ୍ରଦିବ ଏକ ଇଶେ ॥୪॥
 ପୂର୍ବୀରସ୍ୟ ନିଷ୍ପଷିଧୋ ମର୍ତ୍ୟେଷୁ ପୁରୁ ବସୁନି ପୃଥିବୀ ବିଭର୍ତ୍ତି ।
 ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଦ୍ୟାବ ଓଷଧୀରୁତାପୋ ରୟିଂ ରକ୍ଷନ୍ତି ଜୀରୟୋ ବନାନି ॥୫॥
 ତୁତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଣି ଗିର ଇନ୍ଦ୍ର ତୁତ୍ୟଂ ସତ୍ରା ଦଧିରେ ହରିବୋ ଭୁଷସ୍ୱ ।
 ବୋଧ୍ୟାପିରବସୋ ନୃତନସ୍ୟ ସଖେ ବସୋ ଜରିତୃଭ୍ୟୋ ବୟୋ ଧାଃ ॥୬॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ମରୁତ୍ୱ ଇହ ପାହି ସୋମଂ ଯଥା ଶାୟାତେ ଅପିବଃ ସୁତସ୍ୟ ।
 ତବ ପ୍ରଣୀତୀ ତବ ଶୂର ଶର୍ମନ୍ନା ବିବାସନ୍ତି କବୟଃ ସୁୟଜ୍ଞାଃ ॥୭॥

ସ ବାବଶାନ ଇହ ପାହି ସୋମଂ ମରୁଦ୍-ଭିରିନ୍ଦ୍ର ସଖିଭିଃ ସୁତଂ ନଃ ।
 ଜାତଂ ଯଜ୍ଞା ପରି ଦେବା ଅଭୂଷନ୍ନହେ ଭରାୟ ପୁରୁହୂତ ବିଶ୍ଵେ ॥୮॥
 ଅପୁର୍ଣ୍ଣେ ମରୁତ ଆପିରେଷୋଽମନ୍ନନ୍ନିନ୍ଦ୍ରମନ୍ନୁ ଦାତିବାରାଃ ।
 ତେଭିଃ ସାକଂ ପିବତୁ ବୃତ୍ରଖାଦଃ ସୁତଂ ସୋମଂ ଦାଶୁଷଃ ସ୍ଵେ ସଧସ୍ତେ ॥୯॥
 ଇଦଂ ହ୍ୟନ୍ଦୋଜସା ସୁତଂ ରାଧାନାଂ ପତେ । ପିବା ତ୍ଵସ୍ୟ ଗିର୍ବଣଃ ॥୧୦॥
 ଯସ୍ତେ ଅନ୍ନ ସ୍ଵଧାମସସୁତେ ନି ଯଜ୍ଞ ତନ୍ନମ୍ । ସ ତ୍ଵା ମମତୁ ସୋମ୍ୟମ୍ ॥୧୧॥
 ପ୍ର ତେ ଅଶ୍ଵୋତୁ କୁକ୍ଷୋଃଃ ପ୍ରେନ୍ନ ବ୍ରହ୍ମଣା ଶିରଃ । ପ୍ର ବାହୁ ଶୂର ରାଧସେ ॥୧୨॥

(୩।୫୨) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ ୧-୪, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୫, ୭-୮, ଜଗତୀ ୭,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଧାନାବନ୍ତଂ କରମ୍ଭିଶମପୂପବନ୍ତମୁକ୍ଥିନମ୍ । ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାତର୍ଭୂଷସ୍ଵ ନଃ ॥୧॥
 ପୁରୋଳାଶଂ ପତତ୍ୟଂ ଭୂଷସ୍ଵେନ୍ଦ୍ରା ଗୁରସ୍ଵ ଚ । ତୁଭ୍ୟଂ ହବ୍ୟାନି ସିସ୍ରତେ ॥୨॥
 ପୁରୋଳାଶଂ ଚ ନୋ ଘସୋ ଜୋଷୟାସେ ଗିରଶ୍ଚ ନଃ । ବଧୁୟୁରିବ ଯୋଷଣାମ୍ ॥୩॥
 ପୁରୋଳାଶଂ ସନଶ୍ଚୁତ ପ୍ରାତଃସାବେ ଭୂଷସ୍ଵ ନଃ । ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁର୍ହି ତେ ବୃହନ୍ ॥୪॥
 ମାଧ୍ୟଂଦିନସ୍ୟ ସବନସ୍ୟ ଧାନାଃ ପୁରୋଳାଶମିନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣେହ ଚାରୁମ୍ ।
 ପ୍ର ଯତ୍ସୋତା ଜରିତା ତୁର୍ଣ୍ୟର୍ଥୋ ବୃଷାୟମାଶ ଉପ ଗୀର୍ଭିରୀଜେ ॥୫॥
 ତୃତୀୟେ ଧାନାଃ ସବନେ ପୁରୁଷ୍ଠତ ପୁରୋଳାଶମାହୁତଂ ମାମହସ୍ଵ ନଃ ।
 ଋତୁମନ୍ତଂ ବାଜବନ୍ତଂ ତ୍ଵା କବେ ପ୍ରୟସ୍ଵନ୍ତ ଉପ ଶିକ୍ଷେମ ଧୀତିଭିଃ ॥୬॥
 ପୂଷଶ୍ଚୂତେ ତେ ଚକ୍ରମା କରମ୍ଭଂ ହରିବତେ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଵାୟ ଧାନାଃ ।
 ଅପୂପମଜ୍ଞି ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ସୋମଂ ପିବ ବୃତ୍ରହା ଶୂର ବିଦ୍ଵାନ୍ ॥୭॥
 ପ୍ରତି ଧାନା ଭରତ ତୁୟମସ୍ମୈ ପୁରୋଳାଶଂ ବୀରତମାୟ ନୃଣାମ୍ ।
 ଦିବେଦିବେ ସଦୃଶୀରିନ୍ଦ୍ର ତୁଭ୍ୟଂ ବର୍ଧନ୍ତୁ ତ୍ଵା ସୋମପେୟାୟ ଧୃଷ୍ଣୋ ॥୮॥

=====

(୩।୫୩) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୯, ୧୧, ୧୪-୧୫, ୧୭, ୧୯, ୨୧, ୨୩-୨୪,
 ଜଗତୀ ୧୦, ୧୨, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧୨, ୨୦, ୨୨, ଗାୟତ୍ରୀ ୧୩, ବୃହତୀ ୧୮,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାପର୍ବତୌ ୧, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୨-୧୪, ୨୧-୨୪, ବାକ୍ ସପର୍ବରି ୧୫-୧୭, ରଥାଙ୍ଗାନି ୧୭-୨୦

=====

ଇନ୍ଦ୍ରାପର୍ବତା ବୃହତା ରଥେନ ବାମୀରିଷ ଆ ବହତଂ ସୁବୀରାଃ ।
 ବୀତଂ ହବ୍ୟାନ୍ୟଧ୍ୱରେଷୁ ଦେବା ବର୍ଧେଥାଂ ଗୀର୍ଭିରିଲୟା ମଦନ୍ତା ॥୧॥
 ତିଷ୍ଠା ସୁ କଂ ମଘବନ୍ତା ପରା ଗାଃ ସୋମସ୍ୟ ନୁ ତ୍ୱା ସୁଷୁତସ୍ୟ ଯୁଷି ।
 ପିତୁର୍ନ ପୁତ୍ରଃ ସିତମା ରତେ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟୟା ଗିରା ଶତୀବଃ ॥୨॥
 ଶଂସାବାଧୁର୍ଯ୍ୟୋ ପ୍ରତି ମେ ଗୃଣୀହୀନ୍ନାୟ ବାହଃ କୃଣବାବ ଭୁଷ୍ମନ୍ ।
 ଏଦଂ ବର୍ହିର୍ଯଜମାନସ୍ୟ ସୀଦାଥା ତ ଭୁଦୁକ୍ଥମିନ୍ଦ୍ରାୟ ଶସ୍ତ୍ରମ୍ ॥୩॥
 ଜାୟେଦସ୍ତଂ ମଘବନ୍ତସ୍ତେନ୍ଦୁ ଯୋନିସ୍ତଦିତ୍ତା ଯୁକ୍ତା ହରୟୋ ବହନ୍ତୁ ।
 ଯଦା କଦା ତ ସୁନବାମ ସୋମମଗ୍ନିଷ୍ଠା ଦୂତୋ ଧନ୍ୱାତ୍ୟଞ୍ଜ ॥୪॥
 ପରା ଯାହି ମଘବନ୍ତା ତ ଯାହୀନ୍ତ ଭ୍ରାତରୁଭୟତ୍ରା ତେ ଅର୍ଥମ୍ ।
 ଯତ୍ରା ରଥସ୍ୟ ବୃହତୋ ନିଧାନଂ ବିମୋଚନଂ ବାଜିନୋ ରାସଭସ୍ୟ ॥୫॥
 ଅପାଃ ସୋମମସ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ପ୍ର ଯାହି କଲ୍ୟାଣୀର୍ଜାୟା ସୁରଣଂ ଗୃହେ ତେ ।
 ଯତ୍ରା ରଥସ୍ୟ ବୃହତୋ ନିଧାନଂ ବିମୋଚନଂ ବାଜିନୋ ଦକ୍ଷିଣାବତ୍ ॥୬॥
 ଇମେ ଭୋଜା ଅଙ୍ଗିରସୋ ବିରୂପା ଦିବସ୍ତୁତ୍ରାସୋ ଅସୁରସ୍ୟ ବୀରାଃ ।
 ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରାୟ ଦଦତୋ ମଘାନି ସହସ୍ରସାବେ ପ୍ର ତିରନ୍ତ ଆୟୁଃ ॥୭॥
 ରୂପଂରୂପଂ ମଘବା ବୋଭବୀତି ମାୟାଃ କୃଣ୍ୱାନସ୍ତନ୍ନଂ ପରି ସ୍ୱାମ୍ ।
 ତ୍ରିର୍ଯଜିବଃ ପରି ମୁହୂର୍ତମାଗାସ୍ତ୍ୱୈର୍ମନ୍ତ୍ରେରନ୍ତୁତୁପା ଋତାବା ॥୮॥
 ମହାଂ ଋଷିର୍ଦେବଜା ଦେବଜୁତୋଽସ୍ତୁଭ୍ରାସ୍ତ୍ରିନ୍ନୁମର୍ଣ୍ଣବଂ ନୃତକ୍ଷାଃ ।
 ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋ ଯଦବହସ୍ତୁଦାସମପ୍ରିୟାୟତ କୁଶିକେଭିରିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୯॥
 ହଂସା ଇବ କୃଣ୍ୱଥ ଶ୍ଳୋକମଦ୍ରିଭିର୍ମଦନ୍ତୋ ଗୀର୍ଭିରଧ୍ୱରେ ସୁତେ ସତା ।
 ଦେବେଭିର୍ବିପ୍ରା ଋଷୟୋ ନୃତକ୍ଷସୋ ବି ପିବଧ୍ୱଂ କୁଶିକାଃ ସୋମ୍ୟଂ ମଧୁ ॥୧୦॥

ଉପ ପ୍ରେତ କୁଶିକାଶ୍ୱେତୟୁମଶ୍ୱଂ ରାୟେ ପ୍ର ମୁଞ୍ଚିତା ସୁଦାସଃ ।
 ରାଜା ବୃତ୍ରଂ ଜଘନତ୍-ପ୍ରାଗପାଗୁଦଗଥା ଯଜାତେ ବର ଆ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ॥୧୧॥
 ଯ ଇମେ ରୋଦସୀ ଉଭେ ଅହମିନ୍ଦ୍ରମତୁଷ୍ଟବମ୍ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରସ୍ୟ ରକ୍ଷତି ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ଭାରତଂ ଜନମ୍ ॥୧୨॥
 ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରା ଅରାସତ ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରାୟ ବଜ୍ରିଣେ । କରଦିନ୍ନଃ ସୁରାଧସଃ ॥୧୩॥
 କିଂ ତେ କୃଣ୍ୱନ୍ତି କୀକଟେଷୁ ଗାବୋ ନାଶିରଂ ଦୁହ୍ରେ ନ ତପନ୍ତି ଘର୍ମମ୍ ।
 ଆ ନୋ ଭର ପ୍ରମଗନ୍ଧସ୍ୟ ବେଦୋ ନୈଚାଶାଶଂ ମଘବନ୍ତନ୍ୟା ନଃ ॥୧୪॥
 ସସର୍ପରୀରମତିଂ ବାଧମାନା ବୃହନ୍ନିମାୟ ଜମଦଗ୍ନିଦତ୍ତା ।
 ଆ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଦୁହିତା ତତାନ ଶ୍ରବୋ ଦେବେଷ୍ଟମୃତମଜୁର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୧୫॥
 ସସର୍ପରୀରଭରତୁୟମେଭ୍ୟୋଽପି ଶ୍ରବଃ ପାଞ୍ଚିଜନ୍ୟାସୁ କୃଷ୍ଣିଷୁ ।
 ସା ପକ୍ଷ୍ୟା ନବ୍ୟମାୟୁର୍ଦଧାନା ଯ୍ୟଂ ମେ ପଲସ୍ତିଜମଦଗ୍ନୟୋ ଦଦୁଃ ॥୧୬॥
 ପ୍ରିରୌ ଗାବୌ ଭବତାଂ ବୀଳୁରକ୍ଷୋ ମେଷା ବି ବର୍ହି ମା ଯୁଗଂ ବି ଶାରି ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପାତଲ୍ୟେ ଦଦତାଂ ଶରୀତୋରରିଷ୍ଟନେମେ ଅଭି ନଃ ସଚସ୍ତ୍ର ॥୧୭॥
 ବଲଂ ଧେହି ତନୁଷୁ ନୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରାନଲୁସ୍ତୁ ନଃ ।
 ବଲଂ ତୋକାୟ ତନୟାୟ ଜୀବସେ ତ୍ୱଂ ହି ବଲଦା ଅସି ॥୧୮॥
 ଅଭି ବ୍ୟୟସ୍ତୁ ଖଦିରସ୍ୟ ସାରମୋଜୋ ଧେହି ସ୍ୱନ୍ଦନେ ଶିଂଶପାୟାମ୍ ।
 ଅକ୍ଷ ବୀଳୋ ବୀଳିତ ବୀଳୟସ୍ତୁ ମା ଯାମାଦସ୍ତ୍ନାଦବ ଜୀହିପୋ ନଃ ॥୧୯॥
 ଅୟମସ୍ତ୍ନାନୁନସ୍ତତିର୍ମା ଚ ହା ମା ଚ ରୀରିଷତ୍ । ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟା ଗୃହେଭ୍ୟ ଆବସା ଆ ବିମୋଚନାତ୍ ॥୨୦॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋତିଭିର୍ବହୁଲାଭିର୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ଯାକ୍ଷେଷାଭିର୍ମଘବଞ୍ଚୁର ଜିନ୍ଦୁ ।
 ଯୋ ନୋ ଦୈଷ୍ଟ୍ୟଧରଃ ସସ୍ତ୍ରଦୀଷ୍ଟ ଯମୁ ଦ୍ୱିଷ୍ଟସ୍ତମୁ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତୁ ॥୨୧॥
 ପରଶୁଂ ଚିଦ୍ୱି ତପତି ଶିମ୍ବଲଂ ଚିଦ୍ୱି ବୃଷ୍ଣତି । ଉଖା ଚିଦିନ୍ଦ୍ର ଯେଷନ୍ତୀ ପ୍ରୟସ୍ତା ଫେନମସ୍ୟତି ॥୨୨॥
 ନ ସାୟକସ୍ୟ ଚିକିତେ ଜନାସୋ ଲୋଧଂ ନୟନ୍ତି ପଶୁ ମନ୍ୟମାନାଃ ।
 ନାବାଜିନଂ ବାଜିନା ହାସୟନ୍ତି ନ ଗର୍ଦଭଂ ପୁରୋ ଅଶ୍ୱାନୁୟନ୍ତି ॥୨୩॥
 ଇମ ଇନ୍ଦ୍ର ଭରତସ୍ୟ ପୁତ୍ରା ଅପପିତ୍ୱଂ ଚିକିତୁର୍ନ ପ୍ରପିତୁମ୍ ।
 ହିନ୍ଦୁକ୍ତ୍ୟଶ୍ୱମରଣଂ ନ ନିତ୍ୟଂ ଜ୍ୟାବାଜଂ ପରି ଶୟନ୍ତ୍ୟାଜୌ ॥୨୪॥

=====

(୩।୫୪) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତିଃ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ, ପ୍ରଜାପତିଃ ବାତ୍ୟଃ ଙ୍ମା,
ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ

=====

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,

ଇମଂ ମହେ ବିଦଧ୍ୟାୟ ଶୂଷଂ ଶଶ୍ୱତ୍-କୃତ୍ୱ ଇତ୍ୟାୟ ପ୍ର ଜତୁଃ ।
ଶୃଣୋତୁ ନୋ ଦମ୍ୟେତିରନୀକୈଃ ଶୃଣୋତୁଗ୍ନିର୍ଦିବ୍ୟେରଜସ୍ରଃ ॥୧॥
ମହି ମହେ ଦିବେ ଅର୍ଚା ପୃଥିବ୍ୟେ କାମୋ ମ ଇଚ୍ଛନ୍ତିରତି ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ୟଂୟୋର୍ହ ସ୍ତୋମେ ବିଦଧେଷୁ ଦେବାଃ ସପର୍ଯ୍ଯବୋ ମାଦୟନ୍ତେ ସଚାୟୋଃ ॥୨॥
ୟୁବୋରୂତଂ ରୋଦସୀ ସତ୍ୟମସ୍ତୁ ମହେ ସୁ ଶଃ ସୁବିତାୟ ପ୍ର ଭୂତମ୍ ।
ଇଦଂ ଦିବେ ନମୋ ଅଗ୍ନେ ପୃଥିବ୍ୟେ ସପର୍ଯ୍ଯମି ପ୍ରୟସା ଯାମି ରତୁମ୍ ॥୩॥
ଭତୋ ହି ବାଂ ପୂର୍ବ୍ୟା ଆବିବିଦ୍ର ଋତାବରୀ ରୋଦସୀ ସତ୍ୟବାଚଃ ।
ନରଶ୍ଚିଦ୍ବାଂ ସମିଧେ ଶୂରସାତୌ ବବନ୍ଧିରେ ପୃଥିବି ବେବିଦାନାଃ ॥୪॥
କୋ ଅଜ୍ଞା ବେଦ କ ଇହ ପ୍ର ବୋଚଢେବ୍ବା ଅଜ୍ଞା ପଥ୍ୟା କା ସମେତି ।
ଦଦୃଶୁ ଏଷାମବମା ସଦାଂସି ପରେଷୁ ଯା ଗୁହ୍ୟେଷୁ ବ୍ରତେଷୁ ॥୫॥
କବିର୍ନୃତସ୍ତା ଅଭି ଶୀମତସ୍ତୁ ଋତସ୍ୟ ଯୋନା ବିଘ୍ନତେ ମଦନ୍ତୀ ।
ନାନା ତକ୍ରାତେ ସଦନଂ ଯଥା ବେଃ ସମାନେନ କ୍ରତୁନା ସଂବିଦାନେ ॥୬॥
ସମାନ୍ୟା ବିଘ୍ନତେ ଦୁରେଅନ୍ତେ ଧ୍ରୁବେ ପଦେ ତସ୍ମତୁର୍ଜାଗରୁକେ ।
ଭତ ସ୍ୱସାରା ଯୁବତୀ ଭବନ୍ତୀ ଆଦୁ ବ୍ରୁବାତେ ମିଥୁନାନି ନାମ ॥୭॥
ବିଶ୍ୱେଦେତେ ଜନିମା ସଂ ବିବିକ୍ତୋ ମହୋ ଦେବାନ୍ନିଭ୍ରତୀ ନ ବ୍ୟଥେତେ ।
ଏଜଦ୍ ଧ୍ରୁବଂ ପତ୍ୟତେ ବିଶ୍ୱମେକଂ ଚରତ୍-ପତନ୍ତି ବିଷୁଣଂ ବି ଜାତମ୍ ॥୮॥
ସନା ପୁରାଣମଧ୍ୟୋମ୍ୟାରାନ୍ନହଃ ପିତୁର୍ଜନିତୁର୍ଜାମି ତନ୍ନଃ ।
ଦେବାସୋ ଯତ୍ର ପନିତାର ଏବୈରୁରୌ ପଥି ବ୍ୟତେ ତସ୍ମରନ୍ତଃ ॥୯॥
ଇମଂ ସ୍ତୋମଂ ରୋଦସୀ ପ୍ର ବ୍ରବୀମ୍ୟଦୁଦରାଃ ଶୃଣବନ୍ନଗ୍ନିଜିହ୍ୱାଃ ।
ମିତ୍ରଃ ସମ୍ରାଜୋ ବରୁଣୋ ଯୁବାନ ଆଦିତ୍ୟାସଃ କବୟଃ ପପ୍ରଥାନାଃ ॥୧୦॥
ହିରଣ୍ୟପାଣିଃ ସବିତା ସୁଜିହ୍ୱସ୍ତ୍ରିରା ଦିବୋ ବିଦଧେ ପତ୍ୟମାନଃ ।
ଦେବେଷୁ ତ ସବିତଃ ଶ୍ଳୋକମଶ୍ରେରାଦସ୍ମଭ୍ୟମା ସୁବ ସର୍ବତାତିମ୍ ॥୧୧॥

ସୁକୃସ୍ତୁପାଣିଃ ସ୍ବର୍ଗା ଋତାବା ଦେବସ୍ତୁଷ୍ଟାବସେ ତାନି ନୋ ଧାତ୍ ।
 ପୁଷ୍ପଶୁକ୍ତ ଋତବୋ ମାଦୟଧୁମୂର୍ଧ୍ନଗ୍ରାବାଣୋ ଅଧୁରମତଷ୍ଠ ॥୧୭॥
 ବିଦ୍ୟାଦ୍ରଥା ମରୁତ ଋଷ୍ଟିମନ୍ତୋ ଦିବୋ ମର୍ଯ୍ୟା ଋତଜାତା ଅୟାସଃ ।
 ସରସ୍ବତୀ ଶୃଣବନ୍ୟଜ୍ଞିୟାସୋ ଧାତା ରୟିଂ ସହବୀରଂ ତୁରାସଃ ॥୧୮॥
 ବିଷ୍ଣୁଂ ସ୍ତ୍ରୋମାସଃ ପୁରୁଦସ୍ଥମର୍କା ଭଗସ୍ୟେବ କାରିଣୋ ଯୁମନି ଗୁନ୍ ।
 ଭରୁକ୍ରମଃ କକୁହୋ ଯୁସ୍ୟ ପୂର୍ବୀର୍ନ ମର୍ଧନ୍ତି ଯୁବତୟୋ ଜନିତ୍ରୀଃ ॥୧୯॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱେର୍ବୀର୍ଯ୍ୟେଃ ପତ୍ୟମାନ ଭତେ ଆ ପତ୍ରୌ ରୋଦସୀ ମହିତ୍ବା ।
 ପୁରଂଦରୋ ବୃତ୍ରହା ଧୃଷ୍ଣୁଷେଶଃ ସଂଶୃଭ୍ୟା ନ ଆ ଭରା ଭୂରି ପଶୁଃ ॥୨୦॥
 ନାସତ୍ୟା ମେ ପିତରା ବନ୍ଧୁପୃଚ୍ଛା ସଜାତ୍ୟମଶ୍ୱିନୋଶ୍ଚାରୁ ନାମ ।
 ଯୁବଂ ହି ସ୍ତ୍ରୋ ରୟିଦୌ ନୋ ରୟୀଣାଂ ଦାତ୍ରଂ ରକ୍ଷେଥେ ଅକବୈରଦବ୍-ଧା ॥୨୧॥
 ମହଉଦୃଃ କବୟଶ୍ଚାରୁ ନାମ ଯୁଜ ଦେବା ଭବଥ ବିଶ୍ୱ ଇନ୍ଦ୍ରେ ।
 ସଖ ଋତୁଭିଃ ପୁରୁହୂତ ପ୍ରିୟେଭିରିମାଂ ଧିୟଂ ସାତୟେ ତକ୍ଷତା ନଃ ॥୨୨॥
 ଅର୍ଯ୍ୟମା ଶୋ ଅଦିତିର୍ଯଜ୍ଞିୟାସୋଽଦବ୍-ଧାନି ବରୁଣସ୍ୟ ବ୍ରତାନି ।
 ଯୁୟୋତ ନୋ ଅନପତ୍ୟାନି ଗନ୍ତୋଃ ପ୍ରଜାବାନ୍ନଃ ପଶୁମାଁ ଅସ୍ତୁ ଗାତୁଃ ॥୨୩॥
 ଦେବାନାଂ ଦୂତଃ ପୁରୁଧ ପ୍ରସୂତୋଽନାଗାନ୍ନୋ ବୋତତୁ ସର୍ବତାତା ।
 ଶୃଣୋତୁ ନଃ ପୃଥିବୀ ଦୈତ୍ୟରୁତାପଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନକ୍ଷତ୍ରେରୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ॥୨୪॥
 ଶୃଣୁନ୍ତୁ ନୋ ବୃଷଣଃ ପର୍ବତାସୋ ଧ୍ରୁବକ୍ଷେମାସ ଇଳୟା ମଦନ୍ତଃ ।
 ଆଦିତ୍ୟେର୍ନୋ ଅଦିତିଃ ଶୃଣୋତୁ ଯଜ୍ଞନ୍ତୁ ନୋ ମରୁତଃ ଶର୍ମ ଭଦ୍ରମ୍ ॥୨୫॥
 ସଦା ସୁଗଃ ପିତୁମାଁ ଅସ୍ତୁ ପଚ୍ଛା ମଧ୍ନା ଦେବା ଓଷଧୀଃ ସଂ ପିପୃକ୍ଷ ।
 ଭଗୋ ମେ ଅଗ୍ନେ ସଖ୍ୟେ ନ ମୃଧ୍ୟା ଭଦ୍ରାୟୋ ଅଶ୍ୟାଂ ସଦନଂ ପୁରୁକ୍ଷୋଃ ॥୨୬॥
 ସ୍ବଦସ୍ତୁ ହବ୍ୟା ସମିଷୋ ଦିଦୀହ୍ୟସ୍ନତ୍ର୍ୟକ୍ଷଂ ମିମୀହି ଶ୍ରବାଂସି ।
 ବିଶ୍ୱାଁ ଅଗ୍ନେ ପୃସ୍ତୁ ତାଞ୍ଜେଷି ଶତ୍ରୁନହା ବିଶ୍ୱା ସୁମନା ଦୀଦିହୀ ନଃ ॥୨୭॥

=====

(୩।୫୫) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତିଃ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ, ପ୍ରଜାପତିଃ ବାତ୍ୟଃ ଙ୍ମା,
ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ

=====

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଉଷସଃ ପୂର୍ବା ଅଧ ଯଦ୍ୟୁଷ୍ମର୍ମହଦ୍ୱି ଜଞ୍ଜେ ଅକ୍ଷରଂ ପଦେ ଗୋଃ ।
ବ୍ରତା ଦେବାନାମୁପ ନୁ ପ୍ରଭୁଷନ୍ନହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୧॥
ମୋ ଷୁ ଶୋ ଅତ୍ର ଭୁବୁରନ୍ତ ଦେବା ମା ପୂର୍ବେ ଅଗ୍ନେ ପିତରଃ ପଦଞ୍ଜାଃ ।
ପୁରାଣୋଃ ସଦ୍ଭନୋଃ କେତୁରନ୍ତର୍ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୨॥
ବି ମେ ପୁରୁତ୍ରା ପତୟନ୍ତି କାମାଃ ଶମ୍ୟନ୍ତା ଦୀଦ୍ୟେ ପୂର୍ବ୍ୟାଣି ।
ସମିଜ୍ଞେ ଅଗ୍ନାବୃତମିଦ୍ୱଦେମ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୩॥
ସମାନୋ ରାଜା ବିଭୃତଃ ପୁରୁତ୍ରା ଶୟେ ଶୟାସୁ ପ୍ରୟୁତୋ ବନାନୁ ।
ଅନ୍ୟା ବସ୍ତ୍ରଂ ଭରତି କ୍ଷେତି ମାତା ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୪॥
ଆକ୍ଷିତ୍-ପୂର୍ବାସ୍ତପରା ଅନୁରୁସ୍ତଦ୍ୟୋ ଜାତାସୁ ତରୁଣୀଷ୍ଟନ୍ତଃ ।
ଅନ୍ତର୍ବତୀଃ ସୁବତେ ଅପ୍ରବୀତା ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୫॥
ଶୟୁଃ ପରସ୍ତାଦଧ ନୁ ଦ୍ୱିମାତାବନ୍ନନଶ୍ଚରତି ବସ୍ତ୍ର ଏକଃ ।
ମିତ୍ରସ୍ୟ ତା ବରୁଣସ୍ୟ ବ୍ରତାନି ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୬॥
ଦ୍ୱିମାତା ହୋତା ବିଦଧେଷୁ ସମ୍ରାଜନ୍ନଗ୍ରଂ ଚରତି କ୍ଷେତି ବୁଧଃ ।
ପ୍ର ରଣ୍ୟାନି ରଣ୍ୟବାତୋ ଭରନ୍ତେ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୭॥
ଶୂରସ୍ୟେବ ଯୁଧ୍ୟତୋ ଅନ୍ତମସ୍ୟ ପ୍ରତୀଚୀନଂ ଦଦୃଶେ ବିଶ୍ୱମାୟତ୍ ।
ଅନ୍ତର୍ମତିଶ୍ଚରତି ନିଷ୍ପତ୍ୟଂ ଗୋ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୮॥
ନି ବେବେତି ପଲିତୋ ଦୂତ ଆସ୍ତନ୍ତର୍ମହାଶ୍ଚରତି ରୋଚନେନ ।
ବପୁଂଷି ବିଭ୍ରଦଭି ନୋ ବି ଚକ୍ଷେ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୯॥
ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୋପାଃ ପରମଂ ପାତି ପାଥଃ ପ୍ରିୟା ଧାମାନ୍ୟମୃତା ଦଧାନଃ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ବେଦ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୧୦॥
ନାନା ଚକ୍ରାତେ ଯମ୍ୟା ବପୁଂଷି ତୟୋରନ୍ୟଦ୍ରୋଚତେ କୃଷ୍ଣମନ୍ୟତ୍ ।
ଶ୍ୟାବୀ ଚ ଯଦରୁଷୀ ଚ ସ୍ୱସାରୌ ମହଢେବାନାମସୁରତ୍ୱମେକମ୍ ॥୧୧॥

ମାତା ଚ ଯନ୍ତ୍ର ଦୁହିତା ଚ ଧେନୁ ସବର୍ଦ୍ଧଘେ ଧାପୟେତେ ସମୀଚୀ ।
 ଋତସ୍ୟ ତେ ସଦସୀଳେ ଅନ୍ତ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୧୭॥
 ଅନ୍ୟସ୍ୟା ବସ୍ରଂ ରିହତୀ ମିମାୟ କୟା ଭୁବା ନି ଦଧେ ଧେନୁରୂଧଃ ।
 ଋତସ୍ୟ ସା ପୟସାପିନ୍ଦୁତେଳା ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୧୮॥
 ପଦ୍ୟା ବସ୍ତେ ପୁରୁରୂପା ବପୁଂଷ୍ୟର୍ଥା ତସ୍ମୈ ତ୍ର୍ୟବିଂ ରେରିହାଣା ।
 ଋତସ୍ୟ ସଦ୍ଧୁ ବି ଚରାମି ବିଦ୍ବାନ୍ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୧୯॥
 ପଦେ ଇବ ନିହିତେ ଦସ୍ତେ ଅନ୍ତସ୍ତୟୋରନ୍ୟଦ୍-ଗୁହ୍ୟମାବିରନ୍ୟତ୍ ।
 ସପ୍ରୀଚୀନା ପଥ୍ୟା ସା ବିଷୁଚୀ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୦॥
 ଆ ଧେନବୋ ଧୁନୟନ୍ତାମଶିଶ୍ମାଃ ସବର୍ଦ୍ଧଘାଃ ଶଶୟା ଅପ୍ରଦୁଷ୍ମାଃ ।
 ନବ୍ୟାନବ୍ୟା ଯୁବତୟୋ ଭବନ୍ତୀ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୧॥
 ଯଦନ୍ୟାସୁ ବୃଷଭୋ ରୋରବୀତି ସୋ ଅନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନୂଥେ ନି ଦଧାତି ରେତଃ ।
 ସ ହି କ୍ଷପାବାହୁସ ଭଗଃ ସ ରାଜା ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୨॥
 ବୀରସ୍ୟ ନୁ ସ୍ବଶ୍ମ୍ୟଂ ଜନାସଃ ପ୍ର ନୁ ବୋଚାମ ବିଦୁରସ୍ୟ ଦେବାଃ ।
 ଷୋଳ୍ହା ଯୁକ୍ତାଃ ପଞ୍ଚିପଞ୍ଚା ବହୁନ୍ତି ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୩॥
 ଦେବସ୍ତୁଷ୍ଟା ସବିତା ବିଶ୍ବରୂପଃ ପୁଘୋଷ ପ୍ରଜାଃ ପୁରୁଧା ଜଜାନ ।
 ଇମା ଚ ବିଶ୍ବା ଭୁବନାନ୍ୟସ୍ୟ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୪॥
 ମହୀ ସମୈରଜମ୍ବା ସମୀଚୀ ଉଭେ ତେ ଅସ୍ୟ ବସୁନା ନୃଷ୍ଠେ ।
 ଶୃଣ୍ଢେ ବୀରୋ ବିନ୍ଦମାନୋ ବସୁନି ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୫॥
 ଇମାଂ ଚ ନଃ ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ବଧାୟା ଉପ କ୍ଷେତି ହିତମିତ୍ରୋ ନ ରାଜା ।
 ପୁରଃସଦଃ ଶର୍ମସଦୋ ନ ବୀରା ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୬॥
 ନିଷ୍ପିପୁରୀସ୍ତ ଓଷଧୀରୁତାପୋ ରୟିଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀ ବିଭର୍ତ୍ତି ।
 ସଖାୟସ୍ତେ ବାମଭାଜଃ ସ୍ୟାମ ମହଘେବାନାମସୁରତ୍ବମେକମ୍ ॥୨୭॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ ।
(ତତ୍ତ୍ୱର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୨୫)

(୩।୫୭) ଋଷିଃ - ପ୍ରଜାପତିଃ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ, ପ୍ରଜାପତିଃ ବାଚ୍ୟଃ ଙ୍ଗା,
ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ନ ତା ମିନନ୍ତି ମାୟିନୋ ନ ଧୀରା ବ୍ରତା ଦେବାନାଂ ପ୍ରଥମା ଧ୍ରୁବାଣି ।
ନ ରୋଦସୀ ଅଦ୍ରୁହା ବେଦ୍ୟାଭିର୍ନ ପର୍ବତା ନିନମେ ତସ୍ମିବାଂସଃ ॥୧॥
ଷଡ୍ଭାରାଁ ଏକୋ ଅଚରନ୍ତିଭର୍ତୃତଂ ବର୍ଷଷ୍ଟମୁପ ଗାବ ଆଗୁଃ ।
ତିସ୍ରୋ ମହୀରୁପରାସ୍ତସ୍ମୁରତ୍ୟା ଗୁହା ଦ୍ୱେ ନିହିତେ ଦର୍ଶ୍ୟକା ॥୨॥
ତ୍ରିପାଜସ୍ୟୋ ବୃଷଭୋ ବିଶ୍ୱରୂପ ଉତ ତ୍ର୍ୟଧା ପୁରୁଧ ପ୍ରଜାବାନ୍ ।
ତ୍ର୍ୟନୀକଃ ପତ୍ୟତେ ମାହିନାବାହୁସ ରେତୋଧା ବୃଷଭଃ ଶଶ୍ୱତୀନାମ୍ ॥୩॥
ଅଭୀକ ଆସାଂ ପଦବୀରବୋଧ୍ୟାଦିତ୍ୟାନାମହ୍ନେ ତାରୁ ନାମ ।
ଆପଶ୍ଚିଦସ୍ମା ଅରମନ୍ତ ଦେବୀଃ ପୃଥଗ୍ନଜନ୍ତୁଃ ପରି ଷୀମବୃଞ୍ଚନ୍ ॥୪॥
ତ୍ରୀ ଷଧସ୍ମା ସିନ୍ଧବସ୍ତ୍ରିଃ କବୀନାମୁତ ତ୍ରିମାତା ବିଦଧେଷୁ ସମ୍ରାଟ୍ ।
ଋତାବରୀର୍ଯ୍ୟୋଷଣାସ୍ତ୍ରସ୍ରୋ ଅପ୍ୟାସ୍ତ୍ରିରା ଦିବୋ ବିଦଧେ ପତ୍ୟମାନାଃ ॥୫॥
ତ୍ରିରା ଦିବଃ ସବିତର୍ବାୟାଣି ଦିବେଦିବ ଆ ସୁବ ତ୍ରିର୍ନୋ ଅହଃ ।
ତ୍ରିଧାତୁ ରାୟା ଆ ସୁବା ବସୁନି ଭଗ ତ୍ରାତର୍ଯ୍ୟଷଣେ ସାତୟେ ଧାଃ ॥୬॥
ତ୍ରିରା ଦିବଃ ସବିତା ସୋଷବୀତି ରାଜାନା ମିତ୍ରାବରୁଣା ସୁପାଣୀ ।
ଆପଶ୍ଚିଦସ୍ୟ ରୋଦସୀ ତିଦୁର୍ବୀ ରତ୍ନଂ ଭିକ୍ଷନ୍ତ ସବିଦୁଃ ସବାୟା ॥୭॥
ତ୍ରିରୁଞ୍ଜମା ଦୃଶଣା ରୋଚନାନି ତ୍ରୟୋ ରାଜନ୍ତ୍ୟସୁରସ୍ୟ ବୀରାଃ ।
ଋତାବାନ ଇଷିରା ଦୂଳଭାସସ୍ତ୍ରିରା ଦିବୋ ବିଦଧେ ସନ୍ତ୍ର ଦେବାଃ ॥୮॥

=====

(୩।୫୭) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,   ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ

=====

ପ୍ର ମେ ବିବିକ୍ତା ଅବିଦନ୍ତନୀଷାଂ ଧେନୁଂ ଚରନ୍ତୀଂ ପ୍ରୟୁତାମଗୋପାମ୍ ।
ସଦ୍ୟଶ୍ଚିଦ୍ୟା ଦୁଦୁହେ ଭୂରି ଧାସେରିନ୍ଦ୍ରସ୍ତଦଗ୍ନିଃ ପନିତାରୋ ଅସ୍ୟାଃ ॥୧॥
ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁ ପୂଷା ବୃଷଣା ସୁହସ୍ତା ଦିବୋ ନ ପ୍ରୀତାଃ ଶଶୟଂ ଦୁଦୁହେ ।
ବିଶ୍ୱେ ଯଦସ୍ୟାଂ ରଣୟନ୍ତୁ ଦେବାଃ ପ୍ର ବୋଃତ୍ର ବସବଃ ସୁମ୍ନମଶ୍ୟାମ୍ ॥୨॥
ୟା ଜାମୟୋ ବୃଷ୍ଟ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ଶକ୍ତିଂ ନମସ୍ୟନ୍ତୀର୍ଜାନତେ ଗର୍ଭମସ୍ମିନ୍ ।
ଅଚ୍ଛା ପୁତ୍ରଂ ଧେନବୋ ବାବଶାନା ମହଶ୍ଚରନ୍ତି ବିଭ୍ରତଂ ବପୁଂଷି ॥୩॥
ଅଚ୍ଛା ବିବକ୍ତି ରୋଦସୀ ସୁମେକେ ଗ୍ରାବ୍-ଶୋ ଯୁଜାନୋ ଅଧ୍ୱରେ ମନୀଷା ।
ଇମା ଉ ତେ ମନବେ ଭୂରିବାରା ଉର୍ଧ୍ୱା ଭବନ୍ତି ଦର୍ଶତା ଯୁଜତ୍ରାଃ ॥୪॥
ୟା ତେ ଜିହ୍ୱା ମଧୁମତୀ ସୁମେଧା ଅଗ୍ନେ ଦେବେଷୁତ୍ୟତ ଭରୁଚୀ ।
ତୟେହ ବିଶ୍ୱା ଅବସେ ଯୁଜତ୍ରାନା ସାଦୟ ପାୟୟା ଚା ମଧୁନି ॥୫॥
ୟା ତେ ଅଗ୍ନେ ପର୍ବତସ୍ୟେବ ଧାରାସଶ୍ଚକ୍ରୀ ପୀପୟନ୍ତେବ ଚିତ୍ରା ।
ତାମସ୍ତଭ୍ୟଂ ପ୍ରମତିଂ ଜାତବେଦୋ ବସୋ ରାସ୍ତୁ ସୁମତିଂ ବିଶ୍ୱଜନ୍ୟାମ୍ ॥୬॥

=====

(୩।୫୮) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,   ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,   ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ

=====

ଧେନୁଃ ପ୍ରତ୍ନସ୍ୟ କାମ୍ୟଂ ଦୁହାନାନ୍ତଃ ପୁତ୍ରଶ୍ଚରତି ଦକ୍ଷିଣାୟାଃ ।
ଆ ଦ୍ୟୋତନିଂ ବହତି ଶୁଭ୍ରୟାମୋଷସଃ ସ୍ତ୍ରୋମୋ ଅଶ୍ୱିନାବଜୀରଃ ॥୧॥
ସୁୟୁଗ୍ମହୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ବାମୃତେନୋର୍ଧ୍ୱା ଭବନ୍ତି ପିତରେବ ମେଧାଃ ।
ଜରେଥାମସ୍ତଦ୍ଧି ପଶେର୍ମନୀଷାଂ ଯୁବୋରବଶ୍ଚକୃମା ଯାତମର୍ବାକ୍ ॥୨॥
ସୁୟୁଗ୍ମଭିରଶ୍ୱୈଃ ସୁବୃତା ରଥେନ ଦସ୍ରାବିମଂ ଶୃଣୁତଂ ଶ୍ଳୋକମଦ୍ରେଃ ।
କିମଙ୍ଗ ବାଂ ପ୍ରତ୍ୟବର୍ତ୍ତଂ ଗମିଷ୍ଠାଦୁର୍ବପ୍ରାସୋ ଅଶ୍ୱିନା ପୁରାଜାଃ ॥୩॥

ଆ ମନ୍ୟୋଥାମା ଗତଂ କଳିଦେବୈର୍ବିଶ୍ୱେ ଜନାସୋ ଅଶ୍ୱିନା ହବନ୍ତେ ।
 ଇମା ହି ବାଂ ଗୋରୁଜୀକା ମଧୁନି ପ୍ର ମିତ୍ରାସୋ ନ ଦଦୁରୁସ୍ରୋ ଅଗ୍ରେ ॥୪॥
 ତିରଃ ପୁରୁ ଚିଦଶ୍ୱିନା ରଜାଂସ୍ୟାଞ୍ଜୁଷୋ ବାଂ ମଘବାନା ଜନେଷୁ ।
 ଏହ ଯ୍ଯାତଂ ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନ୍ନୈର୍ଦସ୍ରାବିମେ ବାଂ ନିଧୟୋ ମଧୁନାମ୍ ॥୫॥
 ପୁରାଣମୋକଃ ସଖ୍ୟଂ ଶିବଂ ବାଂ ଯୁବୋର୍ନରା ଦ୍ରବିଣଂ ଜହ୍ନାବ୍ୟାମ୍ ।
 ପୁନଃ କୃଶ୍ଣାନାଃ ସଖ୍ୟା ଶିବାନି ମଧ୍ଯା ମଦେମ ସହ ନୁ ସମାନାଃ ॥୬॥
 ଅଶ୍ୱିନା ବାୟୁନା ଯୁବଂ ସୁଦକ୍ଷା ନିୟୁଦ୍-ଭିଷ୍ତ ସଜୋଷସା ଯୁବାନା ।
 ନାସତ୍ୟା ତିରୋଅହ୍ନଂ ଭୂଷାଣା ସୋମଂ ପିବତମସ୍ତ୍ରିଧା ସୁଦାନୁ ॥୭॥
 ଅଶ୍ୱିନା ପରି ବାମିଷଃ ପୁରୁଚୀରୀୟୁର୍ଗୀର୍ତ୍ତୟତମାନା ଅମୃତ୍ରାଃ ।
 ରଥୋ ହ ବାମୃତଜା ଅଦ୍ରିଜୁତଃ ପରି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଯାତି ସଦ୍ୟଃ ॥୮॥
 ଅଶ୍ୱିନା ମଧୁଷ୍ପୁଷ୍ପମୋ ଯୁବାକୁଃ ସୋମସ୍ତଂ ପାତମା ଗତଂ ଦୁରୋଶୋ ।
 ରଥୋ ହ ବାଂ ଭୂରି ବର୍ପଃ କରିକ୍ରସୁତାବତୋ ନିଷ୍ଠୁତମାଗମିଷ୍ଠଃ ॥୯॥

(୩।୫୯) ରକ୍ଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୫, ଗାୟତ୍ରୀ ୬-୯, ଦେବତା - ମିତ୍ରଃ

ମିତ୍ରୋ ଜନାନ୍ୟାତୟତି ବ୍ରୁବାଣୋ ମିତ୍ରୋ ଦାଧାର ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାମ୍ ।
 ମିତ୍ରଃ କୃଷ୍ଣୀରନିମିଷାଭି ଚକ୍ଷେ ମିତ୍ରାୟ ହବ୍ୟଂ ଘୃତବଜ୍ରହୋତ ॥୧॥
 ପ୍ର ସ ମିତ୍ର ମର୍ତ୍ତୋ ଅସ୍ତୁ ପ୍ରୟସ୍ତ୍ରାନ୍ୟସ୍ତ ଆଦିତ୍ୟ ଶିକ୍ଷତି ବ୍ରତେନ ।
 ନ ହନ୍ୟତେ ନ ଜୀୟତେ ତ୍ୱୋତୋ ନୈନମଂହୋ ଅଶ୍ଳୋତ୍ୟନ୍ତିତୋ ନ ଦୁରାତ୍ ॥୨॥
 ଅନମୀବାସ ଇଲୟା ମଦନ୍ତୋ ମିତଜ୍ଜବୋ ବରିମନ୍ନା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ।
 ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରତମୁପକ୍ଷିୟନ୍ତୋ ବୟଂ ମିତ୍ରସ୍ୟ ସୁମର୍ତ୍ତୌ ସ୍ୟାମ ॥୩॥
 ଅୟଂ ମିତ୍ରୋ ନମସ୍ୟାଃ ସୁଶେବୋ ରାଜା ସୁକ୍ଷତ୍ରୋ ଅଜନିଷ୍ଠ ବେଧାଃ ।
 ତସ୍ୟ ବୟଂ ସୁମର୍ତ୍ତୌ ଯଜ୍ଞିୟସ୍ୟାପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ॥୪॥
 ମହା ଆଦିତ୍ୟୋ ନମସୋପସଦ୍ୟୋ ଯାତୟନ୍ତନୋ ଗୃଣତେ ସୁଶେବଃ ।
 ତସ୍ମା ଏତଦ୍-ପନ୍ୟତମାୟ ଭୁଷ୍ମମଗ୍ନୌ ମିତ୍ରାୟ ହବିରା ଭୁହୋତ ॥୫॥

ମିତ୍ରସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀଧୃତୋଽବୋ ଦେବସ୍ୟ ସାନସି ।
ଅଭି ଯୋ ମହିନା ଦିବଂ ମିତ୍ରୋ ବଭୂବ ସପ୍ରଥାଃ ।
ମିତ୍ରାୟ ପଞ୍ଚ ଯେମିରେ ଜନା ଅଭିଷ୍ଟିଶବସେ ।
ମିତ୍ରୋ ଦେବେଷ୍ଟାୟୁଷୁ ଜନାୟ ବୃକ୍ତବର୍ହିଷେ ।

ଦୁ୍ୟମ୍ନଂ ଚିତ୍ରଶ୍ରବସ୍ତମମ୍ ॥୭॥
ଅଭି ଶ୍ରବୋଭିଃ ପୃଥିବୀମ୍ ॥୭॥
ସ ଦେବାନ୍ନିଶ୍ଚାନ୍ନିଭର୍ତ୍ତି ॥୮॥
ଇଷ ଇଷ୍ଟବ୍ରତା ଅକଃ ॥୯॥

=====

(୩।୨୦) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଥିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ,

ଦେବତା - ଋତବଃ ୧-୪, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଋତବଃ ୪-୭

=====

ଇହେହ ବୋ ମନସା ବନ୍ଧୁତା ନର ଉଶିଜୋ ଜଗୁରତି ତାନି ବେଦସା ।
ୟାଭିର୍ମାୟାଭିଃ ପ୍ରତିଜୁତିବର୍ପସଃ ସୌଧନ୍ଦନା ଯୁକ୍ତିୟଂ ଭାଗମାନଶ ॥୧॥
ୟାଭିଃ ଶତୀଭିଷ୍ଟମସ୍ରୀ ଅପିଂଶତ ଯୟା ପିୟା ଗାମରିଣୀତ ଚର୍ମଶଃ ।
ୟେନ ହରୀ ମନସା ନିରତକ୍ଷତ ତେନ ଦେବତ୍ୱମୃତବଃ ସମାନଶ ॥୨॥
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସଖ୍ୟମୃତବଃ ସମାନଶୁର୍ମନୋର୍ନପାତୋ ଅପସୋ ଦଧନ୍ତିରେ ।
ସୌଧନ୍ଦନାସୋ ଅମୃତତ୍ୱମେରିରେ ବିଷ୍ଣୁ ଶମୀଭିଃ ସୁକୃତଃ ସୁକୃତ୍ୟୟା ॥୩॥
ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଯାଥ ସରଥଂ ସୁତେ ସର୍ତ୍ତା ଅଥୋ ବଶାନାଂ ଭବଥା ସହ ଶ୍ରିୟା ।
ନ ବଃ ପ୍ରତିମୈ ସୁକୃତାନି ବାଘତଃ ସୌଧନ୍ଦନା ଋତବୋ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି ଚ ॥୪॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଋତୁଭିର୍ବାଜବଦ୍-ଭିଃ ସମୁକ୍ଷିତଂ ସୁତଂ ସୋମମା ବୃଷସ୍ତା ଗଭସ୍ତେଃ ॥
ପିୟେଷିତୋ ମଘବନ୍ଦାଶୁଷୋ ଗୃହେ ସୌଧନ୍ଦନେଭିଃ ସହ ମସ୍ତା ନୃଭିଃ ॥୫॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଋତୁମାନ୍ନାଜବାନ୍ନସ୍ତେହ ନୋଽସ୍ମିନ୍ନସବନେ ଶତ୍ୟା ପୁରୁଷୁତ ।
ଇମାନି ତୁଭ୍ୟଂ ସୁସରାଣି ଯେମିରେ ବ୍ରତା ଦେବାନାଂ ମନୁଷୟ ଧର୍ମଭିଃ ॥୬॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଋତୁଭିର୍ବାଜିଭିର୍ବାଜୟନ୍ତିହ ସ୍ତୋମଂ ଜରିତୁରୁପ ଯାହି ଯୁକ୍ତିୟମ୍ ।
ଶତଂ କେତେଭିରିଷିରେଭିରାୟବେ ସହସ୍ରଶୀଥୋ ଅଧୁରସ୍ୟ ହୋମନି ॥୭॥

=====

(୩।୨୧) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,

ଦେବତା - ଉଷାଃ

=====

ଉଷୋ ବାଜେନ ବାଜିନି ପ୍ରଚେତାଃ ସ୍ତୋମଂ ଜୁଷସ୍ତୁ ଗୃଣତୋ ମଘୋନି ।
ପୁରାଣୀ ଦେବି ଯୁବତିଃ ପୁରଂଧିରନ୍ତୁ ବ୍ରତଂ ଚରସି ବିଶ୍ୱବାରେ ॥୧॥
ଉଷୋ ଦେବ୍ୟମର୍ତ୍ୟା ବି ଭାହି ଚନ୍ଦ୍ରରଥା ସୁନୃତା ଇରୟନ୍ତୀ ।
ଆ ତ୍ୱା ବହନ୍ତୁ ସୁୟମାସୋ ଅଶ୍ୱା ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାଂ ପୃଥୁପାଜସୋ ଯେ ॥୨॥
ଉଷଃ ପ୍ରତୀଚୀ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱୋର୍ଧ୍ୱା ତିଷ୍ଠସ୍ୟମୃତସ୍ୟ କେତୁଃ ।
ସମାନମର୍ଥଂ ଚରଣୀୟମାନା ଚକ୍ରମିବ ନବ୍ୟସ୍ୟା ବବୃସ୍ତୁ ॥୩॥
ଅବ ସ୍ୟୁମେବ ଚିନ୍ତତୀ ମଘୋନ୍ୟସା ଯାତି ସ୍ୱସରସ୍ୟ ପତ୍ନୀ ।
ସ୍ୱର୍ଜନନ୍ତୀ ସୁଭଗା ସୁଦଂସା ଆନ୍ତାଦିବଃ ପପ୍ରଥ ଆ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ॥୪॥
ଅଛା ବୋ ଦେବୀମୁଷସଂ ବିଭାତୀଂ ପ୍ର ବୋ ଭରଧ୍ୱଂ ନମସା ସୁବୃକ୍ତିମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ୱଂ ମଧୁଧା ଦିବି ପାଜୋ ଅଶ୍ରେତ୍-ପ୍ର ରୋଚନା ରୁରୁଚେ ରଶ୍ମିସଂଦୃକ୍ ॥୫॥
ରତାବରୀ ଦିବୋ ଅର୍କେରବୋଧ୍ୟା ରେବତୀ ରୋଦସୀ ଚିତ୍ରମସ୍ମାତ୍ ।
ଆୟତୀମଗ୍ନ ଉଷସଂ ବିଭାତୀଂ ବାମମେଷି ଦ୍ରବିଣଂ ଭିକ୍ଷମାଣଃ ॥୬॥
ରତସ୍ୟ ବୁଧ୍ନ ଉଷସାମିଷଣ୍ୟନ୍ତୁଷା ମହୀ ରୋଦସୀ ଆ ବିବେଶ ।
ମହୀ ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ମାୟା ଚନ୍ଦ୍ରେବ ଭାନ୍ତୁଂ ବି ଦଧେ ପୁରୁତା ॥୭॥

=====

(୩।୨୨) ଋଷିଃ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ ୧-୧୫, ଗାଧିନଃ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଜମଦଗ୍ନିଃ ଙ୍ଗା ୧୬-୧୮,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୧-୩, ଗାୟତ୍ରୀ ୪-୧୮, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣୌ ୧-୩, ବୃହସ୍ପତିଃ ୪-୭,

ପୁଷା ୭-୯, ସବିତା ୧୦-୧୨, ସୋମଃ ୧୩-୧୫, ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ୧୬-୧୮

=====

ଇମା ଉ ବାଂ ଭୃମୟୋ ମନ୍ୟମାନା ଯୁବାବତେ ନ ତୁଜ୍ୟା ଅଭୁବନ୍ ।
କ୍ୱ ତ୍ୟଦିନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ଯଶୋ ବାଂ ଯେନ ସ୍ତା ସିନଂ ଭରଥଃ ସଖିଭ୍ୟଃ ॥୧॥

।। ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ଚତୁର୍ଥଂ ମଣ୍ଡଳେ କ୍ରମଶଃ... ।।

This Sacred Book
Supported By

Scholar Shoppe Private Limited

No-39, B-12, 4th Main Road,
Gandhi Nagar, Adyar,
Chennai – 600020
Tamil Nadu

www.scholarshoppe.com

&

Fashion Brand

www.egearz.com